

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI
SOSYAL HİZMET YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**SOSYAL MEDYA KULLANIMININ LİSE ÖĞRENCİLERİNİN
AKADEMİK BAŞARILARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ**

Necati BORAK

**Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Abdulhakim BEKİ**

İSTANBUL - 2020

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI
SOSYAL HİZMET YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**SOSYAL MEDYA KULLANIMININ LİSE ÖĞRENCİLERİNİN
AKADEMİK BAŞARILARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ**

Necati BORAK

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Abdulhakim BEKİ

İSTANBUL - 2020

ÖZET

SOSYAL MEDYA KULLANIMININ LİSE ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİK BAŞARILARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Bu araştırmanın amacı, lise öğrencilerinin sosyal medya kullanımı ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılmasıdır. Lise öğrencilerinin sosyal medyanın akademik erteleme davranışlarının çeşitli demografik değişkenlere göre farklılaşma durumları da incelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda, araştırma genel tarama modeliyle yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini, 2018-2019 eğitim ve öğretim İstanbul ili Ümraniye ilçesindeki lise seviyesindeki devlet okullarından küme örnekleme yöntemiyle seçilen 7 farklı okuldan, farklı sınıf seviyelerinde öğrenim gören 485 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma veri toplamak amacıyla; araştırmacı tarafından geliştirilen ‘‘Kişisel Bilgi Formu’’, Tutgun Ünal ve Deniz (2015) tarafından geliştirilen ‘‘Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği’’ ve Gürültü (2015)’nün ‘‘lise Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılıkları ve Akademik Erteleme Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi’’ adlı çalışmalarından hareketle oluşturulmuştur.

Araştırma Genel Tarama modeli ile yürütülmüş olup, araştırma esnasında geliştirilen 25 madde ve 4 faktörden (planlama bozukluğu, niyetin az olması, derse ilgisizlik ve inanç bozukluğu) oluşan sosyal medya ile ilgili değerlendirme formu ile ilgili veriler 485 lise öğrencisinin katılımıyla toplanmıştır. Araştırmada dikkat çekici pek çok sonuca ulaşılmıştır. Cinsiyete göre yapılan karşılaştırmalarda, erkeklerin kızlara göre sosyal medya ile daha fazla meşgul olduğu ve sosyal medyadan daha çok destek aldıkları, kızların ise sosyal medya ile erkekler kadar ilgilenmedikleri ortaya çıkmıştır. Araştırmada yaş, günlük kullanım süresi, ne zamandır kullandığı, uygulama sayısı gibi pek çok farklılıklar ortaya çıkmıştır.

Araştırmada sosyal medya kullanım amaçları ve bu amaçları hangi sıklıkta gerçekleştirdikleri sorgulanmıştır. Araştırma neticesinde sosyal medyanın lise öğrencilerinin akademik başarılarını olumsuz etkilediği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya , Sosyal Ağ, Yeni Medya, Akademik Başarı

ABSTRACT

THE EFFECT OF SOCIAL MEDIA USE ON HIGH SCHOOL STUDENTS 'ACADEMIC ACHIEVEMENTS

The purpose of this research is to reveal the relationship between high school students' social media use and academic procrastination behaviors. Differentiation situations of high school students' academic procrastination behaviors of social media according to various demographic variables were also examined. For this purpose, the research was carried out with the general screening model. The sample of the study consisted of 485 students studying at different grade levels from 7 different schools selected from the public schools at the high school level in Ümraniye district of Istanbul province, 2018-2019 education and training. In order to collect research data; "Personal Information Form" developed by the researcher, "Social Media Addiction Scale" developed by Tutgun Ünal and Deniz (2015), and "Noise (2015)" Examination of the Relationship Between High School Students' Social Media Addiction and Academic Deferral Behaviors) It was created based on his work.

The research was conducted with the General Screening model, and the data was collected with the participation of 485 high school students, consisting of 25 items and 4 Factors (Planning disorder, low intention, lack of interest in the lesson and belief disorder) developed during the research. Many remarkable results have been reached in the research. In the comparisons made by gender, it has been revealed that boys are more engaged with social media than girls and get more support from social media, and girls are not as interested in social media as boys. Many differences have emerged in the research such as age, daily usage time, how long it has been used and the number of applications.

In the research, the purposes of social media usage and how often they achieved these questions were questioned. As a result of the research, it was determined that social media negatively affected the academic success of high school students.

Keywords: Social Media, Social Network, New Media, Academic Success

TEŞEKKÜR

Bu günlere gelmemde en büyük emeğe sahip olan, iyi ve başarılı bir birey olabilmem için her türlü zorluğa göğüs geren, anneme ve babama sonsuz teşekkürlerimi iletmekten onur duyarım.

Yardımları ile çalışmama katkı sağlayan MEB’de çalışan öğretmenlere, okul idarecilerine ve okul rehber öğretmenlerine şükranlarımı sunuyorum.

Gerek yüksek lisans eğitimimin ders aşamasında gerekse tez sürecinde bilgisini, deneyimini, emeğini eksik etmeyen; birçok hususta beni rahatlatan, çalışmamın başından sonuna kadar heyecanımı ve acemiliğimi hoş karşılayan; kendisi ile yapmış olduğum her sohbet sonunda ufukumun genişlediğini hissettiğim; saygıdeğer Dr. Öğretim Üyesi Abdulkakim BEKİ’ye teşekkür ederim.

Tez yazım sürecinde birçok konuda bana yol gösteren Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Feyzi SATICI’ya teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimim süresince yardımlarını ve desteklerini esirgemeyen, Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü çalışanlarına teşekkür ederim.

Araştırma aşamasında bana yardımcı olan, anlayış gösteren mesai arkadaşlarıma, yöneticilerime teşekkür ederim.

BEYAN FORMU

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında zgn olduğunu, tarafımdan üretildiğini ve Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Klavuzuna göre yazdığımı beyan ederim.

İstanbul, 2020

Necati BORAK

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
BEYAN FORMU	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar DİZİNİ	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	x
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER	5
2.1. Teknoloji Kavramı	5
2.1.1. Teknolojinin Tanımı	5
2.1.2. Teknoloji İle İlişkili Kavramlar	7
2.1.3.1. İnternet	13
2.1.3.2. Akıllı Telefon.....	15
2.1.3.3. Dijital Oyun	17
2.1.3.4. Sosyal Medya.....	18
2.2. Akademik Başarı.....	30
2.2.1. Akademik Başarının Tanımı	30
2.2.2. Akademik Başarıyı Etkileyen Faktörler	32
2.3. Sosyal Medya ve Sosyal Hizmet.....	37
2.4. Akademik Başarı ve Sosyal Hizmet	38
3. GEREÇ VE YÖNTEM	40
3.1. Araştırmanın Tipi.....	40
3.2. Araştırmanın Modeli	40
3.3. Araştırmanın Yeri Ve Zamanı	41
3.4. Evren ve Örneklem	41
3.5. Veri Toplama Araçları	42
3.6. Verilerin Analizi	43
4. BULGULAR	44
4.1. Geçerlik Ve Güvenirliğine İlişkin Bulgular	44

4.2. Cinsiyet, Yaş, Okul Değişkenlerine Göre Sosyal Medyanın Akademik Başarı Üzerindeki Etkisi	52
4.3. Ebeveynlerin Eğitim Değişkenlerine Göre Sosyal Medyanın Akademik Başarıya Etkisi	56
4.4. Sınıf Ve Başarı Ortalaması Değişkenlerine Göre Sosyal Medyanın Akademik Başarıya Etkisi	59
4.5. Evinizde Bilgisayar Var Mı? Ve Anne-Baba Ayrılı/Boşanmış Mı? Değişkenlerine Göre Sosyal Medyanın Akademik Başarıya Etkisi	61
4.6. Kaç Kardeşiniz? Değişkenine Göre Sosyal Medyanın Akademik Başarıya Etkisi	64
4.7. Sosyal Medyayı Hangi Amaçla Kullanıyorsunuz? Değişkenine Göre Sosyal Medyanın Akademik Başarıya Etkisi	65
4.8. Günde Kaç Saat İnternet Kullanıyorsunuz? Değişkenine Göre Sosyal Medyanın Akademik Başarıya Etkisi	67
4.9. Boş Zamanınızı Nasıl Geçiriyorsunuz Değişkenine Göre Sosyal Medyanın Akademik Başarıya Etkisi	69
5. TARTIŞMA	71
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	76
7. KAYNAKÇA	80
EKLER	90
EK1. VERİ TOPLAMA ARACI	90
EK2: ETİK KURULU BELGESİ	94
EK:3 ÖZ GEÇMİŞ	95

TABLULAR DİZİNİ

Tablo 1 : Young'un Tanısal Anketi	13
Tablo 2 : KMO and Bartlett's Test	44
Tablo 3 : Cronbach Testi.....	45
Tablo 4 : Yamaç Birikinti Grafiği.....	46
Tablo 5 : Açıklanan toplam varyans tablosu Ve Öz Değerleri	46
Tablo 6 : Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Anketi.....	47
Tablo 7 : KMO Ve Barlett Testi Sonuçları	49
Tablo 8 : Cronbach Testi.....	49
Tablo 9 : Açıklanan toplam varyans tablosu Ve Öz Değerleri	49
Tablo 10 : Varimax Döndürme sonrası Yamaç Birikinti Grafiği.....	50
Tablo 11 : Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Ölçeği Faktör Analizi Sonuçları	50
Tablo 14 : Yaş Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Ki kare Analizi	54
Tablo 15 : Okul Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Ki kare Analizi	55
Tablo 16 : Ebeveynlerin Eğitim Durumlarına Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Frekans Analizi.....	56
Tablo 17 : Anne Eğitim Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Ki kare Analizi.....	57
Tablo 18 : Baba Eğitim Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Ki kare Analizi.....	58
Tablo 19 : Sınıf Ve Başarı Durumlarına Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Frekans Analizi	59
Tablo 20 : Sınıf Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Ki kare Analizi	60
Tablo 21 : Başarı Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Ki kare Analizi	61

Tablo 22 : Evinizde Bilgisayar Var mı Ve Anne-Baba Ayrı/Boşanmış mı Durumlarına Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Frekans Analizi	61
Tablo 23 : Evinizde Bilgisayar Var Mı Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Ki kare Analizi	62
Tablo 24 : Anne-Baba Ayrı-Boşanmış Mı? Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Ki kare Analizi	63
Tablo 25 : Kaç Kardeşiniz Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Frekans Analizi.....	64
Tablo 24 : Kaç Kardeş Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Ki kare Analizi.....	64
Tablo 27 : Sosyal Medyayı hangi Amaçla Kullanıyorsunuz? Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Frekans Analizi	65
Tablo 28 : Sosyal Medyayı Hangi Amaçla Kullanıyorsunuz? Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Ki kare Analizi	66
Tablo 29 : Günde Kaç Saat İnternet Kullanıyorsunuz? Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Frekans Analizi	67
Tablo 30 : Günde Kaç Saat İnternet Kullanıyorsunuz? Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Ki kare Analizi	68
Tablo 31 : Boş Zamanınızı Nasıl Geçiriyorsunuz? Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Frekans Analizi.....	69
Tablo 32 : Boş Zamanınızı Nasıl Geçiriyorsunuz? Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Ki kare Analizi	69

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1 : Teknoloji..... 6

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

- ABD** : Amerika Birleşik Devletleri
- AFA** : Açımlayıcı Faktör Analizi
- APA** : Amerika Psikiyatri Birliği
- ARPANET** : İleri Araştırma Projesi Bilgi Ağı
- BAYAMER** : Bağımlılıkla Mücadele Danışmanlık Ve Rehabilitasyon Merkezi
- DSM** : Ruhsal, Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı
- ENİAC** : Elektrik İle Çalışan ve Elektronik Veri İşleme Kapasitesine Sahip İlk Bilgisayar
- KMO** : Kaiser-Meyer-Olkin Ölçeği
- NSFNET** : Ulusal Bilim Vakfı Ağı
- ODTÜ** : Orta Doğu Teknik Üniversitesi
- SMLÖABÜE** : Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi
- TBMM** : Türkiye Büyük Millet Meclisi
- TDK** : Türk Dil Kurumu
- VD** : Ve Diğerleri

1. GİRİŞ

İnsanların davranışları bir takım psikolojik sorunları ortaya çıkarmaktadır. Bu psikolojik sorunlardan birisi de sosyal medyadır. Bugüne kadar yayımlanmış olan oyun meşguliyeti (Fisher,1994; Horzum,2011; Horzum, Ayas Ve Çakırbalta, 2008), egzersiz meşguliyeti(Adams Ve Kirkby,2002; Vardar Ve Diğ.,2012; Yeltepe Ve İkizler,2007), cep telefonu meşguliyeti (Bianchi Ve Philips,2005; choliz,2010; Ha, Chizn and et al, 2008), online meşguliyeti (Griffiths,2012; Tüzer,2011), işkoliklik (Andreassen, Hetland Ve Pallesen,2010; Naktiyok Ve Karabey, 2005), alışveriş meşguliyeti (Clark Ve Calleja,2008; Ruiz-Olivers Ve Diğ.,2010), internet meşguliyeti (Goldberg,1996; Kandell,1998; Young,1996), sosyal medya meşguliyeti (Tutgun Ünal,2015) ve Facebook meşguliyeti (Andreassen,2012 ; Çam Ve İşbulan,2012) gibi meşguliyet çeşitleri vardır. Sosyal medya kullanımı insanların yemelerinden, uyumalarından ve sosyal anlamda daha birçok konuda taviz vermelerine ve insanların yapmaları gereken birçok aktiviteyi ertelemelerine sebep olmaktadır. Özellikle sosyal medya ile meşgul olan öğrenciler erteleme davranışları ile sık sık karşı karşıya kalmaktadır.

Tutgun Ünal (2015,s.3)'a göre sosyal ağlar yoğun olarak gençler tarafından kullanılmaktadır. Genç neslin daha çok hem cinsleri ve karşı cinsleri ile yakın ilişkiler sağlamak amacıyla sosyal ağları yoğun bir şekilde kullanıldığı düşünüldüğünde, sosyal medyanın gençlerle yürütülmesi önemli görülmektedir. Daha çok gençlerde görülen sosyal medyanın aşırı kullanımı onları birçok şeyden alıkoyma ya da birçok sorumluluklarını erteleme davranışına itmektir. İnsanlar hayatlarında birçok şeyi ertelerler, sosyal medya ile aşırı meşgul olan gençler uyku, dinlenme ve yemek yemenin yanında daha çok ödev yapma, ders çalışma gibi akademik görevlerini erteledikleri söylenebilir. Bundan dolayı, sosyal medyanın, akademik erteleme davranışını tetiklediği düşünülmektedir.

Ülkemizde genelde internet ve sosyal medya kullanımının her geçen gün artması ve buna bağlı olarak ortaya çıkacak sorunların incelenmesi, takip edilmesi ve önlemlerin alınması büyük önem taşımaktadır. Özellikle genç kuşağın sosyal medya ile çok fazla meşgul olmaları onları sosyal medyaya karşı koyamaz hale getirmiştir.

Lise öğrencilerinin sosyal medyayla meşgul olma seviyeleri ile akademik erteleme davranışları arasındaki etkisinin incelenmesi yönünde yapılan bu çalışmanın, bu alandaki eksiklerin belirlenmesi ve çözüm yollarının geliştirilmesi yönünden faydalı olacağı düşünülmektedir.

Günümüzde yapılan araştırmalar insanların çoğunlukla sosyal medyayı kullandıklarını göstermektedir (Akyazı Ve Tutgun Ünal, 2013, s. 2-5; Köroğlu Ve Tutgun Ünal,2013,; Usluel Ve Mazman, 2009, s. 818-823 ; Vural Ve Bat, 2010, s. 3352). Bu kullanımların çoğunun aşırı bir dereceye geldiği vurgulanmaktadır (Andreassen, 2012, s. 501-517; Çam Ve İşbulan, 2012, s. 14-19; Hazar, 2011, s.161-165) . Az ve düzensiz uyku, aşırı zihinsel meşguliyet, insanın kullanımı kontrol edememe ve kendisine limit koyamaması, erişim isteğini önlemede başarısızlık, internette her seferinde gereğinden fazla vakit geçirmek, erişimde değişken arzulamak gibi sosyal medya kullanımdan kaynaklanan günlük yaşamı doğrudan etkileyen olumsuzluklar oluşturmaktadır (Andreassen, 2012, s. 501-517; Çam Ve İşbulan, 2012, s. 14-19; Dewald,Maijer, Oort, Kerkhof Ve Bögels, 2010). Yapılan çalışmalarda elektronik medya kullanımının günlük yaşamı ve yapılan aktiviteleri olumsuz yönde etkilediğini ortaya koymaktadır (Andreassen,2012, s. 501-517; Suganuma, Kikuchi, Yanagi, Yamamura, Morishima, Adachi Ve Diğerleri, 2007; Brunborg, Mentzoni, Molde, Myrseth, Skouveroe, Bjorvatn Ve Diğerleri, 2011). Sosyal medya araçlarının yaygın bir şekilde kullanılmasıyla beraber öğrencilerin akademik başarılarını etkilemeye başladığından, araştırmalar özellikle sosyal medyanın lise öğrencilerinin akademik başarıları üzerindeki etkisinin olup olmadığı üzerine araştırma yapılmıştır.

Yukarıdaki anlatılardan hareketle bu araştırmanın problem cümlesi: Sosyal medyanın lise öğrencilerinin akademik başarıları üzerine olumlu veya olumsuz anlamda bir etkisi var mıdır?

Bu araştırmada Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin akademik başarıları üzerindeki etkisinin (SMLÖABÜE) incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır.

- 1) Lise öğrencilerinde sosyal medyanın akademik başarıya etkisi cinsiyete göre değişmekte midir?
- 2) Lise öğrencilerinde sosyal medyanın akademik başarıya etkisi yaşa göre değişmekte midir?
- 3) Lise öğrencilerinde sosyal medyanın akademik başarıya etkisi sınıfa göre değişmekte midir?
- 4) Lise öğrencilerinde sosyal medyanın akademik başarıya etkisi başarı notlarına göre değişmekte midir?
- 5) Lise öğrencilerinde sosyal medyanın akademik başarıya etkisi okul koduna göre değişmekte midir?
- 6) Lise öğrencilerinde sosyal medyanın akademik başarıya etkisi anne eğitim durumuna göre değişmekte midir?
- 7) Lise öğrencilerinde sosyal medyanın akademik başarıya etkisi baba eğitim durumuna göre değişmekte midir?
- 8) Lise öğrencilerinde sosyal medyanın akademik başarıya etkisi sınıfa göre değişmekte midir?
- 9) Lise öğrencilerinde sosyal medyanın akademik başarıya etkisi evde bilgisayar olup olmadığı durumuna göre değişmekte midir?
- 10) Lise öğrencilerinde sosyal medyanın akademik başarıya etkisi anne-baba ayrı (boşanmış) durumuna göre değişmekte midir?
- 11) Lise öğrencilerinde sosyal medyanın akademik başarıya etkisi kardeş sayısına göre değişmekte midir?
- 12) Lise öğrencilerinde sosyal medyanın akademik başarıya etkisi medyayı hangi amaçla kullandığına göre değişmekte midir?
- 13) Lise öğrencilerinde sosyal medyanın akademik başarıya etkisi internet süresine göre değişmekte midir?
- 14) Lise öğrencilerinde sosyal medyanın akademik başarıya etkisi boş zamanını nasıl geçiriyorsun durumuna göre değişmekte midir?

Lise dönemi hızlı değişimlerin ve duygulanımların yaşandığı bir dönem olması nedeniyle zorlu ve risk faktörlerinin fazla olduğu bir dönemdir. Bu dönemi başarıyla atlatan lise öğrencilerinin hem içinde buldukları dönemlerini hem de daha sonraki yaşantılarında sağlıklı hayat geçirmeleri ve önemli başarılar elde etmelerine olanak sağlamaktadır. Teknolojik gelişmelerle birlikte hayatımıza giren telefon, televizyon, bilgisayar ve tablet, toplumsal yapıda en yaygın kullanılan teknolojik cihazlar haline gelmiştir. Özellikle internete erişebilme imkânı sağlayan telefon, bilgisayar ve tablet ile birlikte çok fazla avantaja kavuşan insanların bu teknolojik ürünlerle zaman geçirme süreleri artmaktadır. Teknolojik ürünlerin çok fazla kullanılmaları sonucunda toplumda alışkanlık ortaya çıkmaktadır. Teknolojik ürünlerden telefon, bilgisayar ve tablet her an yanımızda taşıyabileceğimiz internete erişme imkanını ortaya çıkaran, getirmiş olduğu sosyal medya uygulamaları ve çevrimiçi uygulamalar internet meşguliyetini artırmaktadır. Bu durum insan hayatını olumsuz etkilemekte insanların amaçlarını ötelemelerine sebep olmaktadır.

Yapılan çalışmada, sosyal medya ile meşguliyetin incelemesinin yanında, ülkemizdeki sosyal medyanın akademik başarıya etkisine yönelik ölçme ihtiyacını da karşılayacağı düşünülmektedir. Aynı zamanda yeni neslin en çok kullandığı sosyal ağ siteleri ve bu ortamlarda en çok tercih edilen özellikler de belirleneceğinden, sosyal medyaya meşguliyetiyle birlikte bu özelliklerden hangilerinin daha çok tercih edildiği değerlendirilecektir. Yapılan çalışmada ortaya konulacak verilerin, yapılacak çalışmalar “Sosyal Medyanın akademik başarıya etkisi” konusunda alan yazına katkı sağlanacağı ve araştırmacılara yol göstereceği umulmaktadır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Teknoloji Kavramı

2.1.1. Teknolojinin Tanımı

Teknoloji veya teknik gibi kavramlar genellikle insanların zihninde herhangi bir makine veya teknik donanımla özdeşleşmiş durumdadır. Buna karşılık, özünde teknoloji kelimesi mekanik donanımın yanı sıra kuramsal boyutu da içeren geniş kapsamlı bir kelimedir. Teknoloji, çeşitli biçimlerde tanımlanmıştır. Bu tanımlardan bazıları şu şekildedir,

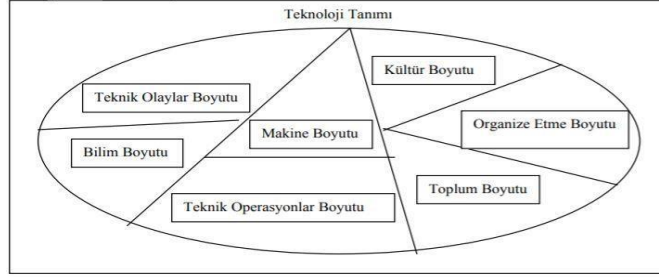
Teknoloji gözleme dayalı ve kanıtlanmış bilgilerin belirli amaçlara ulaşmak ve belli sorunları çözmek amacıyla uygulanmasıdır (Demirel, 1993, s. 91). Alkan, teknolojiyi “edinilmiş yeteneklerin kullanılarak doğaya egemen olmak için ihtiyaç duyulabilecek işlevsel yapıların oluşturulması” şeklinde ifade etmiştir. Genel anlamda teknoloji yeteneklerin kullanılarak doğaya egemen bir güç oluşturulabilmesi için gerekli altyapıyı sağlamaktır.

Teknoloji, kompleks bir yapı olup makine ve insan organizasyonlarının yanı sıra süreç, yönetim ve düşüncelerin de bir arada bulunduğu bir olgudur (Hoban, 1965, s. 121-129). Bu tanımdan hareketle, teknolojinin insan tarafından ortaya çıkarıldığını söylemek mümkündür. Teknoloji, insanların makineler ile birlikte gerçekleştirdikleri bilimsel çalışmaların bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Diğer bir ifadeyle, teknolojinin ortaya çıkışı insanoğlunun çabasına bağlıdır. Pratik uygulamaların yapılmasını mümkün kılan, organize edilmiş veya bilimsel bilgilerin sistemli uygulanması da teknolojidir (Galbraith, 1967, s. 12). Bu tanım, teknoloji kavramını araştırma ile kuramsal çalışmalar arasında köprü görevi üstlenen bir bağlayıcı unsur olarak ele almıştır. Özetle, teknoloji sayesinde bilimsel bilgiler her tarafa da taşınabilmekte ve teknoloji bu anlamda bir taşıyıcı işlevi üstlenmektedir. Sözlüklerdeki teknoloji tanımları ise şu şekildedir: 1) Tekniklere ilişkin genel kavram, 2) Belirli bir alanda bilimsel ilkelere dayanan tutarlı bilgi ve uygulamaların tamamı, 3) Belirli bir sanayi dalına ait yapım yöntemleri, araç-gereç ve uygulama bilimi, 4) İnsanoğlunun rahatını sağlayan tüm gelişmelerin genel anlamı, 5) Uygulamalı bilim, 6) Pratik bir amacın gerçekleştirilmesi için kullanılan teknik yöntem, 7) Teknik bir dil ve 8) Yeni bilimsel uygulama ve buluşların kullanıldığı donanımsal imkanlar ve yapısal düzenlemeler. teknik kelimesi ise sözlüklerde şu şekilde açıklanmaktadır: (1) teknik, ayrıntıları ortaya çıkaran davranış veya temel

fiziksel hareketlerde kullanılan temel ayrıntılardır. Buna ek olarak çeşitli hareketleri kullanan veya davranışları açıklamada kullanılan yetenektir, 2) Teknik Yöntemlerin temel yapısıdır, 3) Belirli bir amaca ulaşmak için kullanılan yöntemdir.

Bu tanımlardan da anlaşılabilceği üzere, teknolojik bir gelişmenin gerçekleşebilmesi için öncelikle kuramsal boyut olarak belirlenmesi ve daha sonra donanımsal olarak somut bir biçimde var olması gerekmektedir. Teknolojinin zaman içerisindeki tarihsel gelişimine ilişkin olarak iki farklı ana fikir mevcuttur. Bu fikirlerden ilkinde göre, teknoloji tarihsel açıdan Aristo'dan başlamakta ve bugüne değin uzanmaktadır. Batının felsefi düşüncelerinin temelinde teknoloji yer almaktadır. İhde'ye (1993) göre klasik batı ilk dönemlerinde teknolojik açıdan güçlü değildir. Buna karşılık yine de tiyatro ve savaş alanlarında çeşitli buluşlar gerçekleştirmiştir. İkinci fikir, teknolojinin temelini doğuya dayandığını savunmaktadır. İlk teknolojinin Yakın Doğu'da geliştirildiği bilinmesine karşılık, bu buluş bilimsel bilgi yönünden zayıf kalmaktadır (Ellul, 1964, s. 27). Bu noktadan itibaren teknoloji gelişmeye başlamış ve zaman içerisinde gelişen teknolojilerin bilimsel verilere dayanma oranı sürekli olarak artmıştır. Bu nedenle teknoloji ve bilim daima birbirlerinden ayrılmıştır. Plato'ya göre gerçek bilgi, yardım görmeksizin akılcılığın kendisinden gelmektedir. Diğer bir deyişle, bilgi insanın iç dünyasında mevcuttur ve dış dünyayla hiçbir şekilde ilişkili değildir. Öte yandan Aristo bilginin gerçekliğinin dış dünyadaki verilerden geldiğini savunmuştur (Nichols, 1987). İnsanlar, Aristo'nun düşüncesinden yola çıkarak neden ve etki terimlerine yönelik çalışmalar yapmaya ve dışarıdan gelen fikirleri de değerlendirmeye başlamıştır. Aristo'ya göre teknoloji temelde neden ve etki üzerine kuruludur. Teknolojinin gelişimine iki açıklama da katkı sağlamıştır. Teknolojiyi insanın zihinsel faaliyetleri olarak özetlenebilecek içsel etkilerin yanı sıra dış etkiler olarak ifade edilebilecek dışsal yapılar oluşturmaktadır.

Teknoloji kavramının çeşitli tanımlarda genel olarak makine, teknik organizasyon, teknik olay, toplum, kültür, bilim, organize etme gibi kavramlarla birlikte yer aldığı ve bu kavramlarla iç içe olduğu görülmektedir (Şekil 1). Teknoloji, bir anlamda verilen tüm tanımlarla ilişkili olarak yürütülen faaliyetlerin etkili biçimde organize edilmesidir.

Şekil 1 Teknoloji

2.1.2. Teknoloji İle İlişkili Kavramlar

2.1.2.1. Bilgi Teknolojisi

Bilgi teknolojisi, Türk Dil Kurumu Sözlüğünde (2018a) ‘‘ Bilginin Toplanması, İşlenmesi, Saklanması ve gerektiğinde bir yere iletilmesi ya da herhangi bir yerden bu bilgiye erişilmesini Elektronik, Optik, Bilgisayar Yongası Gibi tekniklerle kendiliğinden sağlayan, Bilgisayar, Genel Ağ Cep Telefonları, Banka Kartları, Akıllı Kartlar, Telefonla Sesli Yanıt Sistemleri Ve Sayısal Yayınlar gibi teknolojiler bütünü’’ olarak tanımlanmıştır. Bilginin toplanmasına, işlenmesine, depolanmasına ve ağlar yoluyla iletilerek kullanıcının hizmetine sunulmasına yarayan teknolojilerin tümü bilgi ve iletişim teknolojileri kapsamında değerlendirilmektedir.

Bilgi toplumuna dönüşümün başlangıç aşaması olarak net bir tarih vermek mümkün değildir ancak bu konuda çeşitli dönüm noktalarından söz edilebilmektedir. Bazı uzmanlar, bilgi teknolojileri alanındaki en önemli dönüm noktasının 1946 yılında ENIAC’ın geliştirilmesi olduğunu düşünmektedir. Buna karşılık, bazı kesimler tarafından Atlantik ötesi (İskoçya, Sydney Mines, Nova Scotia) kablolu telefon hatlarının (Transatlantic No. 1, TAT-1) kurulup işletilebilir hale geldiği 1956 yılı ön planda tutulmaktadır. İlk uydu Sputnik, 1957 yılında uzay çağını başlatmanın yanı sıra dünyayı Marshall McLuhan’ın deyişiyle global köye çevirecek olan uydu haberleşmesini sağlamıştır. Referans alınacak başlangıç tarihinden bağımsız olarak bilgi toplumuna geçişin, bilgi ve iletişim teknolojilerindeki ilerleme ve bağlantıyla hız kazanarak kuvvetlendiği açıktır (Gültan, 2003, s. 24).

1960’lı yılların ardından Amerika’nın uzay alanında yaptığı çalışmaların sonucunda ortaya çıkan mikro elektronik teknolojiler, bu dönemde insanların hayatına giren bilgi teknolojileri kavramını ortaya çıkarmıştır. Bugün bilgi teknolojileri, tüm

ürünlerin ve hizmetlerin vazgeçilemez bir tamamlayıcı unsuru haline gelmiş durumdadır. Bilgi teknolojileri ve iletişim teknolojileri, 2000'li yıllarla birlikte bütünleşik olarak kullanılmaya başlanmıştır. Örgütler, bilgisayar dünyasında 1970'li yıllardan bu yana gerçekleşen gelişmelerden farklı şekillerde etkilenmiştir. Endüstri sonrası döneme geçişin bir sonucu olarak, daha fazla ekonomik fırsat oluşturmak ve bireylerin çalışma modellerini yeni sisteme uyarlamak amacıyla 1980'li yıllarda çeşitli teknolojik ve ekonomik faktörler bir arada kullanılmaya başlanmıştır. Yeni iletişim teknolojileri ve hızlı bilgisayarlar, dijital teknolojiye uygun geniş bant altyapısı gelişmiş ülkelerdeki tüm sektörlerde çok köklü değişiklikleri de beraberinde getirmiştir (Koçak, 2011, s. 2).

Bilgi teknolojileri; verilerin kayıt edilmesi, saklanması, belirli bir işlem sürecinin ardından bilgilerin üretilmesi, üretilmiş bu bilgilere ulaşılması, bu bilgilerin saklanması(depolanması) veya transfer edilmesi gibi işlemlerin verimli ve etkili biçimde gerçekleştirilmesini mümkün kılan tüm teknolojileri kapsamaktadır. Bilgi teknolojilerinin kapsamına metinli, sesli, resimli sayısal verilerin elde edilmesini, işlenmesini, kaydedilmesini ve dağıtımını sağlayan; mikro-elektronik temelli iletişim ve hesaplama teknolojileri de dahildir (Bensghir, 1996, s. 39).

Bilgi teknolojisi kavramı; bilgiye erişilmesi, bilginin toplanması, düzenlenmesi, saklanması ve uygulaması işlevinde birbirleriyle ilişkili parçaların oluşturduğu teknolojileri (veri depolama araçları, bilgisayar, iletişim ve ağ araçları, bilgi-işlem, bilgi bankaları gibi) ifade etmektedir (Ekinci, 2006, s. 55). Bilgiye ulaşılması ve bilginin oluşturulması işlevlerini yerine getiren tüm görsel, işitsel, yazılı veya basılı araçlar bilgi ve iletişim teknolojisi kapsamında değerlendirilmektedir. Bilgi teknolojisi, bilgisayar ve iletişim teknolojilerinin bir arada kullanılmasıyla oluşturulan sistemlerdir. Mikro elektronik ve veri iletiminin yanı sıra mobil telefonlar, kablolu televizyon, bilgi ağları, yazılım ve çevrimiçi, bilgi ağları, faks makineleri gibi veri tabanlarını da içermektedir. Örgütsel yazışmalarda bilgi teknolojileri sayesinde elde edilen veriler toplanmakta, sınıflandırılmakta, kaydedilmekte ve bilgiye dönüştürülebilecek şekilde işlenerek karar süreçlerine dahil edilmektedir (Sangül, 2013, s. 5).

Bilgi teknolojilerinin, bilgi toplumunun gelişip mevcut şeklini almasında oldukça önemli bir rol oynadığını söylemek mümkündür. Aynı doğrultuda, bilgi teknolojileri örgütler üzerinde de büyük etkilere sahiptir (Şimşek & Akın, 2003, s. 197).

Teknoloji, 20'nci yüzyılın ikinci yarısıyla birlikte çok hızlı biçimde gelişmeye ve değişmeye başlamıştır. Bunun sonucunda teknoloji insanların hayatında önemli bir yer edinmiş ve sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş yaşanmıştır. Bugün çok sayıda teknolojik ürün insanların kullanımına sunulmakta ve bu ürünler insan hayatının kolaylaşmasına yardımcı olmaktadır (Şeker, 2005, s. 378).

Büyümenin başlıca dinamiği olarak göze çarpan unsur bilgi ve iletişim teknolojileridir. Bu teknolojiler, teknolojik ilerlemede ve özellikle de süreç devam ederken ortaya çıkmaktadır. Bilgi ve iletişim teknolojileri sayesinde sayısal biçime dönüştürülmüş ses ve video görüntülerinin yanı sıra yazılı metinler çok hızlı biçimde işlenebilir, iletilebilir ve depolanabilir hale gelmiştir. Toplumların tüm kesimlerinde bugün bilgisayar kullanımının çağın bir gerekliliği olduğu düşüncesi hâkim görüş olmuş ve bir bilinç olarak yerleşmiştir (Erdoğan & Bilir, 2002, s. 58-72).

Bugün modem, internet, faks, telefon ve bilgisayar gibi teknolojik araçlar tüm insanların erişim sağlayabileceği bir konumdadır. Bilgi teknolojilerinde minyatürleşme ve bütünleştirme olarak iki ana eğilim dikkat çekmektedir. Minyatürleşme sayesinde bilgisayar ve telefon gibi cihazlar küçülerek kolaylıkla taşınabilir hale gelmektedir. Bütünleştirme ise veri, görüntü, ses ve formların aynı yerde toplanarak multi-medya internet teknolojilerinin oluşmasına yardımcı olmaktadır (Barutçugil, 2002, s. 26).

2.1.2.2. Bilgisayar

Bilgi toplumundaki başlıca unsur bilgisayardır. Bilginin üretim planının depolanması veya aktarılması gibi bilgi toplumunu biçimlendiren ve geliştiren başlıca eylemlerin gerçekleştirilmesinde temel araç olarak bilgisayarlar kullanılmaktadır. Başta ikili tabana dayalı sayı sistemi olmak üzere, matematik alanındaki gelişmeler bilgisayarların gelişiminde önemli rol oynamıştır. Bilgisayarları sayısal verileri belirli yönergelere uygun olarak işleyen makineler olarak basit bir biçimde tanımlamak mümkündür (Yalın, 2012, s. 162). Bilgisayarlar, insan beyninin yapamayacağı ölçüde ağır hesaplamaları çok kısa sürede hatasız olarak tamamlama yetisine sahip cihazlardır (Gelişken, 2012, s. 1). 1950'li yıllarda yalnızca bilim insanlarının kullanabildiği bilgisayarlar bugün günlük yaşantının hemen hemen her alanında kendine yer edinmiş durumdadır (Özçatalbaş, Döğerlioğlu, & Özmen, 2008, s. 3).

Bilgisayar, Türk Dil Kurumu Sözlüğünde (2018b) şöyle tanımlanmıştır: “*çok sayıda aritmetiksel veya mantıksal işlemlerden oluşan bir işi, önceden verilmiş bir programa göre yapıp sonuçlandıran elektronik araç, elektronik beyin*”. Bilgisayar farklı türdeki verileri kabul eden, istenen mantıksal ve matematiksel işlemleri güvenilir ve hızlı biçimde gerçekleştirme kapasitesine sahip, veri saklayabilen ve istendiği biçimde çıktı verebilen mekanik ve elektronik parçalar bütünüdür (Eryılmaz, 2003, s. 3). Bilgisayarlar, verileri hatasız ve çok hızlı biçimde işleme ve bilgiye dönüştürme kapasitesine sahip elektronik cihazlardır. Dış ortamdan veri alabilmekte, bu verileri mantıksal ve matematiksel işlemlerden geçirerek yeni anlamlı değerlere dönüştürebilmekte, bunun sonucunda elde ettiği bilgileri sıralayıp sınıflandırabilmekte ve gerektiği takdirde veri depolayıp bunları dış ortama aktarabilmektedirler. Bilgisayar verileri belirli bir program akışı mantığına uygun olarak okumakta, bu verileri kendi dillerine çevirmekte, sonuçları kullanıcıya sunmakta ve verileri saklayıp kendi belleğinde tutmaktadır (Akgün & Akgün, 2011, s. 152).

2.1.2.3. Donanım

Bilgisayarın somut olarak mevcut olan, elle tutulup gözle görülebilen fiziksel parçalarının tümü donanım unsurları olarak kabul edilmektedir.

Somut bir kavram olan donanım, bilgisayarın duyularla somut olarak algılanabilen elektronik kart, mekanik birim, kablo gibi unsurlarından meydana gelen elemanları ifade etmektedir (Özçatalbaş, Dögerlioğlu, & Özmen, 2008, s. 41). Bir bilgisayar sistemi, çok sayıda donanım elemanının bir araya gelmesiyle oluşmaktadır. Bu parçaların bir araya gelmesiyle oluşan bütün, amaca uygun yazılımlarla desteklenmekte ve bilgisayar sistemine işlev kazandırılmaktadır (Altınışik, et al., 2006, s. 7).

2.1.2.4. Yazılım

Donanım ve yazılım unsurları birbirlerinden ayrı olarak anlam ifade etmemektedir. Bu nedenle, iki unsur birbirinin tamamlayıcısı niteliğinde olup ayrılmaz bir bütündür (Eryılmaz, 2003, s. 10). Yazılım, bilginin işlenmesini sağlayan yöntemlerin tümüdür. Bilgisayar programlarının yazımı için takip edilen belli bir kurallar dizisi söz konusudur. Bu kurallar dizisinin oluşturduğu grup, “bilgisayar programlama dili” olarak isimlendirilmektedir. Bilgisayar şirketleri, kendi ürettikleri bilgisayarları çalıştıracak

programlama yöntemleri geliştirerek programlama dillerinin çeşitlenmesini sağlamıştır (Bal, 2006, s. 25).

2.1.3. Teknolojinin Özellikleri

Teknoloji, bugün bilim ile birlikte sık sık telaffuz edilen bir sözcüktür. Kolaylıkla anlaşılammakla birlikte, her bireyin hayatında farklı derecelerde de olsa yer edinmiş bir kavramdır. İnsanoğlunun varlığıyla birlikte başlayan teknoloji, bundan iki milyon yıl önce kendisini silah ve araç-gereç yapılmaya başlanan Taş Devrin de göstermiştir. Takip eden Bronz ve Demir Çağlarının ardından, 1750-1830 yılları arasında insan ve hayvan gücünün çok daha fazlasıyla iş yapabilen buhar gücüyle özdeşleşmiş endüstri devrimiyle birlikte çok büyük oranda hız kazanmıştır. 2000'li yıllarla birlikte ise teknoloji genellikle bilgi yoğun yapılara dönüşmüş durumdadır. Bu evrimden yola çıkarak teknolojiyi, insanların hayatlarını kolaylaştırmak ve iyileştirmek amacıyla oluşturdukları sistem ve araçları geliştirebilme bilgisi şeklinde tanımlamak mümkündür.

Teknoloji, uygulama ile bilimi birleştiren köprü işlevine sahip bir disiplindir (Yalın, 2012, s. 2). Bireysel ihtiyaçların daha etkin bir şekilde karşılanabilmesi amacıyla bilginin örgütsel süreçler üzerinde uygulanmasıdır. Teknoloji; yeni bir hizmet ya da malın üretilmesini veya mevcut ürünlerin daha kaliteli ve ucuz olarak imal edilmesini mümkün kılan üretim bilgisi, süreci ve tekniğidir (Tekin, Güleş, & Burgess, 2000, s. 80). Teknolojiler, kurumsal bilgi dönüşümünü mümkün kılmaları yönüyle organizasyonlar için önemli faydalar taşımaktadır. Bununla birlikte tercih edilen teknolojilerin standartlara uygunluğu, muadillerine kıyasla daha düşük maliyetli olması, mümkün olan en uzun garanti süresine sahip olması ve sürekli teknik desteği mümkün kılması gibi unsurlar da göz önünde bulundurulmalıdır. Teknolojik gelişmelerin tümü üretimi arttırma, bilgiyi verimli biçimde kullanma, zaman kazanma ve paylaşma çabasından kaynaklanmaktadır. Tüm bu beklentilere yanıt verebilecek en önemli gelişme bilgisayar alanında gerçekleşmiştir. Bilgisayarlar ve bilgisayarlarla birlikte çalışan teknolojiler insan hayatına girerek hayatın tüm alanlarında şu an da devam eden çok sayıda değişikliklere ve gelişmelere yol açmıştır. Bilgisayar alanındaki yeni teknolojilerin birkaç yıl içinde eskimesi, bu gelişim ve değişimin ne denli hızlı gerçekleştiğini açıkça göstermektedir. Teknoloji, bugün genellikle çok yüksek niteliğe sahip bilimsel bilgi ve teknik içeren ürünler olarak algılanmaktadır. Teknoloji, bilimin

uygulamalarından biridir. Robot, uydu ve bilgisayar gibi unsurlar bilimin sorunların çözümünü üzerinde uygulanmasıyla birlikte ortaya çıkmış araçlardır.

Bilgiye erişim alanında yaşanan teknolojik gelişmeler konusunda donanım alanından yazılım alanına, üründen hizmete, merkezi sistemlerden yerel sistemlere, tekil ortamlardan çoklu multimedya ortamlarına, sabit sistemlerden mobil sistemlere doğru hızlı bir gelişimden söz etmek mümkündür. Video, tepegöz, slayt projeksiyonu, bilgisayar ve televizyon benzeri araçların öğretim alanında etkili biçimde kullanılabilmesi için öncelikle bu araçların özellikleri ve kullanım alanları iyi bilinmelidir (Yangın, 2007, s. 21). Bireyin mevcut araç-gereçleri kullanarak hayatını kolaylaştırmak amacıyla yeni ürünler üretmesini teknoloji olarak tanımlamak mümkündür. Bireylerin daha çağdaş ve modern bir ortamda yaşama isteği, teknolojinin de aynı doğrultuda hızlı biçimde gelişmesine yardımcı olmuştur. Bilim ve teknoloji alanında yaşanan yeni gelişmeler, bilgi ve iletişim teknolojilerini de etkileyerek hızlı bir biçimde yayılan yeniliklerin yaşamın her alanında hissedilmesine yol açmaktadır. İnsanın diğer insanlarla ilişkisini ya da elektronik araçların birbirleri arasındaki ilişkiyi kolaylaştıran tüm teknolojiler bilgi ve iletişim teknolojileri kapsamında değerlendirilmektedir.

Tablo 1 Young'un Tanısal Anketi Kaynak: (Bekar, 2018, s. 7)

1. İnternetle meşgul olduğunuzu hissediyor musunuz (Önceki çevrimiçi etkinliği düşünüyor musunuz yoksa bir sonraki çevrimiçi etkinliği bekliyor musunuz?)
2. Tatmin elde etmek için İnterneti giderek daha fazla süre kullanma ihtiyacı hissediyor musunuz?
3. İnternet kullanımını kontrol etme, azaltma veya durdurmak için tekrarlanan başarısız girişimleriniz oldu mu?
4. İnternet kullanımının azaltmanız durdurmanız durumunda huzursuzluk, çökkünlük veya kızgınlık hissediyor musunuz?
5. Başta tasarladığınızdan daha uzun süre çevrimiçi kalır mısınız?
6. İnternet yüzünden önemli bir ilişki, iş, eğitim veya mesleki fırsatı kaybetme riskini yaşadınız mı?
7. Aile üyelerine, terapisteye veya diğer kişilere İnternet'le olan uğraşınızı gizlemek için yalan söylediniz oldu mu?
8. İnternet'i problemlerden kaçmak veya hoş gitmeyen ruh halinizi (Örneğin çaresizlik, suçluluk, kaygı, depresyon gibi) hafifletmek için bir yol olarak kullanıyor musunuz?

2.1.3.1. İnternet

İnternet, uluslararası ağ anlamındaki International Network ifadesinden türetilmiş bir terimdir (Reyhanlıoğlu, 2015, s. 7). Bugün internet teknolojisi sayesinde bilgiye çok kolay ve hızlı biçimde erişim sağlamak, dünya üzerindeki herhangi bir yerle bağlantı kurmak mümkündür (Yücelten, 2016, s. 5). İnternet, Türk Dil Kurumu tarafından ' Bilgisayar ağlarının birbirine bağlanması sonucu ortaya çıkan, herhangi bir sınırlaması ve yöneticisi olmayan uluslar arası bilgi iletişim ağı olarak tanımlamıştır (Gencer,2017, s. 7). İçel ise 1998 yılında interneti ' iki ya da daha fazla sayıda bilgisayarların bilgisayar ağları vasıtasıyla birbiriyle bağlantı sağlayıp meydana gelen, dünya çapında yaygın bilgisayar ağlarına dayanan bir iletişim sistemi' şeklinde tanımlanmıştır (Özgen, 2016, s. 7). İnternet, ilk olarak 1960'lı yıllarda fikir düzeyinde ortaya çıkmış; 1970 ile 1983 yılları arasında ise ARPANET(Advanced Research Project Agency Network- İleri Araştırma Projesi Bilgi ağı) projesi çerçevesinde laboratuvar ortamında denendikten sonra 1984-1995 yılları arasında tüm dünyayı kapsayacak şekilde genişlemiştir (Reyhanlıoğlu,2015, s.7; umur,2007, s. 7).

Türkiye'deki ilk internet bağlantısı 1993 yılında, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki NSFNet'in kullanımıyla Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ)'nde gerçekleştirilmiştir. Özel hanelerdeki internet kullanımı ise 1996 yılıyla birlikte başlamıştır (Yücelten, 2016, s. 5). Değişen dünyaya ve hızla gelişen teknolojiye ayak uydurma ihtiyacının bir sonucu olarak günlük internet kullanım düzeyi her geçen gün artmaktadır. Dünyaya kolayca erişim sağlamayı mümkün kılması; oyun oynama, iletişim kurma, bilgi alma, çevrimiçi alışveriş yapma gibi çeşitli imkânlar sağlaması yönüyle internet pek çok kişi tarafından daha sık kullanılır hale gelmiş durumdadır (Kalecik, 2016, s. 7). İnternet kullanıcı sayısının artması ve internetin fiziksel altyapısında yaşanan gelişmelerle birlikte internet bağımlılığı terimi ilk kez Goldberg tarafından 1995 yılında kullanılmış, 1996 yılında Young'ın yaptığı çalışmayla ise bilinirlik kazanmıştır (Arısoy, 2009, s. 55-67; Douglas, et al., 2008, s. 3027-3044). İnternette aşırılık isteğinin önüne geçememek, internette geçirilen süreye zaman içerisinde daha sık ihtiyaç duymak, düşük tolerans seviyesi, sık sık duygu durum değişiklikleri yaşamak, zihnin çeşitli meşguliyetlere odaklanma konusunda problem yaşaması, yoksunluk durumunda aşırı sinirlilik, huzursuzluk, gerginlik gibi çeşitli durumların ortaya çıkması, sosyal ve ailevi hayatla birlikte iş hayatının da bozulması internetin temel göstergeleridir (Çukurluöz. 2016,24 s.; Bozkurt, Şahin Ve Zoroğlu, 2016, s. 235-247). Amerika Psikiyatri Birliği(APA)'nin 1994'te yayınladığı " Ruhsal Bozuklukların Tanımsal ve sayısal El Kitabı (DSMIV)'nda internet meşguliyeti bir hastalık olarak belirtilmemiş; buna karşılık internet kullanım düzeyinin artmasıyla birlikte bazı bireylerin internet kullanımının bağımlılık düzeyine yükseldiği çeşitli vaka ve yayın bildirimleriyle ifade edilmiştir (Arısoy, 2009, s. 55-67). APA'nın 2013 yılında yayınladığı "Ruhsal Bozuklukların Tanımsal ve Sayısal El Kitabı (DSMV)'nda ise internet ana bölümde almamasına karşın ek bölümde internet oyun meşguliyet konusu olarak ele alınmıştır (Bozkurt Ve Zoroğlu, 2016, s. 235-247). İnternet meşguliyeti hastalık olarak değerlendirilmemekle birlikte, internet meşguliyetini bir rahatsızlık olarak değerlendiren çalışmaların sayısı son yıllarda artış göstermiştir (Yücelten, 2016, s. 8). Toplum üzerinde yapılan çalışmalar, internet meşguliyet sıklığının %6 ile %14 arasında olduğunu ortaya koymuştur (Arısoy, 2009, s. 55-67). İnternet meşguliyeti sık rastlanan bir durum olmasına karşın, internet meşguliyetine sebep olan faktörler halen tam olarak açıklanabilmiş değildir. Bunun başlıca nedeni, internete çok çeşitli faktörlerin etki edebilmesidir. Bununla birlikte bilişsel davranışçı kuram, nörobiyolojik kuram, kültürel mekanizmalar kuramı, sosyal beceri eksikliği kuramı gibi çeşitli

kuramlarla internetin olumsuz nedenlerine ilişkin olarak farklı görüşler bildirilmiştir (Gencer, 2017, s. 13). İnternet meşguliyeti, %50 oranında psikiyatrik bir komorbiditeye sahiptir (Arısoy, 2009, s. 55-67). İnternetin yol açtığı sorunlar arasında yalnızlık, sosyal fobi, sosyal izolasyon, utangaçlık, düşmanlık, stres, psikoz, anksiyete, düşük benlik saygısı, depresyona girme ya da mevcut depresyon düzeyinin artması gibi çeşitli psikolojik problemler mevcuttur (Beard & Wolf, 2001, s. 377-383; Karagözoğlu Aslıyüksek, 2016, s. 23-45). Davranışsal bozukluklar zihinsel bozukluklarla olan komorbiditeleri arasındaki ilişki genellikle farklı hipotezler yoluyla açıklanmaktadır (Ko, Yen, Yen, Chen, & Chen, 2012, s. 1-8). Diğer bir ifadeyle internet, psikiyatrik bozukluğun semptomlarına yol açabileceği gibi; psikiyatrik bozukluk da in semptomlarına neden olabilmekte veya mevcut semptomları güçlendirebilmektedir. Diğer bir hipoteze göre ise her iki bozukluk da temelde aynı mekanizmaları paylaşmaktadır. Komorbidite değerlerinin yüksek olması; değerlendirme araçları veya çalışmaların tasarımı gibi metodolojik eksiklerden kaynaklanabilmektedir (Petry, 2015). En sık rastlanılan komorbiditeler %38 ile madde kullanımı, %33 ile duygu durum bozuklukları, %25 ile depresyon, %14 ile psikotik bozukluk ve %10 ile anksiyete bozukluğudur (Arısoy, 2009, s. 55-67). El bileği ve boyun ağrısı, uykusuzluk, gözlerde sulanma ve internet düzeyi arasında ilişki mevcuttur (Aslan & Aylaz, 2014, s. 14-19). İnternet b duygu durum bozukluğu, madde kullanımı, dikkat eksikliği gibi çeşitli ruh hastalığıyla birlikte görülebilmektedir. İnternetin patolojik bir nedeni varsa, bu nedenin tedavi edilerek ortadan kaldırılması durumunda patolojik internet kullanımının ortadan kalkması mümkündür. Bu nedenle tedaviye başlamadan önce altta yatan patolojik bir neden olup olmadığının araştırılması büyük önem taşımaktadır (Arısoy, 2009, s. 55-67).

2.1.3.2. Akıllı Telefon

Telekomünikasyon ve bilişim alanında yaşanan gelişmeler sayesinde akıllı telefonlarla internete ulaşmak oldukça kolaylaşmıştır. Bu hızlı gelişimin sonucunda insan hayatının hemen hemen tüm alanında köklü değişiklikler yaşanmıştır. Telefon görüşmelerinin yanı sıra akıllı telefonlar sayesinde 3G, Bluetooth, Wi-Fi, GPS, SMS gibi farklı teknolojiler kullanılabilmekte; uygulama geliştirilebilen mobil işletim sistemi, arttırılabilir hafıza, navigasyon gibi çeşitli özelliklere sahip telefonlar pek çok farklı amaçla değerlendirilebilmektedir (Yurdağül, 2011). Akıllı telefonlar günlük yaşamı kolaylaştırmakla birlikte çeşitli sorunlara da yol açabilmektedir. Doğru kullanıldığı takdirde çok faydalı olabilmesine karşın akıllı telefonlar bilinçsiz

kullanılmaları halinde psikolojik veya fiziksel zararlara neden olabilmektedir. Bu bağlamda akıllı telefonlar nedeniyle karşılaşılabilecek sorunlardan bazıları şunlardır,

- Devamlı olarak ekrana bakma nedeniyle göz bozukluğu, baş ağrısı gibi sağlık sorunlarının ortaya çıkması (Kwon, et al., 2013, s. 1-7),
- Mesajla iletişim ve sosyal medya takibi nedeniyle insanların yüz yüze iletişime daha az vakit ayırarak asosyalleşmeleri (Kwon, et al., 2013, s. 1-7; Choi, Lee, & Ha, 2012),
- Cep telefonunu sürekli kontrol etme ihtiyacına bağlı olarak konsantrasyon bozukluklarının gelişmesi (Al-Khlaiwi & Meo, 2004, s. 732-736),
- Tanışma kolaylığı sayesinde yanlış kişilerle tanışıp yasal olmayan sağlıksız ortam ve eylemlerde bulunmanın kolaylaşması (Dredge, Gleeson, & de la Piedad Garcia, 2014, s. 13-20),
- Casus yazılımlar sayesinde bireylerin özel hayatlarına müdahale edilebilmesi ve şifrelerinin çalınabilmesi (Ekim, 2013, s. 16-17).

Ergenlik çağındaki bireylerin mobil telefon kullanımındaki artış nedeniyle psikoloji literatürüne yeni bir terim girmiştir. Cep telefonundan mahrum kalma korkusu olarak tanımlanan nomofobi, ergenlik çağındaki bireylerin %76'sında gözlemlenmiştir. Bu durum, özellikle sosyal ağlara bağlanmak isteyen ergenlerin hayatlarında köklü değişikliklere yol açmaktadır. Nomofobi terimi, ilk olarak 2008 yılında İngiltere'de yapılan araştırmalarla birlikte kullanılmaya başlanmıştır. Bu araştırmalara göre, ergenlerin %66'sı cep telefonlarını kaybetme korkusu yaşamaktadır. Nomofobik tavırlar gösteren kişiler çeşitli belirtiler taşımaktadır. Bu belirtiler şunlardır,

- Birey cep telefonunun çekmemesi veya kapalı olması durumunda aşırı tepki ve negatif fiziksel belirtiler oluşturmaktadır.
- Cep telefonunun yanında olup olmadığını takıntı düzeyinde bir sıklıkla kontrol etmektedir.
- Devamlı olarak cep telefonunu kaybetme endişesi yaşamaktadır.

- Cep telefonunu kaybetme düşüncesi uzun süredir mevcuttur. Bu durum, bireyin sağlığı ve yaşamı üzerinde olumsuz sonuçlar doğurmaktadır (aktuelpsikoloji.com, 2013).

Bugün teknolojinin gelişmiş ve erişilebilir olmasının da etkisiyle belirli yaşa erişmiş öğrenciler genellikle hem kendi istekleri hem de ailelerinin talepleri doğrultusunda ulaşılabilir olmak için cep telefonu edinmektedir. Yapılan araştırmalara göre gençlerin %76'sı bir cep telefonuna sahipken, %40'ı iki adet cep telefonu kullanmaktadır. Cep telefonu kullanım oranının çok yaygın olması, bu durumun doğasına ilişkin soruları da beraberinde getirmektedir. Dürtü kontrol bozukluğu, DSM-IV-TR'de "tekrarlanan, karşı koyulamayan davranış ya da başkasına zarar verecek davranışı gerçekleştirmeye karşı koymada zorluk" şeklinde tanımlanmıştır. Güncel hayatın içerisinde yer alan, hayatı zenginleştirip bireyi sıkıntıya sokmayan aktiviteler ise alışkanlık olarak değerlendirilmektedir. Alışkanlıklar, olumsuz duygu duruma dönüşmeleri durumunda bireyi başarısızlığa götürmekte ve kontrol edilemez bir hale gelmektedir (Öztürk, 1989). Bazı araştırmacılar, biyolojik olumsuzluklar yanı sıra davranışsal olumsuzluklar da olduğunu ifade etmiştir (Comings, 1994, s. 293-303; Stein, Hollander, & Cohen, 1994, s. 167-182). Bir yaklaşım, bireyde heyecan yaratma özelliğine sahip her şeyin olumsuzluk yaratabileceğini savunmaktadır. Bu yaklaşıma göre, akıllı telefonlar bireylerde heyecan hissi uyandırdıkları için olumsuz davranışlara neden olabilmektedir. Davranışçı yaklaşıma göreyse davranış sonucunda hoş giden bir durum ya da doyum elde ediliyor veya bu davranış sıkıntidan kurtulma, gerginliği azaltma gibi konularda bireye yardımcı oluyorsa bu davranış artarak devam etme ve birey de haz duymak veya olumsuzluktan uzaklaşmak için bu davranışı sürdürme eğilimindedir (Cüceloğlu, 1993).

2.1.3.3. Dijital Oyun

İlk dijital oyunlar, 1970'li yılların başında ortaya çıkmıştır. Oyunlara ilişkin ilk çalışmalar ise 1980'li yıllardan itibaren literatürde yer almaya başlamıştır. Bu alandaki ilk örneğin 1983 yılında Miller ve Soper tarafından gösterildiği varsayılabilmektedir. Okul danışmanları sıfatıyla yapılan bu gözlemlerde bozukluğun kendini kompulsiyon, diğer etkinliklere karşı ilgi azalması, zihinsel ve fiziksel semptomlar gibi bileşenlerle gösterdiği iddia edilmiştir (Griffiths, Kuss, & King, 2012, s. 308-318; Soper & Miller, 1983, s. 40-43).

Dijital oyunları çeşitli platformlar üzerinden oynamak mümkündür. Oyunlar için özel olarak üretilmiş platformlar oyun konsolu olarak isimlendirilmektedir. Televizyon ekranı kullanılarak çalışan oyun konsollarının yanı sıra (Play Station, Wii, Xbox vb.) kendi ekranına sahip olan taşınabilir oyun konsolları (Play Station Portable, Nintendo DS vb.) da mevcuttur. Türkiye'deki hanelerin yalnızca %5,5'inde oyun konsolu bulunmaktadır ancak dijital oyunlar konsollara ek olarak dizüstü ve masaüstü bilgisayarlarda, taşınabilir akıllı telefonlarda veya tabletlerde oynanabilmektedir. Türkiye'deki hanelerin %20,3'ü masaüstü bilgisayar, %36,7'si taşınabilir bilgisayar, %29,7'si tablet bilgisayar ve %97,8'i cep telefonuna sahiptir. Bu nedenle, Türkiye'de dijital oyunlara erişimin kolay olduğunu düşünmek mümkündür. Dijital oyun dünyası konu, birlikte oynanan kişiler, oynama şekli gibi farklı kriterlere göre çok farklı tür ve seçeneklerde oyunlar sunmaktadır. Bu farklı türlerde kullanıcıların iletişimi, bitiş hedefi olması, kullanıcıların oyundaki görevler sayesinde yaşadıkları tatmin duygusu gibi olumsuzluklarla ilişkilendirilebilecek özellikler de oyun türüne göre farklılık göstermektedir (Király, Nagygyörgy, Griffiths, & Demetrovics, 2014, s. 61-97).

Özellikle World of Warcraft, City of Heroes, Ultima Online gibi (Cole & Griffiths, 2007, s. 575-583) Massive Multiplayer Online Role Playing Game türündeki oyunlar, oyuncuların diğer oyuncularla etkileşim kurarak Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde üst sıralarda yer alan sevgi-aidiyet, kendini gerçekleştirme, saygınlık gibi çeşitli ihtiyaçlarını tatmin etmesini sağlayabilmektedir (Reuter & Montag, 2017). Serebral fonksiyon ve yapılarla ilişkin bilgi veren nörogörüntüleme tekniklerinin kullanıldığı çalışmalar, internetin beynin işlevsel ve yapısal değişiklikleriyle ilişkili olduğu sonucunu ortaya koymuştur. Amerika Birleşik Devletleri'nde 2017 yılında üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen bir çalışmada dijital oyun oynama ile meşguliyet ilişkin riskler arasındaki ilişki incelenmiş ve dijital oyun oynamayla en yüksek oranda tutarlılık gösteren ilişkinin intihar ve kişilerarası şiddet olduğu sonucuna varılmıştır (Ivory, Ivory, & Lanier, 2017, s. 42-53).

2.1.3.4. Sosyal Medya

Mcluhan (1964,s.78)'a göre, teknolojik gelişmeler iletişimin çeşitlendirilmesinde sebep olmakta ve aracın kendisi iletişimin içine etki etmektedir. Bu kapsamda, araç değişince iletişim biçimide değişiklik göstermektedir. Aynı zamanda insanlar düşünceleri doğrultusunda araçları kişiselleştirebilmektedir. Bu durumda, teknolojinin gelişimi ve

buna bağı olarak araçların değişiminin, insanların iletişim biçimini ve içeriğini etkilediği söylenebilir. Başka yönden, Rogers'a göre de yeni medyanın üç özelliği vardır; 1) Etkileşim 2) Kitlesizleşme 3) Eşzamansızlık (akt.Geray,2013, s. 18). Buna göre, kitlesizleştirme, büyük bir kullanıcı grubu içinde her bireyle özel mesaj atımının yapılabilmesi imkanına gönderme yapmaktadır. Bu zamanda sosyal medya ağlarında belirli ilgi alanlarına göre toplanan binlerce insan aynı anda paylaşımda bulunabilirken, bireysel olarak da iletişime geçilebilmektedir. Bu anlamda kitle içerisinde, kitleden ayrı bir iletişim söz konusu olabilmektedir. Eşzamansızlık ise, bireylerin uygun zamanda mesaj alışverişinde bulunabilmelerini ifade etmektedir. Böylelikle aynı anda bir arada olma zorunluluğu artadan kalkar. Bir veri deposu olarak internete giren hiçbir şeyin silinmediği ve kayıtlarda kaldığı düşünülürse, herhangi bir verinin istenilen bir zamanda ulaşılabilir olması internet kullanıcılarının farklı zamanlarda mesaja ulaşması anlamına gelmektedir. Göker ve Doğan (2011, s. 180)'a göre, bu temel özelliği ile internet medyası, televizyon ve radyo gibi iletişim araçlarının aynı zamana dayalı iletişim gerekliliğini aşmıştır.

Karal ve Kokoç (2010, s. 251-263)a Göre, sosyal etkileşimi işbirliğini ve paylaşımı ön planda tutan web 2.0 teknolojilerinin gelişimi ile birlikte günümüzde daha farklı internet platformları kullanılmaya başlanmıştır ve ilgili platformlardan birisi de, Web 2.0 teknolojisinin önemli bileşenlerinden ve en popüler paylaşım ortamlarından biri olarak kabul edilen sosyal ağ siteleridir.

Özkan (2013)'a Göre; Yeni medyanın gelişimiyle birlikte bünyesinde barındırdığı sosyal ağlar, insanların bir araya gelip bilgi alışverişinin yanı sıra kişisel bilgilerin paylaşıldığı bir ortam olarak tanımlanmaktadır(Aktaran Sabancı, 2016, S. 90). Zaman içinde toplumu değişime uğratan sosyal ağlar, insanlara ve insanlara dair bir çok kavramın yeniden tanımlanmasına yol açmıştır. Paylaşıma dayalı bir sosyal ortamın simüle edildiği sosyal paylaşım ağları, bireylerin duygu, düşünce, durum, resim, video, müzik gibi birçok paylaşımla kurulan sosyal etkileşime zemin hazırlayarak sosyalliğe ve sosyalleşmeye dair eylemleri, aslına uygun bir şekilde yeniden kurgulamaktadır (Göker, Demir Ve Doğan, 2010, s. 186).

Bilgisayar ağını, yani interneti bir iletişim mecrası olarak düşünmek, sıradan bir bireyin birçok insanla yeniden veri paylaşımına girebileceği anlamına gelmektedir ve

sosyal paylaşım sitelerinin en büyük özelliği adından da anlaşılacağı gibi çoklu paylaşıma ve etkileşime imkan verebilmesidir (Göker Ve Doğan,2011, s. 180).

Sosyal medyanın sosyalleşme aracı olarak da kullanıldığı söylenebilir. Bakıroğlu (2013, s. 19), sosyalleşmeyi “ İnsan kimliğini oluşturması, toplumun mevcut değer ve normlarının bireylere öğretilme süreci” olarak tanımlanmaktadır. Buna göre, sosyalleşmenin dinamik ve çok yönlü bir süreç olduğunu belirterek, bu süreçte medyanın da büyük bir rol oynadığına dikkat çekmektedir. Günümüzde sosyal ağlarda kişisel bilgilerin paylaşılması, gruplara katılma, düşüncelerin ifade edilmesi ve kullanıcıların aktif tutulması gibi özellikleri dikkate alındığında, sosyal medyanın sosyalleşme sürecinde oldukça etkin rol oynadığını göstermektedir. Böylece, sağladığı özelliklerle birlikte değerlendirildiğinde sosyal medyanın yüz yüze iletişim öğelerini sağlayabilecek unsurları taşıdığını ve yeni iletişim yeri olarak tanımlanmasının yerinde olduğunu söylemek mümkündür.

Sosyal medyayı çevrimiçi toplumsal ağlar olarak tanımlayan belin ve yıldız(2011)’a göre, bu ağların temel çıkış noktası hem mevcut toplumsal bağların sürdürülmesini hem de yeni bağlantıların kurulmasını desteklemektedir. Son dönemlerde ara yüzleri daha da geliştirilen Facebook, Myspace Friendster, Hi-5, Twitter, Netlog vb. gibi dünya genelinde yatgın bir şekilde kullanılan toplumsal paylaşım ağları arkadaş bulma ya da mevcut arkadaşlıkları sürdürmenin ötesinde gündelik yaşamın akışı içerisinde bir alışkanlık ve yaşam biçimi haline gelmiştir.

2.1.3.4.1. Sosyal Medyanın Tarihçesi

Sosyal bir varlık olan insan sürekli bir başkasına ihtiyaç duymakta ve toplu olarak yaşamak zorundadır. Dolayısıyla insanların bu birlik ve beraberlik içinde yaşamalarını iletişimle mümkün olmaktadır. iletişim ağının doğru kodlanıp bireye tam olarak aktarılmasında aralarındaki bağı kuvvetli kılmaktadır. Bu bağlamda sosyal medya iletişim ağının bir parçası olduğundan bulunduğumuz yüzyılda en modern haliyle karşımıza çıkmaktadır. Sosyal medyadan önce duygu düşünce, haber gibi bilgi yüklü mesajlar kitle iletişim araçlarıyla tek yönlü insanlara sunulmaktaydı. iletişimle ilgili çalışmalar batı dünyasında 1950 ve 1960’lı yıllara kadar oldukça dağınık bir biçimde yapılmıştır. iletişim alanındaki çalışmaların birleşip, bir disiplin olma yoluna girmesiyle beraber bu çalışmalar özellikle kitle iletişim araçları üzerinde yoğunlaşmaya

başlamış ve kitle iletişim araştırmalarıyla daha genel bir anlama sahip iletişim çalışmaları birbirleriyle özdeşleşmiştir. Günümüze kadar süren dönemde de iletişim alanındaki çalışmalar daha çok “kitle iletişim araçları”nın etkinlikleri üzerinde yoğunlaşmıştır (Mutlu, 1992:119-120). 1970’li yıllara gelindiğinde yapılan çalışmalar ise daha çok medyanın gündem belirlemedeki etkisi üzerinde olmuştur. 1972’de Profesör Maxwell McCombs ve Profesör Donald Shaw, kitle iletişim araçlarının gündem yaratma işlevini agenda-setting olarak tanımlamışlar ve kitle iletişim araçlarının bireylere ne düşünceleri gerektiğini değil de hangi konular üzerinde düşünceleri gerektiğini söylediğini belirtmişlerdir (Vivian 1999:388). 1979 yılında Duke Üniversitesinden Tom Truscott ve Jim Ellis’in oluşturmuş oldukları dünya çapındaki tartışma sistemi “Usenet” kullanıcılara sosyal mesajlar yayınlamaları konusunda izin vermiştir. Bugünkü anlamıyla sosyal medya ise 23 yıl kadar öncesinde Bruce ve Susan Abelson tarafından kurulan ve online günlük yazarları bir araya getiren eski bir sosyal paylaşım sitesi olan “Open Dairy” ile başlamıştır (Aktaş ve Ulutaş, 2010: 136). Şimşek’in (2012:33) iletişim araçlarını gelişim kronolojisi olarak aktardığı liste ise mağara resimleri ile başlamıştır. Burada Arpanet’in ortaya çıktığı noktadan itibaren dikkate alınarak alıntılanmıştır: 1969 yılında oluşturulan Arpanet’i takiben, 1971’de mikro işlemci, 1976’da VHS videokaset kaydı, Teletext, 1978’de Telefax, 1979 Walkman 1980’de CNN(cable news Networks), 1981’de MTV(müzik televizyonu) ve IBM(kişisel bilgisayar), 1982’de aodio compact disk, 1984’de Apple Macintosh bilgisayar, 1991’de World Wide Web (internet), 2004’de facebook, 2005’de Youtube ve 2006’da Twitter oluşturularak sosyal medyanın temelleri oluşturulmuştur. Bir başka anlatımla uzunca bir süre yazı ve resimden oluşan iletişim süreci, daha sonra ses ve görüntünün eklenmesiyle zamanı ve uzamı yapısal dönüşüme uğratmıştır. Bilgisayar ve internetin gelişmesiyle söz konusu iletişim süreci bir kez daha yapısal bir dönüşüme uğratarak, yazının, resmin, sesin ve görüntünün aynı anda karşılıklı akışı sağlanarak interaktif bir iletişim süreci başlamıştır. Bu süreci başlatan ve anlamamızı olanaklı kılan salt iletişim araçlarındaki ve süreçlerindeki gelişmeler değil, küreselleşme sürecini var eden siyasi, ekonomik ve kültürel bütün unsurların bir bütün olarak görülmesiyle mümkündür. Aynı biçimde küreselleşme olgusunun iletişim araçları ve süreçleriyle nasıl bir ilişki içerisinde olduğuna dikkat etmek gerekmektedir (Bauman, 2006: 70). Bu kapsamda sosyal medya, zaman ve yer sınırlaması olmadan her yerde paylaşımın, tartışmanın ve diyalogların olduğu bir iletişim şeklidir. Bu anlamda sosyal medyanın tabanında ‘iletişim’ ve ‘paylaşım’ yatar. 1997 yılında kullanıcılara profil yaratma ve

arkadaş listeleme imkanı tanıyan, 1998 yılının başında ise arkadaşlarının listelerini inceleme fırsatı sunan arkadaş odaklı sixdegrees.com sitesi ise sosyal ağların ilk örneği olarak ortaya çıkmıştır (Gönenli ve Hürmeriç, 2012: 218-219). Uygulama kısa sürede popülerleşmiş ve 2000 yılında 125 milyon dolara satılmıştır. Ancak kendi gibi sitelerin artması üzerine rekabete girememiş ve 2001 yılında kapanmıştır. Zamanın en çok kullanılan sosyal medya uygulaması olan Facebook, 2004 yılında Mark Zuckerberg ve oda arkadaşları tarafından Harvard Üniversitesi içinde kurulmuştur. Uygulama 2005 yılında daha çok akademik camia içinde kalmış ancak 2006 yılıyla birlikte şimdiki niteliklerine kavuşarak genel kitleye ulaşmıştır (Hazar, 2011: 155- 156).

2.1.3.4.2. Sosyal Medyanın Tanımı

Sosyal medya kavramı incelendiğinde alanyazında birçok tanım yer almaktadır. Bazı araştırmacılar sosyal medyayı, kişiler arasındaki karşılıklı etkileşimi destekleyen, ortak ilgi alanlarına sahip bireylerin paylaşımını artıran ve herkesin kendi kişisel profilini ve iletişim kurmak istediği arkadaş listesini oluşturma şansı veren web tabanlı ortamlar olarak tanımlamaktadır (Boyd, 2003; Vural Ve Bat, 2010, s. 3352). Preeti (2009)'a göre, sosyal ağ kavramı; ortak bir amaç doğrultusunda kişilerin düşüncelerini paylaşmalarını ve birbirleriyle etkileşime girmelerini kolaylaştıran internet üzerinden bir topluluk oluşumunu işaret etmektedir.

Sosyal paylaşım ağları, bireyin oluşturduğu profil ile kişinin ününü ve statüsünü artırma aracı olduğu gibi, bu ağların diğerlerinin bağlantılarını gözlemleyebilme ve birbirlerine mesaj bırakabilme özellikleri ile ilişki durumlarını da gösteren bir araçtır.

Diğer yandan, sosyal medya toplumdaki daha derin sosyal etkileşimi, topluluk oluşumunu ve işbirliği projelerini gerçekleştirmeyi sağlayan siteler olarak tanımlanmaktadır (Hazar,2011, s. 161). Belin Ve Yıldız (2011, s. 32) ise, mevcut toplumsal bağların sürdürülmesini ve yeni bağlantıların kurulmasını destekleyen çevrimiçi toplumsal ağlar olarak tanımlanmaktadır.

Alanyazıdaki yapılan tanımları toparlayacak olursak, sosyal medya, sosyal bir ortamda kendilerini tanıtmaya, sosyal ağ ortamı kurma, diğer kullanıcılarla iletişim kurma ve devam ettirme (Ellison, Steinfield ve Lampe,2007), oluşturdukları içeriği paylaşma (Kim, Jeong ve Lee, 2010), kişisel bilgilerini, videolarını içeren profil sayfası oluşturma

ve tanımadığı insanlarla ilişkiler kurma, yeni arkadaşlıklar keşfetme (Wang, Moon Ve Diğ., 2010) gibi olanaklar sunan çevrimiçi platformlardır.

2.1.3.4.3. Sosyal Medya Uygulamaları

Günümüzde sosyal medya uygulamaları artık sadece iletişimi sağlamakla kalmayıp, oyun, bilgi edinme, arama yapma gibi pek çok aktiviteyede olanak sağlayarak, neredeyse bireylerin her ihtiyacını karşılayacak hale gelmiştir. Böylece aradığı her şeyi sosyal medyada bulan kişiler başka bir araca ihtiyaçları olmamaktadır.

Akyazı ve Tutgun Ünal (2013, s. 3)'a göre, bilgi değişiminin bu kadar yaygın hale gelmesi her geçen gün yeni sosyal ağların ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Sosyal paylaşım ağı ilk site örnekleri; "SixDegrees.com (1995)" ve " Classmates.com (1997)" siteleridir (Akyazı ve Ateş,2012, s. 173-195). Classmates.com geçmişteki sınıf arkadaşlarının bulunmasına bir tema sunmaktaydı.

SixDegrees.com

Kullanıcılarına profil ortaya koyma ve arkadaşlarını listeleme olanağı sunmuştur. Six Degrees olarak adlandırılan uygulama milyonlarca kullanıcıya ulaşmışsa da daha sonraları devamlılığını koruyamamıştır (Belin ve Yıldız, 2011, s. 32). Kendisine benzer sitelerin artması üzerine rekabete girememiş 2001 yılında kapanmıştır. Kapanma Sebepleri araştırıldığında, kullanıcılar arkadaş tekliflerini kabul ettikten sonra sitede yapacakları alternatif uygulamaların olmaması ve sitenin başka etnik kimliklerle buluşma konusundaki yetersizlikleri olarak belirtilmektedir.

1998 yılında MoveOn, 1999 yılında Asianvenue, Black, Planet, Napster, Third Voice, Blogger, Epinions, 2000 yılında Lunastorm, 2001 yılında Cyworld, Reyze, Wikipedia, 2002 yılında fotolog uygulamaları kurulmuştur.

1999 yılında kurulan Live Journal sürekli yenilenebilen blogların üzerine kurulmuştur. Böylece bu ağ sayesinde kullanıcılar, diğerlerini takip etme, grup ortaya koyma ve diğer insanlarla iletişim kurma konularında etkili olmaya başlamıştır (Hazar, 2011, s. 161).

Ryze.com

2001 yılında iş dünyasındaki profesyonellerin özellikle de yeni girişimcilerin iletişim kurmasını sağlamak üzere tasarlanmış bir toplumsal paylaşım ağıdır. Daha sonra 2002 yılında Friendster isimli sosyal medya uygulaması ortaya çıkmıştır. Ryze .com'un sadece iş dünyasına yönelik olmasından dolayı olan kısıtlılığa çözüm olarak daha geniş sosyal kesime hitap edecek şekilde tasarlanmıştır (Belin Ve Yıldız,2011, s. 32). Friendster'in günümüzde etkin kullanıldığı ve gerçek anlamdaki sosyal medyanın ilk örneği olarak görülmektedir.

Arayüzleri daha fazla geliştirilen Facebook, Myspace, Friendster, Hi-5, Twitter, Netlog vb. gibi sosyal medya uygulamalarının 2000'li yıllarda oldukça tercih edildiği görülmektedir. Özellikle 2003 yılından sonra oluşturulan sosyal medya uygulamalarına gelindiğinde, en bilinenleri Facebook ve Myspace olmuştur.

2003 yılında Couchsurfing, Myspace, LastFm, Tribbr.net, Plaxo, LinkedIn, Hi5, Photobucket, Second Life, Delicio.us, 2004 yılında Flickr, Orkut, Dogster, Multiply, Mixi, Dodgeball, Piczo, Care2, Ning, Catster, Digg, Biggerpocketss, Hyves, AsmallWorld, 2005 yılında yahoo!360, youtube , Cyworld, Xang, Bebo, Reddit, 2006 yılında Mychurch, Twitter, Stylehive, Fabulously40 adlı uygulamaları ön plana çıkmaktadır.

En yaygın sosyal medya uygulamaları

Facebook

4 şubat 2004 yılında Harvard üniversitesinde okuyan Mark Zuckerberg tarafından kurulmuştur. İlk başlarda sadece Harvard'lı öğrenciler arasında iletişimi sağlamak amacıyla geliştirildi. Daha ABD'nin birçok yerinde kullanılmaya başlandı. 11 Eylül 2006 yılında açılan Facebook kısa zamanda bütün dünyada kullanılır hale gelmiştir. 2013 yılında yapılan istatistiklere göre uygulama internette en çok ziyaret edilen 2'nci site olarak gösterilmiştir. Birçok Farklı seçeneğiyle dikkat çekmektedir. Günümüz itibariyle dünyadaki kullanıcı sayısı 1 Milyar 350 Milyonu aşmış durumdadır (<https://onedio.com>).

Twitter

2006 yılında teknoloji girişimcileri Evan Williams, Jack Dorsey ve Biz Stone tarafından geliştirilen Twitter, Fransisco'da prototip olarak iki haftalığına ortaya çıkmıştır. İnternet üzerinden SMS olarak ortaya çıkmıştır. Özellikle twitter'ın mobil teknolojilerinden takip edilebilmesi erişebilirliğini ve hızını artırmaktadır (Odabaşı ve diğerleri., 2012, s. 94).

Foursquare

2009 yılında arkadaşlar arasında ‘‘ Check-in’’ olarak adlandırılan yer bildirimini ve konum paylaşmayı başlatmıştır. 5 yıl sonra, Check-in'e kendi uygulamasını vermeye karar vererek Swarm isimli yeni bir uygulamayı ortaya çıkarmıştır. Böylece kullanıcıların arkadaşlarını takip edip, onlarla buluşabilmesi için en hızlı yol olarak tanımlanmaktadır (Foursquare,2015).

Instagram

2010 yılı sonunda Kevin Systrom ve Mike Krieger adlı iki girişimci tarafından kurulmuştur. Intagram, mobil web'in gördüğü fotoğraf paylaşımı için en çok kullanılan uygulamalardan biri haline gelmiştir. Hareket halindeyken gerçek zamanlı fotoğraflar ve kısa videolar paylaşmak için ideal uygulamadır. (<https://www.brandingturkiye.com>).

Linkedin

28 Aralık 2002'de Reid Hoffman tarafından Kaliforniya, Amerika da kuruldu. LinkedIn, iş dünyasındaki kişilerin diğer kişilerle iletişim kurmasını ve bilgi alışverişi yapmasını sağlayan profesyonel sosyal paylaşım platformudur. Profiller, iş deneyimi, eğitim, gönüllü çalışma, sertifikalar, ödüller ve diğer işle ilgili her türlü bilgi için bölümler son derece ayrıntılı özgeçmişlere benzeyecek şekilde tasarlanmıştır. Kullanıcılar, profesyonellerle bağlantı kurarak, grup tartışmalarında etkileşime girerek, iş ilanlarını yayınlayarak, iş başvurusunda bulunarak, LinkedIn nabzını yayınlayarak ve daha fazlasını yaparak kendilerini işlerini tanıtmaya imkanı sunmaktadır. LinkedIn 5 Mayıs 2003 yılında kullanıma açıldı (<https://www.brandingturkiye.com>).

Pinterest

2010 yılında Paul Sciarra, Evan Sharp ve Ben Silbermann tarafından Amerika'da kurulmuştur. Görsel ve video paylaşım uygulaması olan Pinterest, kullanıcılarına 2 şekilde paylaşım imkanı sunmaktadır; 1) Kullanıcılar kendi yükledikleri görselleri, videoları isterlerse de farklı bir kullanıcıda görmüş oldukları görselleri ya da videoları paylaşabilme imkanı sunmaktadır. 2) Facebook, Twitter ve İstagram gibi uygulamalar vasıtasıyla yapılan paylaşımlar ve beğeniler ile kullanıcıların çevresindekiler ile iletişime geçme imkanı sağlamaktadır. Pinterest adını Pin ve İnterest kelimelerinden alıyor. Yani ilgi alanlarınıza uygun oluşturulan görseller panolara iğneleme imkanı sunmaktadır (<https://www.brandingturkiye.com>).

Tumblr

2007 Şubat ayında David Karp tarafından Amerika da kurulmuştur. Sosyal ağ ve Blog sitesi özelliği taşımaktadır. Tumblr, özellikle gençler ve yetişkinler tarafından yoğun olarak kullanılmaktadır. Tumblr'da kullanıcılar kendi blog temasını özelleştirebilir, farklı türde içerik biçimlerinde blog gönderiler oluşturulabilir, diğer kullanıcılara gösterge tablosundaki içeriği takip edebilir. Tumblr kurulmasından iki hafta sonra 75.000 kullanıcıya ulaşmıştır. Sadece Amerika'da 13.4 milyon kullanıcısı bulunmaktadır (<https://www.brandingturkiye.com>).

Snapchat

2011 Eylül ayında kurulmuştur. Snapchat, ilk olarak Evan Spiegel tarafından kurulan yazılım daha sonra Stanford Üniversitesi öğrencileri olan Daniel Smith, David Kravitz, Leo nuh Katz ve Bobby Murphy tarafından geliştirilmiştir. Snapchat hem fotoğraf, hem video çekme imkanı sunan, ek olarak bunların üzerine kendi yazdığımız notları eklemenize izin veren bir uygulamadır. Snapchat'in kullanıcı kesimi genç kesimden oluşmaktadır. Vakitlerini daha keyifli hale getirmeye çalışan gençler, Snapchat sayesinde birbirlerine eğlenceli videolar ve fotoğraflar yalayabilmektedirler. Gönderilen paylaşımların sadece bir defa izlenip, daha sonra silinmesini sağlayan Snapchat bu özelliği ile gençlerin yeni gözdesi olmuş durumdadır. Uygulamada gönderilen fotoğraf ve videolara "Snaps" adı verilmiştir. Gönderilen snapsların görünüm zaman sınırı getirilmiştir, 1 saniye ile 10 saniye arasındaki zaman

sınırlamasını kullanıcılar istedikleri gibi ayarlayabilmektedirler (<https://www.brandingturkiye.com>).

Reddit

Reddit Conde Nast Digital şirketine ait bir sosyal haber sitesidir. Kullanıcılar link paylaşabildikleri gibi kendi yazdıkları yazıları da siteye yükleyebilirler. Paylaşılan içerikleri kullanıcılar aşağı-yukarı butonlarıyla oylayabilirler. Böylece en çok yukarı oyu alan içerik anasayfadaki listede gözüktür (<https://www.brandingturkiye.com>).

Flickr

2004 yılında Ludicorp tarafından geliştirilmiştir. Kullanıcıların Fotoğraf yüklemek, albüm oluşturmak ve fotoğraf becerilerini arkadaşlarına göstermek olanakları sunmaktadır. Flickr Yahoo şirketi tarafından satın alınmış ve bugün yahoo markası altında gelişimini sürdürmektedir. 2013 yılı raporlarına göre 87 milyon üyeye ulaşmıştır. Flickr dünyanın en büyük arama motorlarından olan Yahoo'nun fotoğraf paylaşma ve arşivleme servisidir. Flickr kullanıcılarının ücretsiz 1TB fotoğraf saklama alanı bulunmaktadır (<http://www.dersbitti.com/sosyal-aglar>).

Kik

Kik gençler ve genç yetişkinler ile çok popüler olan ücretsiz bir anlık mesajlaşma uygulamasıdır. Kullanıcılar Kik kullanıcı isimlerini (telefon numaraları yerine) kullanarak birebir veya grup halinde birbirleriyle sohbet edebilirler. Metin tabanlı mesajlara ek olarak, kullanıcılar fotoğraflarına, animasyonlu GIF'lerini ve videolarını arkadaşlarına da gönderebilir . Bildiğiniz kişilerle sohbet etmek için yararlı olsa da, Kik ayrıca kullanıcılara benzer ilgi alanlarına göre yeni insanlarla tanışma ve sohbet etme fırsatı verir (<https://www.moradam.com>).

Periscope

Periscope, Kayvon Beykpour tarafından amerikada kurulmuştur. Mobil cihaz üzerinden canlı yayınlanan web videosu üzerine kuruludur. Yeni bir yayına başlayan herkes, kullanıcılara anında bildirimler gönderebilir, böylece yorumlar ve kalpler bırakarak etkileşime geçmek için ayarlanabilir.

Yayınları kaçırın kullanıcılar için tekrara oynatma seçeneğine sahiptir ve belirli kullanıcılar için özel yayınları da barındırabilir. Sadece bir şey izlemek isteyen isteyen herkes açabilir ve canlı yayınlanan yayınlara göz atabilir (<https://www.moradam.com>).

Tinder

2012 yılında Sean Rad tarafından kurulmuştur. Yakın bölgede bulunan insanlarla eşleşme imkanı sunan ve konum tabanlı bir arkadaşlık uygulamasıdır. Kullanıcılar, ağırlıklı olarak fotoğraflarını vurgulayan kısa bir profil oluşturabilir ve daha sonra eşleştirilen herkes, anonim olarak olarak profillerini beğenmek için hızlıca kaydırabilir veya bir eşleşme olarak yayınlamak için solabilir. Bir profili beğenenler profillerini beğenirse, bu bir eşleşme olur ve iki kullanıcı uygulama aracılığıyla birbiriyle özel olarak sohbet etmeye başlayabilirler. En büyük özelliği lokasyon bazlı çalışmaktadır. Bir kilometre aralığı arasında bulunan profiller arasında iletişim kurulabilmektedir (<https://www.moradam.com>).

Whatsapp

2010 yılının ocak ayında Brian Acton ve Jan Koum tarafından ABD'nin kaliforniya eyaletinin Santa Clara kentinde kuruldu. Mesaj göndermek ve almak için internet bağlantısını kullanan bir uygulamadır. Kullanıcılar metin, fotoğraf, video ve hatta sesli mesajlar kullanarak bireylere veya gruplara mesaj gönderebilirler. Whatsapp telefon numarasını kullanarak uygulamaya girmeyi sağlamaktadır. Whatsapp profiller, duvar kağıtları ve bildirim sesleri gibi özelleştirme imkanı sunmaktadır. (<https://www.brandingturkiye.com>).

Vine

24 Ocak 2013 yılında yayın hayatına başlamıştır. Twitter'in ücretsiz uygulamasıdır. Tu Wei, Leo Nah Katz, Edison Collin, Salomon Yoram tarafından oluşturulmuştur. Twitter tarafından geliştirilen Vine uygulaması akıllı telefon veya tablet aracılığıyla 6 saniyelik videolar çekebilir, çekilen videolar sosyal platformlardan paylaşılabilir. Ücretsiz olup sınırsız video yükleme imkanı sunmaktadır. İlginç video paylaşan kişileri takip edebilir, onlarla iletişime geçilebilmektedir. Paylaşılan videoların üç önemli özelliği bulunmaktadır; 1) videolar maksimum 6 saniye

uzunluğundadır. 2) Durdurarak kaydetme özelliği vardır. 3) Videolar gif resimleri gibi bir döngü içerisinde oynatılabilmektedir (Erarslan, Eser, 2015).

Türkiye'deki sosyal ağa sahiplik oranları incelendiğinde, 2019 yılının ocak ayında We are social ve hootsuit tarafından yapılan araştırmada; Facebook 43.000.000 kullanıcı sayısı ile dünyada 9. sırada Instagram 38.000.000 kullanıcı sayısı ile 2. Sırada, Twitter 9.000.000 kullanıcı sayısı ile 5. Sırada, LinkedIn 7.300.000 kullanıcı sayısı ile 15. Sırada, 8.500.000 kullanıcı sayısı ile 10. Sırada yer almaktadır.

Sosyal medya tercihleri ile ilgili bir araştırmada ise, gençlerin %26'sı Twitter'ın hayatlarındaki önemini çok büyük olduğunu ifade ederken, %23'ünün Facebook için aynı ifadeyi kullandığı bulunmuştur (Turgut, 2013). Aradaki farkın büyük olmadığını belirten Turgut (2013)'a göre, bir önceki araştırmada Facebook oranının %42 olması, Facebook kullanma eğiliminin düştüğünü göstermektedir. Bununla birlikte, gençlerde Instagram kullanımının da yaygınlaştığı gözlenmektedir. Fakat Instagram'ın Facebook bünyesinde olduğunu unutmamak gerekir. Popüler fotoğraf paylaşım platformu olan Instagram, Facebook tarafından satın alındıktan sonra değerini 35 kat arttırdığı söyleniyor. Böylece, Facebook, Twitter karşısındaki düşüşünü Instagram ile telafi ediyor diyebiliriz.

2.1.3.4.4. Sosyal Medyanın Etkileri

Sosyal medyanın kişiliklere, zamana, yere, konuya ve diğer birçok faktöre göre değişen etkileri söz konusu olmaktadır (Hazar, 2011, s.161-165). Buna göre, bireylerin sosyal medya kullanımı kişiden kişiye göre değişmektedir. Sosyal medya araçlarından hepimizin beklentileri değişik olmaktadır ve bu araçlar, farklı farklı kullanımlar farklı farklı doumlara neden olabilmektedir. Bu durum sosyal medyanın bireyler üzerindeki etkilerini adreslerken, diğer yandan bireylerin de bir araya geldiğinde toplumu etkilediği açıktır.

Toplum açısından bakıldığında, günümüzde sosyal medyanın kamuoyu ve politik etkileri gözlenmektedir. Özellikle, politik bir olay karşısında vatandaşların sosyal medyayı kullanarak protesto çalışmalarını yaptığı, hatta bu mecraları birlik oluşturmak ve isteklerini dile getirmek için yoğun kullandığı görülmektedir. Diğer taraftan, hükümet adamlarının veya yöneticilerin, vatandaşlara/çalışanlara tatil duyurusunu da hızlı bir şekilde söz konusu ortamlardan paylaştığı bilinmektedir. Bu bağlamda, sosyal medya,

politika ve kamuoyu arasında nasıl bir ilişki olduğu da suskunluk sarmalı ile ilgili kuramlar eşliğinde, “Sosyal medyanın politika ve kamuoyu üzerine etkileri” başlığı altında incelenecektir.

Sosyal medyanın önemli etkilerinden birisi de kısa sürede yeni bir ilişkinin kurulması ve yine kısa sürede ilişkilerin sonlandırılmasının sosyal medyada daha kolay olmasıdır. Diğer taraftan, küresel anlamda tek başına sağlanamayacak olan gücün, sosyal ağlar yardımıyla geniş çapta sağlanması, sosyal medyanın insanları etkileme gücünü ortaya koymaktadır. Hazar (2011, s. 151-175)’a göre, insanlarla etkileşim için ucuz ve kolay bir yol sunması, zaman ve mekân kısıtlaması tanımaması güçlendirici etkiler içinde sayılabilir. Öyleyse, sosyal medyanın bireylere ve buna bağlı olarak sosyal ilişkilerde güç kazandırdığı ve etkili olduğu kaçınılmaz bir gerçektir. Bu bağlamda, “Sosyal medyanın birey üzerine etkileri” başlığı altında sosyal medyanın bireyler üzerindeki etkisi ele alınacaktır.

2.2. Akademik Başarı

2.2.1. Akademik Başarının Tanımı

Ülkeler için en önemli değer kaynaklarının başında yetişmiş insan gücü gelmektedir. Eğitim kurumları, bu değerli kaynağı güce dönüştürmeleri yönüyle ülkeler için büyük önem taşımaktadır. İçinde bulunulan bilgi çağında problem çözme becerisi ve düşünme yetisi gelişmiş, yaratıcı, üretken bireylere gereksinim vardır. Bu nedenle eğitim kurumlarının başlıca görevinin öğrencilerin bilişsel, psikolojik ve duyuşsal açıdan gelişmesini sağlamak olduğu söylenebilmektedir. Öğrencinin gelişim düzeylerini ölçmek amacıyla başarı kavramı kullanılmaktadır. Bu nedenle öğrenci başarısı aynı zamanda en temel okul çıktısı olarak değerlendirilmektedir (Sarier, 2016, s. 609-627). Bu durumun bir sonucu olarak akademik başarı eğitimin temel amaçlarından biri haline gelmiştir. Öğrencilerin akademik başarı düzeyi, eğitim kurumlarındaki paydaşların da büyük önem verdiği konuların başında gelmektedir. Akademik başarı, öğrencinin okulda edinmesi hedeflenen kazanımları elde etme düzeyinin ölçütüdür (İşler, 2016, s. 48). Öğrencinin bulunduğu sınıf, okul ve derse uygun olarak belirlenmiş hedeflerde gösterdiği ilerleme başarılı olma durumu olarak değerlendirilirken; öğrencinin mevcut yeteneği ile okuldaki başarısı arasındaki farklılık başarısız olma durumu olarak ifade edilmektedir (Şevik, 2014, s. 9). Akademik başarı, bireylerin yaşantısını etkileyebilen

ve gelecekteki olanakları daha iyi değerlendirecek geleceklerine yön verecek seçimler yapmalarına yardımcı olabilen bir unsurdur (Canıdemir, 2013, s. 2). Ortaokulu bitirmiş öğrencilerin lise tercihleri, liseyi bitiren öğrencilerin de üniversite tercihleri akademik başarılarına göre şekillenmektedir. Öğrenci başarısı bu nedenle gelecek ve eğitim yönünden büyük önem verilen bir kavram haline gelmiştir. Başarı kavramını genel olarak “istenilen sonuca ulaşma yönünde kaydedilen ilerleme” şeklinde tanımlamak mümkündür (Memduhoğlu & Tanhan, 2013, s. 107). Farklı bir tanıma göre ise başarı “saptanan hedeflere ulaşmak amacıyla planlı bir çaba harcanarak arzulanan sonucun elde edilmesi”dir (Elmacıoğlu, 2012, s. 47-75). Özgüven’e göre ise başarı bireyin eğitim ortamındaki belirli bir ders veya akademik programdan hangi ölçüde faydalandığına ilişkin bir ölçü veya göstergedir. Başarı farklı şekillerde tanımlanabilen bir kavram olmasına karşılık eğitim alanındaki başarı genellikle okuldaki derslerde geliştirilip öğretmenler tarafından takdir edilen not, test puanı gibi unsurlarla belirlenen “akademik başarı”yı ifade etmektedir (Memduhoğlu & Tanhan, 2013, s. 107). Akademik başarı, Özgüven (2002, s. 47) tarafından bir öğrencinin akademik programda yer alan derslerden aldığı not ve puanların ortalaması olarak tanımlanmıştır. Silah (2003) ise akademik başarının, öğrencinin eğitim hayatında amaçlanan kazanımlara erişme düzeyiyle belirlendiğini ifade etmiştir. Başarı ve akademik kavramları farklı anlamlara geliyormuş gibi görünmesine karşılık literatürde birbirlerinden ayrılamayacak ölçüde iç içe geçmiş durumdadır ve başarı kavramı genellikle akademik başarı kavramını da kapsayacak biçimde kullanılmaktadır (Şevik, 2014, s. 8).

Okul ve eğitime ilişkin süreçlerin merkezinde öğrenci başarısı bulunmakta ve başarı bu süreçlerden söz edildiğinde en başta gelen kavram olmaktadır. Öğrencilerin aynı akademik programı aynı okullarda ve benzer yöntemlerle görmelerine karşın farklı dönem veya yılsonu akademik başarı dereceleri elde etmeleri eğitim araştırmacılarının ilgisini çeken konulardan biridir (Arıcı, 2007, s. 2). Bundan hareketle, öğrencilerin akademik başarılarına etki eden faktörler bugün önemli araştırma konularından biri haline gelmiştir. Araştırmalara göre, bu faktörler çeşitli boyutlara sahiptir (Akbaba Altun & Çakan, 2008, s. 157-173). Sınıf veya okul koşulları, öğrencinin zihinsel kapasitesi ve duyuşsal özellikleri, öğretim hizmetinin niteliği, öğretmenin niteliği ya da öğrencinin sosyoekonomik durumu bu faktörlerden bazılarıdır (Can, 1992). Bununla birlikte, zekânın başarının en genel belirleyicisi olduğunu söylemek mümkündür. Buna karşılık, öğrencilerin akademik başarılarını açıklamaya yönelik olarak yapılan

çalışmalarda, zekâ puanlarına dayalı olarak gelişen değişmelerin yalnızca %35 oranında gerçekleştiği görülmüştür. Araştırma bulguları, diğer değişimlerin zekâ faktörünün dışında özellikle sosyoekonomik ve sosyopsikolojik faktörlerin etkisiyle şekillendiğini göstermiştir (Akça, 2002). Araştırmaların sonuçlarından da anlaşılabilceği üzere bireyin yetenek ve zekâsı akademik başarıyı açıklama konusunda tek başına yeterli değildir. Bu noktada, akademik başarı için daha önemli yordayıcılara ihtiyaç duyulduğunu söylemek yerinde olacaktır (Gelir, 2009, s. 7).

2.2.2. Akademik Başarıyı Etkileyen Faktörler

Akademik başarıyı etkileyen pek çok farklı faktörden söz etmek mümkündür. Literatürde incelenmiş olan araştırma bulguları da bunu doğrulayıcı niteliktedir. Türkiye’de gerçekleştirilmiş çalışmalar değerlendirilecek olursa, akademik başarı ile çok sayıda farklı değişken arasındaki ilişkinin incelendiği çeşitli araştırmalara rastlanmaktadır (Arıcı, 2007; İşler, 2016; Kocaman, 2009; Sarier, 2016; Şerefli, 2003). Bu çalışma kapsamında eylem kimlikleme ile akademik başarı arasındaki ilişki, eylem kimliklemeyi etkileyen diğer değişkenlerle birlikte ele alınmıştır. Bununla birlikte, akademik başarıya etki eden faktörlerin her biri tek tek ele alınmayıp Ulular (1997), Arıcı (2007) ve Sarier’in (2016) çalışmalarındaki sınıflamalardan hareketle ortak noktalar üzerinden üç ana başlık altında değerlendirilmiştir. Bunlar bireysel (öğrenciden kaynaklanan) faktörler, aileden kaynaklanan faktörler ve okuldan kaynaklanan faktörlerdir. Sarier’in (2016) yapmış olduğu çalışma, akademik başarı üzerinde en çok etkili olan faktörlerin en başında öğrenciyle ilgili faktörlerin (öz-yeterlik ve motivasyon) geldiğini, bu faktörü aileyle (sosyoekonomik durum) ilgili faktörlerin ve okulla ilgili faktörlerin takip ettiğini ortaya koymuştur.

2.2.2.1. Bireysel Faktörler

Bireyler doğumla birlikte edindikleri kalıtsal özellikleri yaşadıkları çevreyle geliştirmekte ve içinde buldukları kültürün etkisi altında kalmaktadır. Farklı kültürlerden gelen bireylerin aynı ortamda davranış açısından farklılıklar gösterdikleri bilinmektedir. Bireyler; tutum, değer, ilgi gibi duyuşsal özellikler yönünden de farklılıklar göstermektedir. Bireyin çevre, öğrenme ve kalıtım nedenli bu tip farklılıkları bireysel farklılık olarak ifade edilmektedir (Şama & Tarım, 2007, s. 135-154). Yetenek, kişisel özellikler ve zekâ öğrenci kaynaklı başarı veya başarısızlık sebeplerinin en önemlileridir. Zekâ ile akademik başarı arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu kabul

edilmektedir (Yıldırım, 2000, s. 167-176). Bununla birlikte, pek çok çalışma üstün akademik başarı için üstün zekânın bir gereklilik olmadığını göstermektedir. Çok zeki çocuklarda dahi çevresel koşullar nedeniyle başarısızlıklar görülebilmektedir (Kocaman, 2009, s. 58). Bireyin zekâ düzeyi, potansiyel çevre faktörlerinin olumlu veya olumsuz etkilerine göre başarıyı ya da başarısızlığı getirebilmektedir. Ulular (1997) görme ya da işitme problemleri, çeşitli bulaşıcı veya ateşli hastalıklar, zihinsel yetersizlikler gibi çeşitli fiziksel faktörlerin ders çalışmayı ve konsantre olmayı zorlaştırması nedeniyle başarısızlığa zemin hazırlayabileceğini belirtmiştir. Bunlara ek olarak aşırı hareketlilik, tutarsız hareketlerde bulunma, okul anlayışının gelişmemiş olması gibi durumlar da yine konsantrasyon düzeylerini etkileyebileceğinden başarısızlığa neden olabilmektedir. Öğrenciden kaynaklanan faktörler, akademik başarı üzerinde büyük rol oynamaktadır. Sarier'in (2016, s. 609-627) gerçekleştirdiği araştırma, özellikle ortaöğretim düzeyindeki öğrencilerin akademik başarılarını en çok etkileyen faktörün bireysel faktörler olduğunu ortaya koymuştur. Bireysel faktörlerden başarıya en çok etki eden faktörün öz-yeterlik algısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu faktörü sırasıyla öğrenci motivasyonu, benlik saygısı ve ders çalışma alışkanlığı faktörleri takip etmiştir.

2.2.2.2. Eğitim-Öğretim Ortamından Kaynaklanan Faktörler

Okul temelde öğrencinin bilişsel, sosyal ve psikolojik açıdan gelişimini sağlamakla sorumludur. Bu nedenle, öğrenci başarısı en temel okul çıktısı niteliğindedir (Sarier, 2016, s. 609-627). Okulun başlıca unsurlarından olan öğretmenler bu konuda önemli sorumluluklara sahiptir. Eğitim, insan ilişkisi temeline dayanan bir hizmettir. Eğitim-öğretim ortamında öğrenci ile öğretmenin kuracağı olumlu iletişimin eğitim kalitesini artırması beklenmektedir. Yapılan araştırmalara göre başarılı olan öğrenciler öğretmenleriyle iyi iletişim kurabilirken, başarısız öğrencilerin bu ilişkiyi kuramamaktadır. Bununla birlikte, öğretmen ile öğrenci arasındaki iletişim tek başına eğitim ve öğretim için yeterli değildir. Kaliteli bir eğitim için teknisyen, hizmetli, veli, memur gibi diğer eğitim paydaşlarının da sorumluluk alması gerekmektedir (Şerefli, 2003). Bugün içinde bulunulan fiziksel ortamın bireyin davranışları üzerinde etkili olduğu göz ardı edilmemelidir. Şehir hayatı yetişkinler üzerinde bile olumsuz etkilere neden olabilmektedir. Bu etki, çocuklarda daha sık görülebilmekte ve çocuklar kendilerini kısıtlanmış hissedebilmektedir. Şehirlerdeki oyun alanlarının azlığı çocuklar üzerinde olumsuz etkilere yol açabilmektedir. Bu nedenle öğrenci motivasyonu açısından okulun fiziksel ortamının çocuklara uygun olarak düzenlenmesi, çocukların

kullanabileceği spor ve oyun sahaları içermesi, eğitim alanlarının aydınlık ve temiz olması, uygun renklere boyanmış olması, dersler için ihtiyaç duyulabilecek materyallerin temin edilmiş olması gibi unsurlar büyük önem taşımaktadır (Kocaman, 2009, s. 58). Şerefli'nin (2003) yaptığı araştırmaya göre öğretmenler ikinci kademedeki akademik başarıya etki eden ve okula bağlı zihinsel olmayan faktörlerin başında okulun sosyal olanaklarının ve fiziksel imkânlarının geldiğini düşünmektedir. Bu imkânlar öğrenme ve öğretme sürecinde etkili olabilecek, öğrencinin okula isteyerek gitmesini ve zamanının büyük bir bölümünü okulda geçirmeyi istemesini sağlayabilecek faktörlerdir. Aynı araştırma, velilerin ve öğrencilerin de sosyal çevreye dikkat çektiklerini göstermektedir. Öğretmen, veli ve öğrencilerin tümünün okulun sahip olduğu sosyal imkânların akademik başarıyı etkileyen önemli bir faktör olduğunu düşünmesi dikkate değer bir bulgudur. Sarier'in (2016, s. 609-627) yaptığı araştırmaya göre akademik başarı düzeyini öncelikli olarak bireysel ve aileyle ilgili faktörler belirlemektedir. Buna karşılık, okulla ilgili faktörler de bu iki faktöre yakın bir etki derecesine sahiptir. Aynı araştırmaya göre akademik başarıyı en çok etkileyen okulla ilgili faktörlerin başında derse yönelik tutum, okul kültürü, öğretmen davranışları ve okul müdürünün liderliği gelmektedir.

2.2.2.3. Aileden Kaynaklanan Faktörler

Akademik başarı veya başarısızlığın çeşitli nedenleri olabilmekle birlikte, bu nedenler arasında aile faktörü diğerlerine kıyasla biraz daha ön plana çıkmaktadır (Elmacıoğlu, 2012, s. 47-75). Çocuk, ilk eğitimini ailede almaktadır. Gelişim sürecinde çocuğun ilk koruyucusu, dille ilgili bilgilerini aldığı ilk yer kendi ailesidir. Tüm bunlar, ailenin çocuğun gelişiminde ne kadar önemli bir rol oynadığını göstermektedir (Kocaman, 2009, s. 58). Akademik başarı ve akademik başarıyı etkileyen faktörler üzerinde yapılan çalışmalar da bu önemin geçerliliğini doğrular niteliktedir. Aile özellikleri, Jencks ve arkadaşlarının (Çelenk, 2003, s. 28-84) gerçekleştirdiği geniş çaplı bir araştırmaya göre, bireyin akademik başarısındaki başlıca çevre unsurlarıdır. Bu araştırmadan elde edilen bulgular, akademik başarının büyük bölümünün aile kaynaklı olarak elde edildiğini göstermektedir. Birey okul hayatına başladığında öğrencinin akademik başarısını etkileyen çevresel faktörler toplum geneline yayılmakla birlikte, aile etkisi tamamen ortadan kalkmamaktadır. Çocuk, okula gittiği dönemde dahi zamanının yaklaşık %75'ini kendi ailesiyle geçirmektedir. Çocuk-aile etkileşimi bu nedenle okul yıllarında dahi önemini korumaktadır (Çelenk, 2003, s. 28-84). İşler'in

(2016, s. 17-20) yaptığı başka bir araştırmaya katılan öğretmen ve yöneticilerin tamamı, çocukların akademik başarısına olumlu yönde etki eden faktörlerin en önemlisinin aile nitelikleri olduğu şeklinde görüş bildirmiştir. Sarier de (2016, s. 609-627) kendi yürüttüğü çalışmada benzer sonuçlara ulaşmıştır. Tüm ebeveynler, çocuklarının ruhsal ve bedensel açıdan sağlıklı bireyler olmasını arzulamaktadır. Bu noktada ebeveynlerin tutumları büyük öneme sahiptir. Ebeveynlerin çocuklarına karşı sağlıklı tutumlar geliştirmeleri, çocukların dengeli, huzurlu, sevgili, saygılı ve kendileriyle barışık bireyler olmaları açısından önem taşımaktadır (Kocaman, 2009, s. 58-67). Düzenli ve dengeli aile ilişkileri, çocukların bedensel ve zihinsel açıdan sağlıklı olmalarını sağlamanın yanı sıra akademik başarı düzeyini de olumlu etkilemektedir. Çocukla kurulan sağlıklı iletişim sayesinde çocuğun başarısı desteklenebilmekte; başarısızlık durumunda ise yine sağlıklı diyalog geliştirerek sorunların çözümü için mantıklı hamlelerde bulunulabilmektedir (Şerefli, 2003). Sarier'in (2016, s. 609-627) yapmış olduğu araştırma, ailenin tutum ve davranışının akademik başarıyı en çok etkileyen aile ile ilgili faktör olduğunu ortaya koymuştur.

Aile, çocuğun ilk davranış biçimi ve deneyimlerini geliştirdiği başlıca sosyal kurumdur. Bu ortamda anne ile baba arasındaki geçimsizlik, iletişimsizlik, sosyal aktivitelere yönlendirmeme, çocukla ilişkiyi emir vererek yönetme, ilgisizlik, çocuğu başkalarıyla kıyaslama gibi tavırlar çocuğun uzun vadede başarısızlıklar yaşamasına sebep olabilmektedir (Kocaman, 2009, s. 58-67). Şerefli (2003), ilköğretim ikinci kademe öğrencileri üzerinin başarı düzeylerine etki eden ve zihinsel olmayan faktörleri belirlemeyi hedeflediği bir çalışma gerçekleştirmiştir. Bu çalışmaya katılan öğretmenlere göre aileden kaynaklanan ve öğrencinin akademik başarısını etkileyen faktörler, öğrencinin akademik hayatını doğrudan etkileyebilecek ve adaptasyon sürecini zorlaştırabilecek niteliğe sahiptir. Aileler genellikle çocuklarının akademik başarılarını tamamen öğretmenlere bağlamakta, bu konuda kendi üzerlerine düşen sorumlulukları göz ardı etme eğilimindedir. İkinci kademe öğrencilerinin gelişimsel dönemleri göz önünde bulundurulduğunda, ailenin bu dönemdeki tavrının çocuğun akademik başarısının ötesinde hayatının diğer alanlarını dahi etkileyebilecek ölçüde önemli olduğunu söylemek mümkündür. Elde edilen bulgular; öğrencilerin aileden aldıkları destekle akademik açıdan daha başarılı olduklarını, ailede yaşanan sıkıntılar nedeniyle ise akademik açıdan daha başarısız olduklarını göstermektedir. Ailenin eğitimsel ve sosyoekonomik seviyesi de öğrenci üzerinde oldukça etkilidir. Kocaman

(2009, s. 58-67), çocuğun yüksek eğitim düzeyine sahip bir aile içerisinde edinmiş olduğu statü, geliştirdiği kimlik ve kazandığı değerın uzun vadede çocuğun toplum içerisinde sahip olacağı statü, kimlik ve değeri de belirlediğini ifade etmektedir. Arı (2007), başarının bireyin zihinsel yeteneklerinin yanı sıra sosyoekonomik düzeyiyle de ilişkili olduğunu belirtmiştir. Ailenin çocuğa sağlayacağı eğitim ortamı, eğitime olan bakış açısı, sağlanan destek ve araçların nitelikleri sosyoekonomik duruma bağlı olarak farklılıklar göstermektedir. Bu durum, çocuğun başarı düzeyi üzerinde de etkili olabilmektedir. Ailedeki sosyoekonomik durum, anne-babanın çocukla eğitim hayatı konusunda sağlıklı ilişkiler kurması, kültürel gelişmişlik düzeyi, okul ve ailenin aynı değerleri benimseyip aynı dili kullanması, çocuğun ailedeki yaşantısıyla edindiği beceri, bilgi ve tutumlar çocuk üzerinde olumlu etkiler sağlamaktadır. Ailede elde edilen kazanımlar okulda öğrenilenleri destekler niteliğe sahip ise genel başarı düzeyinin artmasına yardımcı olabilmektedir (Başar, 2001, s. 115-124). Ailenin eğitim faaliyetlerine katılması da akademik başarı üzerinde olumlu etki eden faktörlerden biridir. Kaysılı (2008, s. 69-83), özellikle çocuğa ilk yaşlarında aile katılımıyla verilen eğitimin, ilerleyen yıllarda çocuğun akademik başarısını olumlu yönde etkilediğini ve anne-babaların ebeveynlik becerileri üzerinde etkili olduğunu ifade etmiştir. Araştırmalar, ailelerin eğitim sürecine ortaokul ve liseye kıyasla çocukluk döneminde daha fazla katıldıklarını ve ailenin sahip olduğu sosyoekonomik ve eğitimsel düzey ile aile katılımı arasında doğrusal bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Bunlara ek olarak, boylamsal yürütülen araştırmalara göre, erken çocukluk döneminde gerçekleşen aile katılımı çocuk gelişimini ve okul dönemindeki akademik başarıyı desteklemektedir. Kasatura'nın (1991) yapmış olduğu bir çalışmaya göre başarılı öğrencilerin büyük bir bölümü, başarılarını bireysel çabalarıyla elde ettikleri düşüncesindedir. Bununla birlikte bu öğrenciler aile, okul ve sosyal nedenleri de yardımcı unsurlar olarak değerlendirmişlerdir. Başarılı öğrencilerin bir kısmı aile ortamlarının daha huzurlu olması halinde daha başarılı olabileceklerini de eklemiştir. Başarısız öğrencilerin büyük bölümü ise başarısızlıklarının birinci sorumlusu olarak ailelerini göstermiştir. Aynı araştırmaya göre, anne-babalar çocuklarının yeterince ders çalışmadıklarını düşünmektedir. Başarısızlığa neden olduğu düşünülen ikinci faktör aile faktörü, üçüncü faktör ise okuldan kaynaklanan sebeplerdir.

2.3. Sosyal Medya ve Sosyal Hizmet

Madde bağımlılığı konusunda devletin etkilenen bireylere sosyal hizmet sağladığı bilinmektedir. Madde bağımlılığı bireyler istemleri dışında bir dış faktöre bağımlılık geliştirmiş olan, toplum içinde üretkenlikleri çok azalmış ya da sıfırlanmış bireyler olmaktadır. Devlet kurumlarının bu durumu çözüp etkilenen bireyi topluma geri kazandırmaya çalışmaları normaldir. Bu durum, değişen anketlerde olmak üzere, sosyal medya ile meşguliyetinde de yaşanmaktadır. Kişiler kendilerini kurtaramadıkları bir meşguliyyete çok fazla zaman ve para harcamakta, bunun dışındaki işlerini aksatmaktadırlar. Bu durumda bireyin dışarıdan desteğe ihtiyaç duyduğu açıktır.

Ancak ülkemizde, sosyal medyanın yeni yeni yayılmış olmasının da etkisiyle, sosyal medya ile meşgul olmalarına yönelik hizmet veren kurum sayısı, özel sektörde dahi, son derece sınırlıdır. 2018 Nisan ayında toplanan TBMM Madde Bağımlılığı Araştırma Komisyonu'nun raporuna göre, sosyal medyaya olan meşguliyyeti toplumda yeterince ciddiye alınmamaktadır ve sosyal medya ile olan meşguliyyeti konusunda bireylere yardım hizmeti verecek psikiyatrist, psikolog, sosyal hizmet uzmanı sayısı neredeyse sıfırdır. Yine sosyal medya ile olan meşguliyyeti konusunda tedavi/rehabilitasyon hizmeti veren kurum sayısının da son derece sınırlı olduğu belirtilmiştir. Raporda sosyal medyaya olan meşguliyyet tedavisinin diğer meşguliyyetlere göre daha zor olduğu öne sürülmüştür.

Özel sektörde sosyal medya ile meşgul olanlara rehabilitasyon hizmeti veren özel sektör kuruluşları sayıları yeterli seviyede olmasa da mevcuttur. Genel anlamda psikolojik destek sağlayan kuruluşlar internet meşguliyyet hizmeti de vermektedirler. Ancak bu konuda sosyal hizmetten söz edilebilmesi için bu hizmetin devlet kurumları tarafından aktif şekilde sağlanması gerekmektedir. Devlet tarafından bu konuda yapılan çalışmalara bakıldığında ise birkaç yerel merkez göze çarpmaktadır. Bağcılar Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde 2014 yılında açılan İnternet meşguliyyet Polikliniği internet ile meşgul olanlara terapi ve ilaç tedavisiyle hizmet vermektedir. 2016'da Küçükçekmece Belediyesi bünyesinde açılan Bağımlılıkla Mücadele Danışmanlık ve Rehabilitasyon Merkezi (BAYAMER) de internete olan meşguliyyet konusunda hizmet vermektedir. Bunun dışında hastalar hastanelerin psikiyatri bölümlerine internetle fazla meşgul olma sebebiyle başvurabilmektedir, ancak Türkiye'de internet meşguliyyeti konusunda sosyal hizmet denilebilecek bir yaklaşımın varlığından pek söz edilememektedir. Bunun

yanında açılan merkezlerin son birkaç yıla denk geldiği görülmektedir, dolayısıyla bu konunun gündemde olduğu ve yapılan çalışmaların artacağı söylenebilir.

Gelişmiş ülkelere bakıldığında teknoloji meşguliyeti rehabilitasyonu ve tedavisinin 2000'li yılların başlarında başladığı görülmektedir. Uzakdoğu ülkeleri başta olmak üzere bazı ülkelerde bu konu çok ciddiye alınmaktadır ve sosyal medya ile meşgul olmaları konusunda çok yaygın çalışmalar bulunmaktadır. Bu konuda ilk yatarak tedavi görülen merkez 2006'da Çin'in başkenti Pekin'de açılmıştır. 2010 yılına gelindiğinde Kore'de 140'ın üstünde internete olan meşguliyet tedavi merkezi bulunmaktaydı. ABD'de ise ilk yatarak tedavi görülen internet rehabilitasyon merkezi 2009 yılında Washington'da açılmıştır (Young K. , 2010).

2.4. Akademik Başarı ve Sosyal Hizmet

Okullar, toplumsal sorunları silmesi beklenen kurumlardır. Bu nedenle, sosyal hizmet uzmanları gibi uzmanlar okul sisteminin bir parçası olarak faaliyet gösterebilmektedir (Zastrow, 2013, s. 487). Her insanın sevgi duygusuna sahip olduğunu belirten Adler (Gençtan, 2009, s. 133), akademik başarısızlığın sevgiden yoksun bir müdahaleyle engellenmeye çalışılmasının olumlu sonuçlar vermeyeceğini ifade etmiştir. Sosyal refah, sosyal çalışmanın önemli aralarından biridir. Sosyal refahın amacı boş zaman, sağlık, maddi ve sosyal ihtiyaçlara yanıt vermektir. Maddi durum veya yaş ayrımı yapılmaksızın sosyal refah yoluyla tüm yaş gruplarının sosyal işlevselliğinin artırılması amaçlanmaktadır. Bu kapsamdaki hizmetlere örnek olarak aile danışmanlığı, gelişimsel engeli olan bireylere yönelik olarak sağlanan hizmetler, rehabilitasyon hizmetleri, girişkenlik eğitimi programları, duyarlılık eğitimi, okul sosyal hizmeti gibi çeşitli hizmetler örnek olarak gösterilebilmektedir (Zastrow, 2013, s. 38-40). Aile ve çocuk ekseninde değerlendirildiğinde sosyal çalışmacıların başlıca görevleri iş planlama, bireysel ve eğitimsel niteliklerin artırılıp bireylerin kalifiye hale getirilmesi için yeni programların tasarlanması, tüm bu amaçlara uygun olarak gerekli hizmetlerin sağlanması veya gereksinim duyulan en yeni uygulamaların müracaatçılarla buluşturulması gibi unsurlardır (Özkan & Gülbiye Yenimahalleli, 2011, s. 156). Çocuk ve aileye yönelik olarak sağlanacak bu hizmetler, hedef kişi ya da grup üzerinde olumlu etkiler sağlayarak akademik başarısızlığın giderilmesine yardımcı olabilecektir. Sosyal ve kişisel problemleri çözmek amacıyla insanlara yardım etmek, bireysel sosyal hizmetin başlıca amacıdır (Zastrow, 2013, s. 103). Sosyal çalışmacı, bireysel ve

toplumsal ihtiyaçların karşılanıp sorunların çözülmesi sürecinde ilerleme, kalkınma ve gelişme yönünden faydalar sağlamaktadır (Karataş & İl, 2002, s. 133). Üstesinden gelmekte zorlandığı akademik problemler yaşayan öğrenci ya da müracaatçıya uygun olarak geliştirilen sistem teorisi sayesinde daha geniş bir bakış açısı sağlanabilmektedir. Bu yaklaşım, özellikle hem aile hem de okulla ilgili sorunlar yaşayan öğrenciler üzerinde yapılan çalışmalarda kullanılmaktadır (Hacettepe Üniversitesi, 1997, s. 130). Çocukların ruh sağlığını korumak, okul sosyal çalışmacısının en önemli görevidir. Güçlü (2001, s. 80), intihar gibi sosyal olgular için “sayıları küçümsemek, giden canları küçümsemektir” demiştir. Sosyal çalışmacının göstereceği davranışsal refleksi, sosyal bir olgu olan başarısızlık konusunda da insanın değerine uygun bir tavır olmalıdır. Adler (2005, s. 109), okulların disiplin cezası olarak öğrencileri okuldan uzaklaştırmasına ilişkin olarak, “İnsanları niçin okuldan atarlar, doğrusu anlamıyorum. Çünkü böyle bir davranış, öğretmenin öğrencinin sorununu çözecek yetenekte sayılmadığı anlamına gelir.” demiştir. Sevgi ve özgüven yolunu açmak, başarılı bir kimliğin sağlayıcısıdır (Glasser, 1999, s. 19). Bu nedenle, bu güven ve sevgi yolunu açacak olan başlıca kişiler okul sosyal çalışmacılarıdır. Sosyal çalışmanın yöntemlerinden olan grupla çalışma ve bireyle çalışmanın düşük başarı düzeyiyle mücadele etmede kullanılabileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte bazı araştırmacılara göre düşük başarı düzeyine sahip öğrencilerin oluşturduğu gruplar kişisel uyum alanında kayda değer ilerlemeler kaydedebilmesine karşın akademik açıdan önemli ölçüde gelişim sağlayamamaktadır (Can, 1992, s. 4-5). Toplumsal yön, eğitimin en karakteristik yönlerindedir. Herhangi bir ülkedeki eğitim, o ülke toplumunun temel özelliklerine göre şekillenmiştir (Akyüz, 2001, s. 29). Sosyal çalışmacı, “çevresi içinde birey” anlayışından hareket ederek, akademik problemlere sahip öğrencinin sorunlarına çözüm üretme aşamasında konuya bu açıdan yaklaşarak daha etkili ve kalıcı çözümler sunabilmektedir.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Tipi

Bu araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nicel araştırma, olgu ve olayları nesnelleştirerek gözlemlenebilir, ölçülebilir ve sayısal olarak ifade edilebilir bir şekilde ortaya koyan bir araştırma türüdür (Gurbetoğlu,2018, s. 8). Bu bölümde önce nicel yöntem üzerine vurgu yapılmaktadır. Sonraki aşamalarda verilerin toplanma süreci ve toplanan verilerin analizi konuları hakkında bilgi verilmektedir.

3.2. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada sosyal medyanın olumlu ve olumsuz yönleri araştırılıp lise öğrencileri üzerindeki etkilerini ortaya koymayı amaçladığı için genel tarama modeli kullanılmıştır. Genel Tarama Modeli: Çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak örneklem üzerinde yapılacak taramadır. Bu tarama, izleme ya da kesit alma yaklaşımıyla yapılır. İzleme yaklaşımında zamansal bir gelişim ya da değişimi belirlemek istenen değişken; aynı eleman ya da birimler üzerinde belli bir başlangıç noktasından alınarak sürekli ya da belirli aralıklarla gözlenir. Derinliğine ve genişliğine kapsamlı gözlemler yapılmak istendiğinde özellikle kullanılabilir bir yaklaşımdır. Örnek olarak; Dil gelişimi saptanmak için az sayıda (5-10 kişi) çocuğun doğuştan başlayarak yedi yaşına kadar belli aralıklarla gözlenmesi bu yaklaşıma girer. Öyle ki izlemeyi bazen bir araştırmacı tamamlayamaz, bir diğeri devam eder (Karasar,1984, s. 83). Kesit almada ise bir çocuğun dil gelişimini başlangıçtan yedi yaşına kadar izlemek yerine her yaş grubunda örneklem alınarak daha kısa zamanda sonuca ulaşılır. Derinlemesine görüşmeler ile hedeflenen amaca gidilmesi gerektiği için bu araştırma yöntemi uygulanmıştır.

Bu araştırma için üç hipotez belirlenerek test edilmiştir. Bu hipotezler şu şekildedir;

Hipotez 1: Öğrencilerin akademik başarı durumlarında internet kullanım süresi etkili bir faktördür. “İnternet kullanım süresi arttıkça, akademik başarı azalmaktadır”.

Hipotez 2: Öğrencilerin çevrimiçi ve çevrimdışı oyun oynama süreleri akademik başarıda etkili bir faktördür. “İnteraktif oyun oynama süresi arttıkça, akademik başarı azalmaktadır”.

Hipotez 3: Öğrenciler için etkili ve popüler olan bir sosyal medya aracı kullanımı, akademik başarıda önemli bir faktördür. “Sosyal medya araçlarını kullananların akademik başarıları kullanmayanlara göre daha düşüktür”.

- a) Bu araştırma 2018-2019 eğitim öğretim yılı ile sınırlıdır.
- b) Bu araştırmadaki örneklem gurubu, Ümraniye lise Okullarında 485 Öğrenci ile sınırlıdır.
- c) Araştırmanın kapsamı SMLÖABÜE Anketi’nde hazırlanan konularla sınırlandırılmıştır.
- d) SMLÖABÜE Anketi’ndeki maddeler ile ölçülebilen beceriler ile sınırlandırılmıştır.

3.3. Araştırmanın Yeri Ve Zamanı

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları uygulanmadan önce İstanbul Ümraniye’de bulunan lise okulların sınav başarı durumları, okul eğitim düzeyleri öğrencilerin başarı durumları göz önünde bulundurularak eğitim başarı seviyeleri yüksek olan okullarla eğitim seviyeleri düşük olan okulların sosyal medyaya karşı tutumlarını araştırmak amacıyla telefon ile okul yönetimleri ile irtibata geçilerek yüz yüze görüşme yapıldıktan sonra izin alınıp lise öğrencilerine araştırma hakkında detaylı bilgi verilmiş ve katılımları talep edilmiştir. Araştırma için 20.11.2018-01.02.2019 tarihleri arasında veriler toplanmış, 01.02.2019-20.02.2019 tarihler arasında anketler okullara dağıtılmış ve toplanmıştır. Görüşmelere başlamadan önce soruların hedeflenen konuyu kapsayıp kapsamadığını test etmek ve eksikleri tespit etmek için belirli kişiler ile görüşmeler yapılmış ek sorular ve düzenlemeler yapılmıştır. Yapılandırılmış anket soruları öğrencilere dağıtılarak yapılmıştır. Sorulara verilen cevaplar en çok 40 dakika, en az ise 25 dakika sürmüştür.

3.4. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evreni İstanbul Ümraniye ilçesinde bulunan lise okullarıdır. Araştırmanın yapıldığı dönemde Ümraniye ilçesi Kaymakamlığından alınan verilere göre (Ümraniye Kaymakamlığı, lise ve dengi okullar, erişim: 4 ağustos 2019, www.umraniye.gov.tr)

Ümraniye ilçesinde 38 lise ve dengi okulda 612 derslikteki 853 şubede 25.838 öğrenci öğrenim görmektedir. İlçede 19 adet lise ve dengi okulda 458 derslikteki 688 şubede 23.358 öğrenciye eğitim verilmektedir. Devlet liseler; 7 Anadolu lisesi, 3

endüstri meslek lisesi, 2 kız meslek lisesi, 3 ticaret meslek lisesi, 3 imam hatip lisesi, 1 sağlık meslek lisesi olmak üzere 19'dur. Özel lisedeki 154 derslik ve 165 şubede 2.480 öğrenci eğitim görmektedir. Özel liselerden 3'ü fen lisesi, 8'i Anadolu lisesi, 2'si genel lise (akşam lisesi), 5 sağlık meslek lisesi, 1 Uluslararası okul olmak üzere 19'dur.

Araştırma 7 devlet (Ümraniye İmam Hatip Lisesi Okul Mevcudu=1791, Madenler Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi Okul Mevcudu=1066, Evliye Çelebi Teknik Ve Anadolu Lisesi Okul Mevcudu=739, Ümraniye Merkez Anadolu Lisesi Okul Mevcudu=817, Mesleki Ve Teknik Anadolu (Kız Meslek) Lisesi Okul Mevcudu=958, Asım Ülker Anadolu İmam Hatip Lisesi Okul Mevcudu= 310, Nevzat Ayaz Anadolu Lisesi Okul Mevcudu=1038) lisesi üzerinden gerçekleştirilmiştir. Özel liselerde izin alma konusunda sorunlarla karşılaştığı için araştırma yapılamamıştır. Araştırmada Genel tarama yoluyla ulaşılan İstanbul Ümraniye'de lise okullarında okuyan 7 farklı liselerde okuyan öğrencilerden Halide Edip Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinden 70, Asım Ülker Anadolu İmam Hatip Lisesinden 46, Madenler Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesinden 56, Evliya Çelebi Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesinden 30, Merkez Anadolu Lisesinden 61, Ümraniye Anadolu İmam Hatip Lisesinden 144 ve Nevzat Ayaz Anadolu Lisesinden 78 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerden cinsiyet bakımından bakıldığında ise 278 kız öğrenci, 207 erkek öğrenci olmak üzere toplamda 485 öğrenci ile gönüllülük esas alınarak çalışılmıştır.

3.5. Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerinin toplanmasında literatür taramasından sonra, öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini belirleyen 'Kişisel Bilgi Formu' (Ek-1), kullanılmıştır. Bunun yanında bu çalışmaya yardımcı olan; sosyal medyanın lise öğrencilerinin akademik başarıları üzerindeki etkisi öğrenmek amacıyla oluşturulmuş 25 soruluk Anket (Ek-2) kullanılmıştır. Anket: Bir durumun ya da konunun sayısal/nicel olarak ölçülebilmesi için geliştirilmiş, standardize edilmiş, geçerli ve güvenilir veri toplama aracıdır. Anket araştırmaları nicel çözümlenmelerde kullanılan bir araştırma şeklidir. Araştırma, standart bir araştırmada yapılacak tüm yöntemler uygulanır. Bu yöntemler içerisinde; amaca yönelik sorular hazırlama ve bu soruları sorma bulunmakla birlikte sorular hakkında değişiklik yapılmaz. Çok fazla uygulama yapılacağı zamanlarda bu yöntem işe yaramaktadır. Görüşme verilerinin analizi daha net şekilde yapılmaktadır. Herhangi bir yanlılık söz konusu değildir. Bu araştırmanın anket soruları; Tutgun Ünal, Aylın (2015) "Sosyal Medya Bağımlılığı: üniversite Öğrencileri Üzerine Bir

Araştırma”, Fariz, Sinem (2017), “ lise Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Düzeylerinin Sosyal Destek Ve Akademik Başarı Açısından İncelenmesi.”,Karakuş, Ziya (2016),”İnternet Bağımlılık Düzeyinin Teog Ders puanları ve bazı Değişkenler açısından İncelenmesi.” Çalışmalarından hareketle oluşturulmuştur.

3.6. Verilerin Analizi

Araştırmada toplanan veriler IBM 24 programı ile analiz edilmiştir. Oluşturulan anket sorularının geçerlik ve güvenilirliğini test etmek için Kaiser-Meyer-Olkin(KMO) testi, Cronbach Alfa testi, Açıklayıcı Faktör Analiz(AFA) Testi, Açıklanan toplam varyans tablosu ve özdeğerleri kullanılmıştır. Sosyo-demografik özelliklerin belirlenmesi için “Frekans” analizi yapılmıştır. Sosyo-demografik verilerin sosyal medyanın akademik başarıya etkisinin olup olmadığının anlamak amacıyla Ki kare analizi yapılmıştır.

4. BULGULAR

Bu araştırma sonucunda elde edilen bulgular, araştırmanın amacına göre çeşitli başlıklar altında sunulmuştur. Araştırma kapsamında geliştirilen sosyal medyanın lise öğrencilerinin akademik başarıları üzerindeki etkisi anketine ait geçerliliğe(kapsam ve görünüş) ve güvenilirliğe yönelik bulgular sunulmuştur. Yapılan frekans analizi ve Ki-Kare testi sonucunda elde edilen bulgular problem durumlarına bağlı olarak sunulmuştur.

4.1. Geçerlik Ve Güvenirliğine İlişkin Bulgular

Araştırma süresinde yapı geçerliliğinin sağlanması amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi yapılmıştır (Köklü, Büyüköztürk Ve Çokluk, 2015).

Anket toplamda 32 madde olacak şekilde hazırlanmıştır. Alınan tüm geri bildirimler değerlendirilerek, gerekli düzenlemelerle birlikte anket formuna son hali verilmiştir.

Taslak formunu oluşturan 25 maddelik anket şablonu ile toplanan verilerin faktör analizi için uygun olup olmadığı KMO katsayısı ve verilerin faktör çıkarmaya uygunluğunu belirlemek için Barlett Küresellik testi kullanılmıştır. Analize ait sonuçlar tablo 2’de gösterilmiştir.

Yapılan analizde 0, 90 mükemmel, 0,80 çok iyi, 0,70, iyi, 0,60 orta, 0,50 zayıf ve altında kalan tüm değerler kabul edilmez şeklinde olup, anketten elde edilen KMO ve Barlett testi sonucunda saptanan bulgular tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2 KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin(KMO)	,956
Ki-Kare	7671,650
Bartlett Df	496
t Sig.	,000

Tablo 2’de görüldüğü gibi anket maddelerine Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri ,456 olarak elde edilmiştir. Barlett Küresellik testi tablo 2’de görüldüğü gibi anket maddelerine ait KMO değeri ,956 elde edilmiştir. Barlett Küresellik testi anlamlılık düzeyi $p < ,000$ çıkararak anlamlı bulunmuştur. Ki-Kare değeri 7671,650 ve standart sapması 496 olarak elde edilmiştir. Bu değerler verilerin faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir(Büyüköztürk, 2015).

Tablo 3 Cronbach Testi

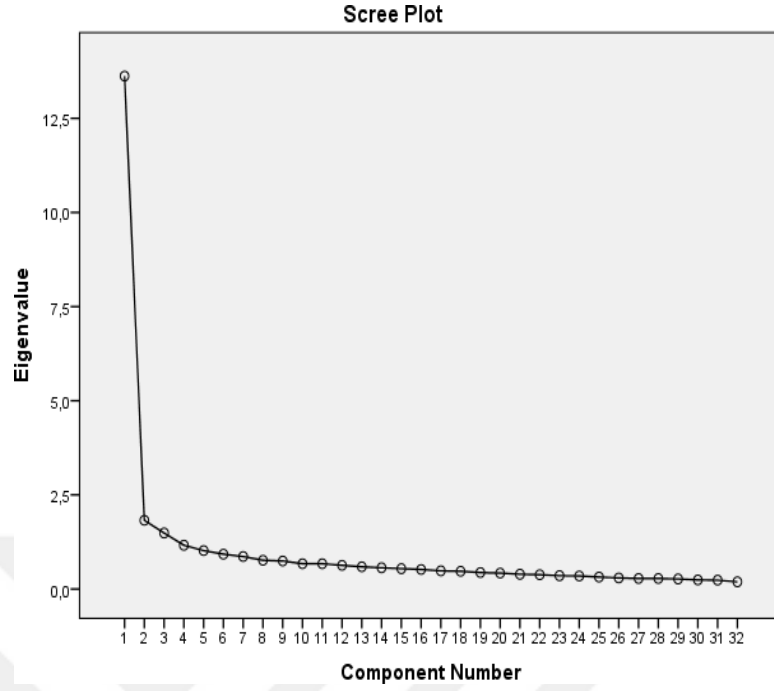
	Standartlaştırılmış Maddelere Dayalı Cronbach Alfa	
Cronbach Alfa		N
,955	,955	32

Tablo 3’te gibi hazırlanmış olan 25 maddelik nihai anket şablonu sosyal medyanın lise öğrencilerinin akademik başarıları üzerindeki etkisi anketinin Cronbach Alfa değeri ,955 olarak bulunmuş olup güvenirliliğin yeterince yüksek olduğuna karar verilmiştir (Büyüköztürk, 2015).

4.1.1. Açımlayıcı Faktör Analizine ilişkin Bulgular

Yamaç birikinti grafiğindeki (Scree Ploot) kırılmalar ile birlikte faktör öz değerlerine bakıldığında anketin iki faktörlü bir yapıda olduğu görülmektedir. Yamaç birikinti (Scree ploot) grafiği tablo 4’te açıklanan toplam varyans tablosu ve öz değerleri tablo 5’te sosyal medyanın lise öğrencilerinin akademik başarıları üzerindeki etkisi anketi faktör analizi(Döndürülmüş temel bileşenler analizi) sonuçları tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 4 Yamaç Birikinti Grafiği

Tablo 4’te açıklanan toplam varyans tablosu ve öz değerlerine göre birinci faktör toplam varyansın %41,990’ı dört faktör birlikte varyansın %58,474’ünü açıklamıştır. Ayrıca faktör özdeğerlerinin 2’den büyük olduğu gözlenmiştir.

Tablo 5 Açıklanan toplam varyans tablosu Ve Öz Değerleri

Faktörler	Başlangıç özdeğerler			Döndürülmüş Yük Değerleri		
	Toplam	Varyans %	Yığılmalı %	Toplam	Varyans	Yığılmalı %
1	10,498	41,990	41,990	5,464	21,857	21,857
2	1,677	6,709	48,699	3,491	13,965	35,822
3	1,387	5,548	54,248	3,100	12,398	48,221
4	1,056	4,226	58,474	2,563	10,253	58,474

Tablo 6 Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Anketi

	Faktör				
	1	2	3	4	5
A_1	,097	,717	,079	,147	,158
A_2	,224	,719	,164	,261	-,074
A_3	,205	,673	,187	,311	-,028
A_4	,183	,240	,102	,648	,084
A_5	,007	,263	,683	,047	,129
A_6	,291	,608	,323	,357	-,077
A_7	,348	,126	,686	,091	,115
A_8	,364	,203	,639	,176	,081
A_9	,178	-,035	,604	,347	,336
A_10	,210	,203	,173	,659	,088
A_11	,184	,086	,326	,568	,325
A_12	,283	,309	,087	,569	,173
A_13	,280	,510	,301	,259	,278
A_14	,479	,437	,040	,260	,269
A_15	,300	,232	,462	,270	,341
A_16	,212	,138	,413	,216	,613
A_17	,193	,041	,196	,281	,671
A_18	,493	,177	,170	,147	,316
A_19	,384	,556	,151	-,094	,357
A_20	,438	,263	,196	-,216	,375
A_21	,480	,462	,285	,179	,013
A_22	,516	,247	,399	,180	,166
A_23	,467	,517	,141	,135	,298
A_24	,482	,590	,104	,011	,234
A_25	,605	,470	,043	,132	,298
A_26	,664	,231	,248	,290	,022
A_27	,620	,280	,027	,094	,336
A_28	,690	,202	,293	,317	,046
A_29	,719	,110	,293	,200	,021
A_30	,746	,185	,217	,154	,073
A_31	,670	,253	,128	,241	,252
A_32	,533	,204	,102	,307	,238

Faktör Analizi Sonuçları

Alanyazında her bir maddenin faktör yük değeri hakkında farklı görüşler bulunmaktadır. Tabachnick ve Fidell (2013), her bir değişkenin yük değerlerinin ,32 ve üzerinde olması gerektiğini belirtir. Ancak bu büyüklüğün ,40 ve üzeri olması gerektiğini ifade eden görüşler bulunmaktadır (Büyüköztürk, 2015; Çokluk ve diğerleri, 2012, s. 245-246; Şencan, 2005). Bu çalışmada tablo 6'daki veriler elde edilirken, maddelerin faktör yükleri alt sınırı ,40 olarak kabul edilmiştir. Faktör analizinde faktörleşme ya da faktör çıkarmada kullanılan birçok teknik olmakla beraber en sık kullanılan teknikler temel bileşenler analizi ve temel faktör analizi teknikleridir (Büyüköztürk, 2015, s. 474).

Bu araştırmada gerçekleştirilen faktör analizinde temel bileşenler analizi tekniği kullanılmıştır. Faktör analizi kapsamında faktörleştirme tekniği seçilirse seçilsin döndürme tekniklerini kullanmaksızın analizin yorumlanabilir sonuçlar vermeyeceği ifade edilmektedir (Çokluk Ve Diğerleri, 2012, s. 245-246). Döndürme işlemi sonucunda maddelerin bir faktördeki yükleri artarken diğer faktörlerdeki yüklerinin azaldığı, böylelikle faktörlerin kendileri ile yüksek ilişkili olan maddelerle gruplandıkları ve bu sayede faktör yükleri tablosunun daha kolay yorumlanabileceği düşünülmektedir (Çokluk ve diğerleri, 2012, s. 245-246). Sıklıkla kullanılan döndürme yöntemlerinden birisi de Verimax döndürmedir. Verimax döndürmede faktör matrisi sütunundaki bazı değerler 1'e yaklaştırılırken, geriye kalan çok sayıda değer 0'a yaklaştırılır. Bu durum daha iyi yorum yapılması için faktör varyanslarının maksimum olmasını sağlar (Tatlidil, 2002, s. 473). Araştırma kapsamında Verimax döndürme yöntemi kullanılmış ve yamaç birikinti grafiği sonuçlarına göre 4 faktörlü yapı uygun görülmüştür. Verimax döndürme ile yapılan faktör analizi kapsamında, ,40 sınırının altında kalan maddeler(13,21 ve 23) ve birden fazla faktörde ,40 üzerinde yer alan binişik maddeler(19,20,22,24) veri setinden çıkarılmıştır. Veri setinde kalan 25 madde ile tekrar faktör analizi yapıp sonuçlar incelenmiştir. Verimax döndürme ile yapılan faktör analizi kapsamında, ,40 sınırının altında kalan ve ,40'ın üzerinde olup binişik olan madde çıkmamıştır.

Belirtilenlerden anlaşılacağı üzere nihai anket olarak katılımcılara uygulanan 32 maddelik anketten, döngüsel olarak yapılan faktör analizleri doğrultusunda toplamda 7 madde anket dışında bırakılmıştır. Tablo 10'da varimax döndürme sonrası yamaç birikinti grafiği, tablo 9'da açıklanan toplam varyans tablosu ve özdeğerleri tablo 11'de ise Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin akademik Başarıları Üzerindeki etkisi anketi faktör analizi (döndürülmüş temel bileşenler analizi) sonuçları sunulmuştur. Nihai

Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin akademik Başarıları Üzerindeki etkisi anket formunu oluşturan 25 maddeli anket ile toplanan verilerin faktör analizi için uygun olup olmadığı Kaiser-Meyer-Olkin(KMO) katsayısı ve verilerin faktör çıkarmaya uygunluğunu belirlemek için Barlett küresellik Testi kullanılmıştır.5 maddeli anket ile toplanan verilerin faktör analizi için uygun olup olmadığı KMO katsayısı ve verilerin faktör çıkarmaya uygunluğunu belirlemek için de Bartlett Küresellik testi kullanılmıştır. Analize ait sonuçlar tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7 KMO Ve Barlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin(KMO)	,947
Ki-Kare	5545,352
Barlett	
Df	300
Sig.	,000

Tablo 7’de görüldüğü gibi anket maddelerine ait Kaiser-Meyer-Olkin(KMO) değeri ,947 olarak elde edilmiştir. Barlett Küresellik testi anlamlılık düzeyi $p < ,000$ çıkararak anlamlı bulunmuştur. Ki kare değeri 5545.352 ve standart sapması 300 olarak elde edilmiştir. Bu değerlere verilen faktör analizinin geçerli olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2015). Ayrıca hazırlanmış olan 25 maddelik nihai sosyal Medya Bağımlılığı Ve Lise Öğrencilerinin akademik Başarıları Üzerindeki etkisi Ölçeği’nin Cronbach Alfa değeri ,941 olarak bulunmuş olup güvenilirliğin yeterince yüksek olduğuna karar verilmiştir (Büyüköztürk, 2015, s. 474).

Tablo 8 Cronbach Testi

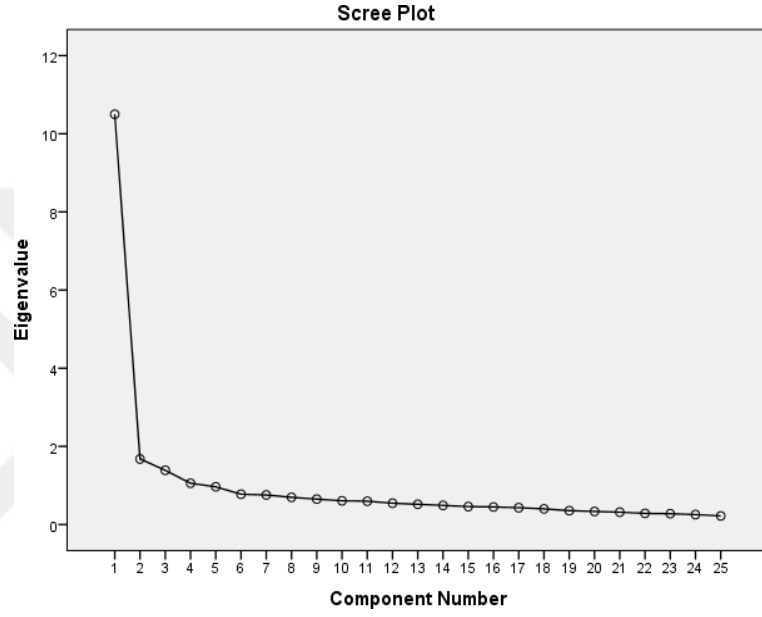
	Standartlaştırılmış Maddelere Cronbach Alfa	Dayalı n
Cronbach Alfa	,941	25

Tablo 9 Açıklanan toplam varyans tablosu Ve Öz Değerleri

Faktörler	Başlangıç özdeğerler	Döndürülmüş Yük Değerleri
-----------	----------------------	---------------------------

	Toplam	Varyans %		Toplam	Varyans %	
1	10,498	41,990	41,990	5,464	21,857	21,857
2	1,677	6,709	48,699	3,491	13,965	35,822
3	1,387	5,548	54,248	3,100	12,398	48,221
4	1,056	4,226	58,474	2,563	10,253	58,474

Tablo 10 Varimax Döndürme sonrası Yamaç Birikinti Grafiği

Tablo 11 Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Ölçeği Faktör Analizi Sonuçları

	Component			
	1	2	3	4
A_1	,219	,105	,698	,100
A_2	,280	,101	,786	,161
A_3	,242	,153	,679	,248
A_4	,175	,131	,305	,644
A_5	,004	,676	,348	-,018
A_6	,278	,263	,684	,281
A_7	,309	,679	,194	,040
A_8	,319	,609	,206	,187
A_9	,183	,691	-,022	,355
A_10	,186	,185	,222	,703
A_11	,242	,403	,057	,569
A_12	,311	,117	,240	,648
A_14	,588	,134	,401	,216
A_15	,375	,570	,240	,194
A_16	,333	,629	,034	,238
A_17	,336	,439	-,048	,313
A_18	,546	,229	,065	,256
A_25	,709	,143	,395	,110
A_26	,654	,248	,257	,204
A_27	,707	,129	,182	,114
A_28	,656	,287	,224	,272
A_29	,677	,274	,118	,164
A_30	,728	,240	,186	,100
A_31	,732	,219	,214	,187
A_32	,599	,197	,183	,233

Anket; Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi dört faktörden oluşmaktadır.

1. Faktör:14,18,25,26,27,28,29,31,32 Maddeleri ortak düşünce olarak Derse Yönelik planlama bozukluğundan bahsetmektedir.
2. Faktör 5,7,8,9,15,16,17 Maddeleri Derse yönelik niyetinin az olduğundan bahsetmektedir.
3. Faktör 1,2,3,6 maddeleri Derse olan ilgisizliği ön plana çıkarmaktadır.
4. Faktör 4,10,11,12 maddeleri derse karşı olan inanç bozukluğundan bahsedilmektedir.

4.2. Cinsiyet, Yaş, Okul Değişkenlerine Göre Sosyal Medyanın Akademik Başarı Üzerindeki Etkisi

Tablo 12 Cinsiyet, Yaş, Okul durumuna göre sosyal medyanın lise öğrencilerinin akademik başarıları üzerindeki etkisi

Cinsiyet		
	Sayı	Yüzde
Erkek	207	42,7
Kız	278	57,30
Yaş(16,09)		
14-15	173	35,8
16	102	21,1
17	137	28,4
18 ve üzeri	71	14,7
Okul Türü		
Halide Edip Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi	70	14,4
Asım Ülker Anadolu İmam Hatip Lisesi	46	9,5
Madenler Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi	56	11,5
Evliye Çelebi Mesleki Ve Anadolu Teknik Lisesi	30	6,2
Merkez Anadolu Lisesi	61	12,6
Ümraniye Anadolu İmam Hatip Lisesi	144	29,7
Nevzat Ayaz Anadolu Lisesi	78	16,1

Tablo 12’de görüldüğü gibi araştırma kapsamında örneklem için tercih edilen öğrencilerin %42,7’si (207) erkek öğrenciler, %57,30’unu (278) kız öğrencilerdir. Öğrencilerin yaşları incelendiğinde araştırma grubundaki öğrencilerin ortalama yaşı 16,09’dur. 14 yaşındaki öğrencilerin oranı %8,5 (41), 15 yaşındaki öğrencilerin oranı

%27,3 (132), 16 yaşındaki öğrencilerin oranı %21,1 (102), 17 yaşındaki öğrencilerin oranı %28,4(137), 18 yaşındaki öğrencilerin oranı %12,4 (60), 19 yaşındaki öğrencilerin oranı %1,9(9), 20 Yaşındaki öğrencilerin oranı %0.4 (2), Öğrencilerin okul türüne göre incelendiğinde ise Halide Edip Mesleki Ve Anadolu Teknik Lisesi %14,4 (70), Asım Ülker Anadolu İmam Hatip Lisesi %9,5 (46), Madenler Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi %11,5 (56), Evliya Çelebi Mesleki Anadolu Teknik Lisesi %6,2 (30), Merkez Anadolu Lisesi %12,6 (61), Ümraniye Anadolu İmam Hatip Lisesi %29,7 (144), Nevzat Ayaz Anadolu Lisesi %16,1(78) olarak görülmektedir. Ki-kare analizleri tablo2,3 ve 4'te verilmiştir.

Tablo 13 Cinsiyet Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Ki kare Analizi

CİNSİYET	SOSYAL MEDYA İLE İLGİLİ DÜŞÜNCE				Total	
	1,00	2,00	3,00	4,00		
erkek	Count	37	39	48	55	179
	Expected Count	43,5	45,2	44,8	45,6	179,0
Kız	Count	68	70	60	55	253
	Expected Count	61,5	63,8	63,3	64,4	253,0
Total	Count	105	109	108	110	432
	Expected Count	105,0	109,0	108,0	110,0	432,0

Ki kare: 6,827

sd: 3

p:0,078

Tablo 13'te görüldüğü gibi örneklem için tercih edilen erkek öğrencilerin sosyal medyaya karşı tutumlarına bakıldığında ortaya çıkan sonuç erkek öğrencilerin sosyal medyanın akademik başarıya etkisinin az olduğu görüşü ortaya çıkmıştır. Kız öğrencilerde ise tam tersi bir durum ortaya çıkmıştır. Kız öğrencilerde sosyal medyanın akademik başarıya etkisinin olduğunu ve bu etkinin akademik başarıyı olumsuz etkilediği ortaya çıkmıştır.

Tablo 124 Yaş Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Ki kare Analizi

YAŞ		SOSYAL MEDYA İLE İLGİLİ DÜŞÜNCE				Total
		1,00	2,00	3,00	4,00	
14-15	Count	43	39	39	40	161
	Expected Count	39,1	40,6	40,3	41,0	161,0
16	Count	14	26	34	22	96
	Expected Count	23,3	24,2	24,0	24,4	96,0
17	Count	33	29	22	31	115
	Expected Count	28,0	29,0	28,8	29,3	115,0
18 ve üzeri	Count	15	15	13	17	60
	Expected Count	14,6	15,1	15,0	15,3	60,0
Total	Count	105	109	108	110	432
	Expected Count	105,0	109,0	108,0	110,0	432,0

Ki kare: 11,856

Sd: 9

P: 0,222

Tablo 14'te yaş durumuna göre bakıldığında yapılan araştırmada 14-15 yaşlarındaki öğrencilerin sosyal medyaya karşı olan tutumlarına bakıldığında öğrencilerin sosyal medyanın akademik başarıyı olumsuz etkilediği görüşü ortaya çıkmıştır. 16 yaşındaki öğrencilerin sosyal medyanın akademik başarıyı olumsuz etkilemediği 17 yaşındaki öğrencilerin sosyal medyanın akademik başarıyı olumsuz etkilediği, 18 yaş ve üzerindeki öğrencilerin ise sosyal medyanın akademik başarıyı olumsuz etkilemediği görüşü ortaya çıkmıştır. Yaş kategorisine genel itibariyle bakıldığında öğrencilerin %64 (276)'ü sosyal medyanın akademik başarıyı olumsuz etkilediği, öğrencilerin %36 (156)'sı ise sosyal medyanın akademik başarıyı olumsuz etkilemediği görüşü ortaya çıkmıştır.

Tablo 135 Okul Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Ki kare Analizi

OKUL		SOSYAL MEDYA İLE İLGİLİ DÜŞÜNCE				Total
		1,00	2,00	3,00	4,00	
Halide Edip Mesleki Ve	Count	16	18	20	16	70
Teknik Anadolu Lisesi	Expected Count	17,0	17,7	17,5	17,8	70,0
Asım Ülker Anadolu	Count	9	8	12	17	46
İmam Hatip Lisesi	Expected Count	11,2	11,6	11,5	11,7	46,0
Madenler Mesleki Ve	Count	23	8	4	7	42
Teknik Anadolu Lisesi	Expected Count	10,2	10,6	10,5	10,7	42,0
Evliya Çelebi Mesleki Ve	Count	4	10	5	6	25
Teknik Anadolu Lisesi	Expected Count	6,1	6,3	6,3	6,4	25,0
Ümraniye Merkez	Count	11	15	13	14	53
Anadolu Lisesi	Expected Count	12,9	13,4	13,3	13,5	53,0
Ümraniye İmam Hatip	Count	23	37	32	32	124
Anadolu Lisesi	Expected Count	30,1	31,3	31,0	31,6	124,0
Nevzat Ayaz Anadolu	Count	19	13	22	18	72
Lisesi	Expected Count	17,5	18,2	18,0	18,3	72,0
Total	Count	105	109	108	110	432
	Expected Count	105,0	109,0	108,0	110,0	432,0

Ki kare: 35,433

Sd: 18

p: 0,008

Tablo 15'te okul durumuna göre bakıldığında ise Halide Edip Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi'nde okuyan öğrencilere genel itibariyle bakıldığında sosyal medyanın akademik başarıyı etkilemediği görüşü ortaya çıkmıştır. Asım Ülker Anadolu İmam Hatip Lisesi'nde okuyan öğrencilere bakıldığında sosyal medyanın akademik olumsuz başarıyı etkilemediği görüşü ortaya çıkmıştır. Madenler Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde okuyan öğrencilere bakıldığında sosyal medyanın akademik başarıyı akademik başarıya olumsuz etkilediği görüşü ortaya çıkmıştır. Evliya Çelebi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde okuyan öğrencilere bakıldığında sosyal medyanın akademik başarıyı olumsuz etkilediği ortaya çıkmıştır. Ümraniye Merkez Anadolu Lisesi'nde okuyan öğrencilere genel itibariyle bakıldığında sosyal medyanın akademik başarıyı olumsuz etkilemediği görüşü ortaya çıkmıştır. Ümraniye Anadolu İmam Hatip Lisesi'nde okuyan öğrencilere genel itibariyle bakıldığında sosyal medyanın akademik başarıyı etkilemediği ortaya çıkmıştır. Nevzat Ayaz Anadolu Lisesi'nde okuyan

öğrencilere bakıldığında ise yine sosyal medyanın akademik başarıyı etkilemediği görüşü ortaya çıkmıştır. Genel itibariyle bakılınca sosyal medyanın akademik başarıya etkisinin olmadığı görüşü ortaya çıkmaktadır.

4.3. Ebeveynlerin Eğitim Değişkenlerine Göre Sosyal Medyanın Akademik Akademik başarıya Etkisi

Tablo 146 Ebeveynlerin Eğitim Durumlarına Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Frekans Analizi

	Anne Eğitim		Baba Eğitim	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Okur-Yazar Değil	22	4,5	6	1,2
İlkokul Mezunu	345	71,1	285	58,8
Lise Mezunu	95	19,6	143	29,5
Üniversite Mezunu	23	4,7	50	10,3

Tablo 16’da Ankete katılan öğrencilerin Ebeveynlerin eğitim düzeylerine bakıldığında anne eğitim seviyesinde Okur-Yazar olmayan %4,5 (22), İlkokul mezunu %71,1(345), lise mezunu %19,6 (95) , üniversite mezunu %4,7(23) oldukları ortaya çıkmıştır.

Babaların eğitim durumlarına bakıldığında ise okur-yazar olmayan %1,2 (6), İlkokul mezunu %58,8 (285), lise mezunu %29,5 (143), üniversite mezunu %10,3 (50) oldukları ortaya çıkmıştır. Ankete katılan öğrencilerden bir tanesi babasının eğitim durumunu işaretlemediştir. Her iki ebeveyn’in eğitim durumları karşılaştırıldığında ise annelerin okur-yazar olmayanlar %4,5 (22) iken babaların okur-yazar olmayanların yüzdesi 1,2 (6) olmaktadır. annelerin ilkokul mezunu %71,1(345) iken babaların ilkokul mezunu %58,8 (285) olmaktadır, annelerin lise mezunu %19,6 (95) iken babaların lise mezunu %29,6 (143) olmakta ve annelerin üniversite mezunu olma durumları %4,7 (23) babaların üniversite mezunu olma durumları %10,3 (2-50) olmaktadır.

Karşılaştırmalarda da anlaşılacağı üzere annelerin eğitim durumları babalara kıyasla daha düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Annelerin eğitim durumlarının düşük olması toplumumuzun ataerkil bir yapıya sahip olması ve kadınların eğitim olanaklarından faydalanmaması durumu karşımıza çıkmaktadır. Araştırma sonucu incelendiğinde ülkemizde ataerkil toplumunun devam ettiğini göstermektedir.

Tablo 157 Anne Eğitim Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Ki kare Analizi

ANNE EĞİTİM		SOSYAL MEDYA İLE İLGİLİ DÜŞÜNCE				Total
		1,00	2,00	3,00	4,00	
okur yazar değil	Count	6	5	2	4	17
	Expected Count	4,1	4,3	4,3	4,3	17,0
ilkokul mezunu	Count	72	83	81	77	313
	Expected Count	76,1	79,0	78,3	79,7	313,0
lise mezunu	Count	21	18	21	22	82
	Expected Count	19,9	20,7	20,5	20,9	82,0
Mezunu	Count	6	3	4	7	20
	Expected Count	4,9	5,0	5,0	5,1	20,0
Total	Count	105	109	108	110	432
	Expected Count	105,0	109,0	108,0	110,0	432,0

Ki kare: 5,280

Sd: 9

P: 0,809

Tablo 17’de Anne eğitim durumuna göre annesi okur yazar olmayan öğrencilerde sosyal medyanın akademik başarıya etkisinin olduğunu ve bu etkinin akademik başarıyı olumsuz etkilediği ortaya çıkmıştır. Annesi ilkokul mezunu , lise mezunu ve üniversite mezunu olan öğrencilerin, sosyal medyanın akademik başarıya olumsuz etkisinin olmadığı görüşü ortaya çıkmıştır. Annenin mezuniyet derecesine göre genel itibariyle bakıldığında sosyal medyanın akademik başarıya etkisinin olmadığı görüşü ortaya çıkmıştır.

Tablo 168 Baba Eğitim Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Ki kare Analizi

BABA EĞİTİM		SOSYAL MEDYA İLE İLGİLİ DÜŞÜNCE				Total
		1,00	2,00	3,00	4,00	
okur yazar değil	Count	1	0	2	2	5
	Expected Count	1,2	1,3	1,3	1,3	5,0
ilkokul mezunu	Count	67	65	60	61	253
	Expected Count	61,6	63,4	63,4	64,6	253,0
lise mezunu	Count	30	29	31	38	128
	Expected Count	31,2	32,1	32,1	32,7	128,0
üniversite mezunu	Count	7	14	15	9	45
	Expected Count	11,0	11,3	11,3	11,5	45,0
Total	Count	105	108	108	110	431
	Expected Count	105,0	108,0	108,0	110,0	431,0

Ki kare: 8,139

Sd: 9

P: 0,520

Tablo 18’de ise Babası İlkokul mezunu olan öğrenciler sosyal medyanın akademik başarıyı olumsuz etkilediği düşüncesi ortaya çıkmıştır. Babası, okur –yazar olmayan, lise mezunu olan ve üniversite mezunu olan öğrencilerin sosyal medyanın akademik başarıyı olumsuz etkilemediği görüşü ortaya çıkmıştır. Babanın mezuniyet derecesine göre genel itibariyle bakıldığında öğrencilerin %58,71’i sosyal medyanın akademik başarıyı olumsuz etkilediği düşüncesi hakimdir. Öğrencilerin %41,29’u ise sosyal medyanın akademik başarıyı olumsuz etkilemediği görüşü ortaya çıkmıştır. Anne-Baba eğitim durumlarına göre bakıldığında anne-babanın eğitim durumlarının öğrencilerin sosyal medyaya olan bakış açılarının değişmediğini göstermektedir.

4.4. Sınıf Ve Başarı Ortalaması Değişkenlerine Göre Sosyal Medyanın Akademik Başarıya Etkisi

Tablo 179 Sınıf Ve Başarı Durumlarına Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Frekans Analizi

Sınıf		
	Sayı	Yüzde
Lise 1	161	33,3
Lise 2	99	20,5
Lise 3	132	27,3
Lise 4	92	19,0
Başarı Ortalaması		
	Sayı	Yüzde
0-1.49	4	0,9
1.50-2.49	29	6,9
2.50-3.49	136	29,9
3.50-4.49	203	44,6
4.50-5.0	83	18,2

Tablo 19’da öğrencilerin sınıf durumlarına bakıldığında lise1’de %33,3 (161), lise2’de %20,5 (99), lise3 %27,3(132), lise4 %19 (92) kişi katılmıştır.

Öğrencilerin başarı ortalamalarına bakıldığında ise 0-1.49 arasında ortalaması olan öğrenci %0,9 (4) kişi, 1,50-2,49 arasında ortalaması olan öğrenci %6,9 (29) kişi, 2,50-3,49 arasında ortalaması olan öğrenci %29,9 (136) kişi, 3.50-4.49 arasında ortalaması olan öğrenci %44,6 (203) kişi, 4.49-5.0 arasında ortalaması olan öğrenci %18,2 (83) kişi olarak ortaya çıkmıştır. Ayrıca %6,2 (30) öğrenci not ortalamalarını işaretlememişlerdir. Başarı durumuna göre genel itibariyle bakıldığında öğrencilerin not ortalamalarının yüksek olduğu görülmektedir. Ki kare analizleri aşağıdaki tablolarda verilmektedir.

Tablo 18 Sınıf Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Ki kare Analizi

SINIF	SOSYAL MEDYA İLE İLGİLİ DÜŞÜNCE				Total	
	1,00	2,00	3,00	4,00		
lise 1	Count	38	35	41	36	150
	Expected Count	36,5	37,8	37,5	38,2	150,0
lise 2	Count	18	25	27	25	95
	Expected Count	23,1	24,0	23,8	24,2	95,0
lise 3	Count	33	32	25	28	118
	Expected Count	28,7	29,8	29,5	30,0	118,0
lise 4	Count	16	17	15	21	69
	Expected Count	16,8	17,4	17,3	17,6	69,0
Total	Count	105	109	108	110	432
	Expected Count	105,0	109,0	108,0	110,0	432,0

Ki kare: 5,022

Sd: 9

P: 0,832

Tablo 20’da Sınıf seviyesi bakımından bakıldığında anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır. Lise1,2 Ve lise4 öğrencilerinde sosyal medyanın akademik başarıya etkisinin olmadığı görüşü hakimken lise3’te bulunan öğrencilerde sosyal medyanın akademik başarıya olumsuz etkisinin olduğu görüşü ortaya çıkmıştır. Genel itibariyle sınıf durumuna bakıldığında sosyal medyanın akademik başarıya etkisinin olduğu ama bu etkinin akademik başarıyı etkilemediği görüşü ortaya çıkmıştır.

Tablo 19 Başarı Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Ki kare Analizi

BAŞARI	SOSYAL MEDYA İLE İLGİLİ DÜŞÜNCE				Total	
	1,00	2,00	3,00	4,00		
3,00	Count	17	43	38	56	154
	Expected Count	37,1	37,8	39,4	39,7	154,0
4,00	Count	55	37	48	40	180
	Expected Count	43,3	44,2	46,0	46,4	180,0
5,00	Count	26	20	18	9	73
	Expected Count	17,6	17,9	18,7	18,8	73,0
Total	Count	98	100	104	105	407
	Expected Count	98,0	100,0	104,0	105,0	407,0

Ki kare: 33,015

Sd: 6

P: 0,000

Tablo21’de sosyal medyanın akademik başarıya etkisine bakıldığında ise anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Yapılan araştırmaya göre lise öğrencilerinde sosyal medyaya olan meşguliyet arttıkça öğrencilerin not ortalamalarının düştüğü ve bu durumun akademik başarılarına olumsuz etkisinin olduğu ortaya çıkmıştır.

4.5. Evinizde Bilgisayar Var mı? Ve Anne-Baba Ayrı/Boşanmış mı?

Değişkenlerine Göre Sosyal Medyanın Akademik Başarıya Etkisi

Tablo 202 Evinizde Bilgisayar Var mı Ve Anne-Baba Ayrı/Boşanmış mı Durumlarına Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Frekans Analizi

Evinizde Bilgisayar Var mı?		
	Sayı	Yüzde
Evet	364	75,1
Hayır	121	24,9
Anne-Baba Ayrı/Boşanmış mı?		
	Sayı	Yüzde
Ayrı/Boşanmış	30	6,2
Beraber	455	93,8

Tablo 22’de Evinizde bilgisayar var mı durumuna göre bakıldığında %75,1 (364) Kişi evinde bilgisayarın olduğunu dile getirmiştir, %24,9 (121) Kişi ise evinde bilgisayar olmadığını dile getirmiştir. Araştırmaya göre evinde bilgisayarı olmayan yok denecek kadar azdır. Buna göre hanelerde bilgisayarların bulunması öğrencilerin ve ailelerinin medya takip alışkanlıklarını doğrudan etkilediği görüşüne varılmıştır. Anne-Baba’nın ayrı/Boşanmış durumuna göre ise öğrencilerin %6,2 (30)’si anne-babası ayrı/boşanmış olduğunu, öğrencilerin %93,8 (455)’i ise ebeveynlerinin beraber yaşadığını dile getirmişlerdir.

Tablo 213 Evinizde Bilgisayar Var Mı Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Ki kare Analizi

EVİNİZDE BİLGİSAYAR VAR MI?		SOSYAL MEDYA İLE İLGİLİ DÜŞÜNCE				Total
		1,00	2,00	3,00	4,00	
Evet	Count	73	85	86	84	328
	Expected Count	79,7	82,8	82,0	83,5	328,0
Hayır	Count	32	24	22	26	104
	Expected Count	25,3	26,2	26,0	26,5	104,0
Total	Count	105	109	108	110	432
	Expected Count	105,0	109,0	108,0	110,0	432,0

Ki kare: 3,429

Sd: 3

P: 0,330

Tablo 23’te Yapılan araştırmaya göre evinizde bilgisayar olup-olmadığı durumuna bakıldığında 328 (%75,93) öğrencinin evinde bilgisayar olduğu 104 (%24,07) öğrencinin ise evinde bilgisayar olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Evinde bilgisayar olan öğrencilerin %52 (170) sinin sosyal medyanın akademik başarıya etkisinin olmadığı görüşü ortaya çıkmıştır. Yapılan araştırmada evinde bilgisayarı olan öğrencilerden %48 (158)’i sosyal medyanın akademik başarıya olumsuz etkisinin olduğu görüşü ortaya çıkmıştır. Evinde bilgisayarı olmayan öğrencilerin %53,85 (56)’i sosyal medyanın akademik başarıya olumsuz etkisinin olduğu görüşü ortaya çıkmıştır. Evinde bilgisayar olmayıp ama sosyal medyanın akademik başarıya etkisi olmadığı görüşü olan öğrencilerin sayısı %46,15(44) olarak ortaya çıkmıştır. Evinde bilgisayar olmayan ama sosyal medyanın olumsuz etkisinin olmadığı görüşü hakim olan öğrencilerin, bilgisayarlara arkadaşlarının bilgisayarlardan, internet cafelerden bilgisayarlara

ulařım sađladıkları dūřunlmektedir. Bundan dolayı sosyal medyanın olumsuz etkisinin az olduđu grūřunn ortaya çıktıđı dūřunlmektedir.

Tablo 224 Anne-Baba Ayırđ-Boşanmış Mđ? Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise ğrencilerinin Akademik Başarıları zerindeki Etkisi Ki kare Analizi

ANNE-BABA AYIRĐ/BOşANMIş MI?		SOSYAL MEDYA İLE İLGİLİ DūřUNCE				Total
		1,00	2,00	3,00	4,00	
Ayrı-boşanmış	Count	4	6	9	9	28
	Expected Count	6,8	7,1	7,0	7,1	28,0
Beraber	Count	101	103	99	101	404
	Expected Count	98,2	101,9	101,0	102,9	404,0
Total	Count	105	109	108	110	432
	Expected Count	105,0	109,0	108,0	110,0	432,0

Ki kare: 2,544

Sd: 3

P: 0,467

Tablo 24'te Anne-Baba Ayırđ/Boşanmış durumuna bakıldığı zaman anne-babası ayrı/boşanmış olan öğrencilerin sayısı %6,5 (28) olarak ortaya çıkmıştır. Anne-Babası boşanmış đrencilerin Sosyal medyaya karşı tutumlarına bakıldığında sosyal medyanın akademik başarıya etkisinin olmadığını savunan öğrenciler ile sosyal medyanın akademik başarıya olumsuz etkisinin olduğunu savunan öğrencilerin sayıları bir birine yakın olduğu ortaya çıkmıştır. Sosyal medyanın akademik başarıya etkisinin olmadığını savunan öğrencilerin sayısı (18) olduğu ortaya çıkmıştır. Böyle bir grūřun ortaya çıkmasında ebeveynlerin ayrı olmaları sebebiyle ortaya çıkan psikolojik durumu unutmak amacıyla sosyal medyaya yöneldikleri ve sosyal medyayı kendilerine mekan olarak gördükleri için bunun sonucunda sosyal medyanın olumsuz etkilendiklerinin olmadığı grūřu ortaya çıktığı dūřunlmektedir.

Anne-babası beraber olan öğrencilerin sayısı %93,5 (404) olarak ortaya çıkmıştır. Sosyal medyaya karşı olan tutumlarına bakıldığında ise sosyal medyanın akademik başarıya etkisi sorulduğunda ortaya çıkan sonuçta yine sayılar birbirine yakın çıkmaktadır. Anne-babası beraber olan öğrencilerin %51(204)'i sosyal medyanın akademik başarıyı olumsuz etkilediği grūřu ortaya çıkmıştır, öğrencilerin %49(200)'u ise sosyal medyanın akademik başarıyı olumsuz etkilemediği grūřu ortaya çıkmıştır.

4.6. Kaç Kardeşsiniz? Değişkenine Göre Sosyal Medyanın Akademik Başarıya Etkisi

Tablo 235 Kaç Kardeşsiniz Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Frekans Analizi

Kaç Kardeşsiniz		
	Sayı	Yüzde
Tek Çocuk	21	4,3
1 Kardeş	139	28,7
2 Veya Daha Fazla	324	66,8

Tablo 25'te ise kaç kardeşsiniz durumuna bakıldığında evin tek çocuğu olan %4,3 (21) kişi, tek kardeş olan %28,7 (139) kişi, 2 veya daha fazla kardeşe sahip öğrenciler ise %66,8(324) kişi olarak ortaya çıkmaktadır. Bir kişi ise bu soruya cevap vermemiştir. Tablo5'e genel itibariyle bakıldığı zaman öğrencilerin geniş aileye sahip oldukları ortaya çıkmaktadır.

Tablo 24 Kaç Kardeş Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Ki kare Analizi

KAÇ KARDEŞSİNİZ?		SOSYAL MEDYA İLE İLGİLİ DÜŞÜNCE				Total
		1,00	2,00	3,00	4,00	
tek çocuk	Count	7	4	2	6	19
	Expected Count	4,6	4,8	4,8	4,8	19,0
1 kardeş	Count	28	31	35	29	123
	Expected Count	30,0	30,8	30,8	31,4	123,0
2 veya daha fazla kardeş	Count	70	73	71	75	289
	Expected Count	70,4	72,4	72,4	73,8	289,0
Total	Count	105	108	108	110	431
	Expected Count	105,0	108,0	108,0	110,0	431,0

Ki kare: 4,145

Sd: 6

P: 0,657

Tablo 26'da kardeş sayısına bakıldığında 1 kardeşi olan öğrenciler sosyal medyanın akademik başarıya olumsuz etkisinin olmadığı görüşü ortaya çıkmıştır. 2 veya daha fazla kardeş sayısı olan öğrenciler ise sosyal medyanın akademik başarıya olumsuz etkisinin olmadığı görüşü ortaya çıkmıştır. Evin tek çocuğu olan öğrenciler ise sosyal

medyanın akademik başarıya olumsuz etkisinin olduğu görüşü ortaya çıkmıştır. Genel itibariyle bakıldığında ise sosyal medyanın akademik başarıya etkisinin olmadığı görüşü ortaya çıkmıştır.

4.7. Sosyal Medyayı Hangi Amaçla Kullanıyorsunuz? Değişkenine Göre Sosyal Medyanın Akademik Başarıya Etkisi

Tablo 257 Sosyal Medyayı hangi Amaçla Kullanıyorsunuz? Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Frekans Analizi

Sosyal Medyayı hangi Amaçla Kullanıyorsunuz?		
	Sayı	Yüzde
İnternette oyun Oynayarak	45	9,3
Sosyal Paylaşım sitelerinde Chat Yaparak	177	36,5
Film Ve Dizi İzleyerek	185	38,1
Araştırma Ve Ödev Yaparak	77	15,9

Tablo 27’de ise sosyal medyayı hangi amaçla kullanıyorsunuz sorusu üzerinden öğrencilerin medya takip alışkanlıklarına bakılmıştır. Tabloda internette oyun oynayanlar %9,3 (45)’ü sosyal paylaşım sitelerinde chat yaptığını söyleyen öğrenciler ise %36,5 (177) olduğu ortaya çıkmıştır. Film ve dizi izleyen öğrencilerin sayısı %38,1(185) kişi, araştırma ve ödev yapan öğrencilerin sayısı ise %15,9 (77) Kişi olduğu ortaya çıkmıştır. Bir kişi ise sorulan soruya cevap vermemiştir. Buna göre tabloya ve çıkan sonuca bakıldığında katılımcıların sosyal medyayı kullanım amaçları değişiklik göstermektedir. Katılımcıların sosyal medyayı kullanım amaçları arasında film ve dizi izleyenlerin daha fazla olduğu görülmüştür. Sosyal medyadan film ve dizi izleyenlerden sonra sırasıyla sosyal paylaşım sitelerinde chat yapanlar, araştırma ve ödev yapanlar ve internette oyun oynayanlar takip etmektedir.

Tablo 268 Sosyal Medyayı Hangi Amaçla Kullanıyorsunuz? Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Ki kare Analizi

SOSYAL MEDYAYI HANGİ AMAÇLA KULLANIYORSUNUZ?		SOSYAL MEDYA İLE İLGİLİ DÜŞÜNCE				Total
		1,00	2,00	3,00	4,00	
internette oyun oynayarak	Count	6	7	14	16	43
	Expected Count	10,5	10,8	10,8	11,0	43,0
sosyal paylaşım sitelerinde chat yaparak	Count	34	47	39	34	154
	Expected Count	37,5	38,6	38,6	39,3	154,0
film ve dizi izleyerek	Count	34	42	41	46	163
	Expected Count	39,7	40,8	40,8	41,6	163,0
araştırma ve ödev yaparak	Count	31	12	14	14	71
	Expected Count	17,3	17,8	17,8	18,1	71,0
Total	Count	105	108	108	110	431
	Expected Count	105,0	108,0	108,0	110,0	431,0

Ki kare: 25,190

Sd: 9

P: 0,003

Tablo 28’de ise Sosyal medyayı hangi amaçla kullanıldığına bakıldığında ise internette oyun oynayarak kullanan öğrenciler ile film ve dizi izleyerek kullanan öğrencilerin görüşleri sosyal medya akademik başarıya olumsuz etki ettiği görüşü hakimdir. Sosyal medyayı sosyal paylaşım sitelerinde chat yaparak, araştırma ve ödev yaparak kullanan öğrenciler ise sosyal medyanın akademik başarıya olumsuz etki etmediği görüşü ortaya çıkmıştır.

4.8. Günde Kaç Saat İnternet Kullanıyorsunuz? Değişkenine Göre Sosyal medyanın Akademik Başarıya Etkisi

Tablo 279 Günde Kaç Saat İnternet Kullanıyorsunuz? Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Frekans Analizi

Günde Kaç Saat İnternet Kullanıyorsunuz?		
	Sayı	Yüzde
0-1 Saat	60	12,4
1-2 Saat	114	23,5
2-3 Saat	144	29,7
3-4 Saat	78	16,1
4 Saatten Fazla	86	17,7

Tablo 29’da İnternet kullanım sürelerine göre yapılan araştırmada ise öğrencilerin %12,4 (60)’si 0-1 saat arasında interneti kullandıklarını ifade etmektedir, öğrencilerin %23,5(114)’i 1-2 saat, %29,7(144)’si 2-3 arasında, %16,1(78) 3-4 saat arasında, %17,7 ise 4 saatten fazla internet kullandıklarını ifade etmişlerdir. Sorulan soruya üç öğrenci cevap vermemiştir. Buna göre öğrencilerin üçte ikisine yakını iki saatten az internet kullanmadıkları ortaya çıkmıştır.

Tablo 28 Günde Kaç Saat İnternet Kullanıyorsunuz? Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Ki kare Analizi

GÜNDE KAÇ SAAT İNTERNET KULLANIYORSUNUZ?		SOSYAL MEDYA İLE İLGİLİ DÜŞÜNCE				Total
		1,00	2,00	3,00	4,00	
0-1 saat	Count	26	11	10	8	55
	Expected Count	13,3	13,8	13,8	14,0	55,0
1-2 saat	Count	24	30	26	21	101
	Expected Count	24,5	25,4	25,4	25,7	101,0
2-3 saat	Count	33	35	37	25	130
	Expected Count	31,5	32,7	32,7	33,0	130,0
3-4 saat	Count	11	21	15	19	66
	Expected Count	16,0	16,6	16,6	16,8	66,0
4 saatten fazla	Count	10	11	20	36	77
	Expected Count	18,7	19,4	19,4	19,6	77,0
Total	Count	104	108	108	109	429
	Expected Count	104,0	108,0	108,0	109,0	429,0

Ki kare: 45,332

Sd: 12

P: 0,000

Tablo 31’de ise günlük internet kullanım süreleri ile sosyal medyanın akademik başarıya etkisi incelenmiştir. Günlük 0-1, 1-2, 2-3 arasında internet kullanan öğrenciler sosyal medyanın akademik başarıya olumsuz etki ettiği görüşü ortaya çıkmıştır. Günlük 3-4 ve 4 saatten fazla internet kullanan öğrenciler ise sosyal medyanın akademik başarıya etkisinin olmadığı görüşü ortaya çıkmıştır. Tabloya genel itibariyle bakıldığında günlük internet kullanma süresi arttıkça akademik performansa olumsuz etkisinin olduğu ortaya çıkmıştır.

4.9. Boş Zamanınızı Nasıl Geçiriyorsunuz Değişkenine Göre Sosyal Medyanın Akademik Başarıya Etkisi

Tablo 292 Boş Zamanınızı Nasıl Geçiriyorsunuz? Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Frekans Analizi

Boş Zamanınızı Nasıl Geçiriyorsunuz		
	Sayı	Yüzde
Tv İzleyerek	67	13,8
Sosyal Paylaşım Sitelerine Girerek	233	48,0
İnternette Oyun Oynamak için	95	19,6
Ödev Yaparak Ya da Soru Çözerek	85	17,5

Tablo 32’de boş zamanınızı nasıl geçiriyorsunuz yapılan araştırmasında ise tv izleyenler %13,8 (67)’, sosyal paylaşım sitelerine girenler %48,0 (233) kişi, internette oyun oynayanlar %19,6 (95) kişi, ödev yaparak yada soru çözenler ise %17,5 (85) kişi olduğu ortaya çıkmıştır. Soruyu 5 kişi cevaplandırmamıştır.

Tablo 303 Boş Zamanınızı Nasıl Geçiriyorsunuz? Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Ki kare Analizi

BOŞ ZAMANINIZI NASIL KULLANIYORSUNUZ?		SOSYAL MEDYA İLE İLGİLİ DÜŞÜNCE				Total
		1,00	2,00	3,00	4,00	
TV izleyerek	Count	16	13	17	16	62
	Expected Count	15,0	15,6	15,5	15,9	62,0
Sosyal paylaşım sitelerine girerek	Count	41	54	54	58	207
	Expected Count	50,2	52,1	51,6	53,1	207,0
internette oyun oynamak için	Count	11	18	26	26	81
	Expected Count	19,6	20,4	20,2	20,8	81,0
ödev yaparak ya da soru çözürek	Count	36	23	10	10	79
	Expected Count	19,2	19,9	19,7	20,3	79,0
Total	Count	104	108	107	110	429
	Expected Count	104,0	108,0	107,0	110,0	429,0

Ki kare: 35,307

Sd: 9

P:0,000

Tablo33'te boş zamanını nasıl geçiriyorsun sorusuna verilen cevaplarda tv izleyerek, Sosyal paylaşım sitelerine girerek, boş zamanlarını internette oyun oynayarak değerlendiren öğrencilerin sosyal medyanın akademik başarıya etkisinin olmadığı görüşü ortaya çıkmıştır. Boş zamanlarını ödev yaparak ya da soru çözerek geçiren öğrenciler ise sosyal medyanın akademik başarıyı olumsuz etkilediği görüşü ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak boş zamanlarını tv izleyerek, sosyal paylaşım sitelerine girerek, internette oyun oynayarak geçiren öğrenciler sosyal medyaya daha çok meşgul oldukları ve bunun farkında olmadıkları ortaya çıkmıştır.

5. TARTIŞMA

Alanyazında yapılan araştırmalar incelendiğinde; SMLÖABÜE Anketi'nin geliştirilmesi ve çeşitli değişkenlere göre incelenmesi çalışmalarına daha önce Hamide Akbaş COŞAR'ın “ Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Bağımlılığı Ve Akademik Başarıları Arasındaki ilişkinin İncelenmesi” ve Hatice Göksu'nun “ Ergenlerin Sosyal Medya Bağımlılığının Akademik Başarılarıyla ilişkisi Ve Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” adlı çalışmaları bulunmaktadır. Alanyazında yurt içinde yapılmış çalışmalarda özellikle eğitsel yazılım değerlendirme ve içerik geliştirmeyle ilgili araştırmalar bulunmaktadır. Yapılan bu araştırmalarda çeşitli değişkenlerin etkisi incelenmiştir.

Alanyazında yapılan araştırmalarda özellikle cinsiyet, okul, aile, başarı, tecrübe, kıdem ve zaman gibi değişkenlerin etkileri önemli görölmüştür (Demir, 2004; Gökmen, Budak ve Ertekin, 2015; Meşe ve Tuba, 2010). Demir (2004), yapılan çalışmada erkeklerin kızlara göre eğitsel yazılımların tasarımlarına çok daha fazla önem verdikleri, ekran tasarım öğelerinin görünümünün sade, kullanımının basit olmasını çok daha fazla istedikleri, cinsiyetine uygun renkleri çok daha fazla tercih ettikleri bulgularını elde etmiştir. Ayrıca kızların erkeklere göre metnin yanında resim, grafik, tablo ve video gibi açıklayıcı öğelerin bulunmasını daha fazla istedikleri bulgusunu da elde etmiştir. Meşe ve Tuba (2010), uzaktan eğitim uygulamaları konusunda erkek öğretmenler kendilerini kadın öğretmenlere göre daha yeterli gördükleri bulgusuna ulaşmıştır. Bu çalışmadan anlaşılacağı üzere cinsiyetin eğitim teknolojileri üzerinde etkisi olduğu yargısına varılmaktadır. Yapılmış olduğumuz bu çalışmada ise kızların erkeklere nispeten SMLÖABÜE olumsuz düşüncesi ortaya çıkmıştır.

Meşe ve Tuba (2010), yapmış olduğu çalışmada öğretmenlerin kıdemlerine göre puanlarının farklılaştığı görölmektedir. Aynı şekilde yapılan bu çalışmada geliştirilen içerik sayısı ve sosyal medyayı kadar zamandır kullandığı değişkenlerinin etkisi görölmektedir. Sosyal medyaya meşguliyet arttıkça derslere olan başarı da azalmaktadır.

5.1. Öğrencilerin Sosyo Demografik Özelliklerine Göre Sosyal Medya Durumlarının İncelenmesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri ile sosyal medya anketine göre internet meşguliyet durumları incelendiğinde; çalışma sonucuna göre

cinsiyet durumlarına göre internet durumlarına bakıldığında erkek öğrencilerin internet meşguliyet düzeyinin kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır (Tablo 13). Kılınç (2013) internet meşguliyet durumları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı ilişki olduğunu, erkelerin internetle daha fazla meşgul olduğunu tespit etmiştir. Benzer şekilde yapılan birçok çalışmada erkek öğrencilerin internet meşguliyet düzeylerinin kız öğrencilerden daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Araştırma sonucumuz bu çalışmalarla paralellik gösterirken, Young (1998) yaptığı çalışmada ise kızların erkeklere göre internet ile meşguliyetlerinin daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Gökçearslan ve Günbatar (2012) bu farklılığı kültürel etkiye bağlarken, Türk kültüründe erkek öğrencilerin bilgisayar başında fazla zaman geçirmesine, kız öğrencilere göre daha müsamahalı davranılabiliyor olabileceği şeklinde açıklamaktadır.

Araştırma sonucumuza göre öğrencilerin akademik başarı durumu düştükçe internet meşguliyet puanları artmaktadır (Tablo21) Akademik başarı durumuyla internet meşguliyet durumu arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu araştırmalar ile belirtilmiştir. Bu çalışmalarda internet meşguliyetinin akademik başarı düzeyini düşürdüğü sonucuna varılmıştır. Araştırma sonucumuz literatürle benzerlik göstermektedir. Bu durumun öğrencinin okul derslerine, ödevlerine ayırması gereken zamanı, internet başında geçirerek okula yönelik sorumluluklarını ihmal etmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Yapılan çalışmada öğrencilerin sınıflarına göre internet meşguliyet puanları farklılık göstermektedir. lise 3. sınıf öğrencilerin lise1, lise2 ve lise4 öğrencilerine göre internetle olan meşguliyet düzeyleri daha düşük olduğu ortaya çıkmıştır (Tablo20). Wu ve Tsai 'da (2006) öğrencilerin sınıf düzeylerine göre internet tutumlarının farklılaştığını belirtmiştir.

Yapılan çalışmada evde bilgisayar olan öğrencilerin sosyal medyaya olan meşguliyet durumları evlerinde bilgisayar olmayan öğrencilere göre meşguliyet puanları daha yüksek çıkmıştır.(Tablo23).

Yapılan çalışmada öğrencilerin internet kullanım süresine göre internet meşguliyet puanları değişim göstermektedir. İnternet kullanım süresi arttıkça akademik başarı azalmaktadır (Tablo31). Ülkemizde internet kullanım süresine ilişkin yapılan çalışmalar incelendiğinde; Özcan ve Buzlu (2005) öğrencilerin ortalama internet kullanım süresini 3.17 yıl olarak belirlemiştir. Ata ve arkadaşları (2011) katılımcıların % 56.7'sinin internet kullanım süresinin 1-4 yıl arasında olduğunu saptamıştır. Morahan-Martin ve Schumacher (2000) üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmada

ortalama internet kullanım süresini 20.72 ay tespit etmiştir. Doğan (2013) interneti iki yıldan fazla kullanan ergenlerin internet meşguliyet düzeyinin, interneti bir iki yıl arası ile bir yıldan az kullananlardan daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Bizim çalışmamızda sosyal medyaya olan meşguliyet ile internet süresi arasında paralel bir ilişki ortaya çıkmıştır.

Çalışma sonucumuza göre interneti araştırma ve ödev hazırlamak amacıyla kullanan öğrencilerin internet meşguliyet puanı, internetten oyun oynayarak, sosyal paylaşım sitelerinde chat yaparak, film ve dizi izleyerek gibi amaçlarla kullananlara göre daha düşük olarak saptanmıştır (Tablo28). Aynı zamanda interneti daha çok oyun oynamak için kullananların internet meşguliyet puanı, diğer amaçlarla kullananlara göre daha yüksektir. Esen (2009) interneti sohbet ve oyun öncelikli kullanan öğrencilerin internet meşguliyet puanlarını sosyal ağ, müzik-film ve ödev-araştırma öncelikli internet kullanan öğrencilerden daha yüksek bulmuştur.

Yapılan çalışmada benzer şekilde Thadani Ve Cheung (2011) internet meşguliyet durumuna göre sosyal medya ağlarında geçirilen zamanın nasıl etkilediğini incelediği çalışmada, sosyal paylaşım ağlarında 3 saatten fazla vakit geçiren grubun internet meşguliyet durumunun daha yüksek olduğu ve bu nedenle, internet meşguliyet durumunun sosyal ağ kullanımının bir etken olabileceğini ifade etmiştir.

Bu zamanda sosyal medyada sohbet etmenin, gerçek hayattaki insanlarla sohbet etmeye tercih edilmesi birçok problemi beraberinde getirmekte olup, özellikle öğrencilerin sosyal hayatlarında çatışma yaşamalarına ve sağlıklı bir iletişim kuramamalarına sebep olmaktadır.

Sosyal medyayı sık kullanan öğrencilerin bu kullanım sürelerini azaltmaya çalışmasına rağmen bu alışkanlıklarından vazgeçemedikleri ve tekrar sık kullanıma devam ettikleri gözlenmektedir. Çevresindeki insanların da sürekli sosyal medya ile ilgilendiğini gören öğrenciler, arkadaş çevresinden uzak kalmamak için sosyal medyada olan bitenleri sürekli merak etmekte, zihnini bunun ile meşgul etmekte, bu sebeple sosyal medya kullanım oranı da artmaktadır. Öğrenciler sosyal medya platformları sayesinde gerçek hayattaki olumsuzlardan kaçınacağını, yalnızlığını gidereceğini düşünmekte ve bu nedenle bu ortamlarla duygusal bir bağ kurmaktadır. Gelişen bilişim ve internet şartları, sosyal medyaya rahatlıkla ulaşılabilecek cihaz ve ortamlardaki artışlar, sosyal medya kullanım sıklığını artırmakta, sosyal medyayı günlük yaşamın vazgeçilmez bir parçası haline getirmektedir.

Lise öğrencilerinin akademik erteleme davranışı durumlarının cinsiyete göre erkek öğrencilerin puanlarının, kız öğrencilerin puanlarından daha yüksek olduğu ve farklılaştığı görülmüştür. Yani erkek öğrenciler kız öğrencilere göre daha fazla sosyal medyada dolaşmakta ve derslerdeki başarıda ona göre azalmaktadır. SMLÖABÜE anketi incelendiğinde; erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre derslere daha düzenli ve hazırlıklı gelmediği, ödevlerini ve projelerini genellikle son teslim tarihlerinde yetiştirdikleri, sınavlara çalışmayı son günlere bıraktıkları, sınavlara her yönüyle çalışmadıkları sonucu ortaya çıkmaktadır.

Çakıcı (2003), Özer (2005), Aydoğan (2008), Akbay (2009), Kandemir (2010), Sarıoğlu (2011), Tanrikulu (2013), araştırmaları da incelediğinde benzer sonuçlar elde edilmiş, erkek öğrencilerin sosyal medya ile meşgul olma durumlarının, kız öğrencilerden daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Jackson'a (2003) göre, "erkeksi" davranışlar toplumsal etkilerden dolayı erkek öğrencilerde akademik anlamda olumsuz etkiler oluşturmaktadır. Bu sebeple, erkek öğrencilerin ödev yapma, sınava hazırlanma, akademik görevleri zamanında ve tam olarak yerine getirmeyi daha çok "kız öğrencinin" yapması gereken bir davranış olarak görüyor olabileceği ve bundan dolayı akademik erteleme davranışı sergileyebileceği yorumu getirilebilir.

Lise öğrencilerinin sosyal medyanın akademik başarıları üzerindeki etkisi durumlarının okul türüne (Tablo15) göre öğrencilerin puanlarının okul türlerine göre farklılaştığı görülmektedir.

lise öğrencilerinin sosyal medyanın akademik başarıları üzerindeki etkisi durumlarının sınıf düzeylerine (Tablo20) göre lise1 ve Lise4. sınıfta okuyan öğrencilerin akademik erteleme davranışı puanlarının lise2 ve lise3. sınıfta okuyan öğrencilerin puanlarından daha yüksek olduğu ve farklılaştığı görülmüştür.

Sosyal medyanın lise öğrencilerinin akademik başarıları üzerindeki etkisi durumlarının sosyal medya ve internette harcanan süreye (Tablo21) göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. İnternette harcanan süre arttıkça akademik başarı düşmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre sosyal medyada günlük ortalama 3-4 ve daha fazla zaman harcayan lise öğrencileri ile internette günlük 1-2 saat'den daha fazla zaman geçiren lise öğrencileri daha fazla akademik erteleme davranışı göstermektedir. Bu bulgular internet ve sosyal medyada harcanan ortalama süre ile akademik davranışı arasında pozitif bir ilişki olduğunu işaret etmektedir. Öğrenciler bu platformlarda fazla süre harcadıklarında; ders hazırlıkları ve ödev yapma, ders çalışma programlarına uyma,

sınav öncesi hazırlık gibi akademik eylemleri ötelemekte ve akademik erteleme davranışı sergilemektedir. Ergenç (2011) Ve akdemir (2013) tarafından yapılan araştırmalarda da sosyal medya ve internette harcanan ortalama süre arttıkça erteleme davranışının da arttığına dair bulgulara ulaşmışlardır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Araştırmada sosyal medyanın akademik başarı üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular incelendiğinde öğrencilerin sosyal medyanın akademik performanslarında etkili olduğunu belirttikleri görülmektedir.

Yapılan araştırmada Lise öğrencilerinin sosyal medyaya olan meşguliyeti cinsiyete göre değişmektedir. Erkek öğrencilerin sosyal medya ile olan meşguliyetlerinin akademik performansların kız öğrencilerden daha çok etki etmektedir.

Lise öğrencilerinin sosyal medya ile olan meşguliyetleri yaşa göre değişmektedir. Yaş kategorisine genel itibariyle bakıldığında öğrencilerin %64 (276)'ü sosyal medyanın akademik başarıyı olumsuz etkilediği, öğrencilerin %36 (156)'sı ise sosyal medyanın akademik başarıyı olumsuz etkilemediği görüşü ortaya çıkmıştır.

Lise öğrencilerinin sosyal medya ile olan meşguliyetlerinin sınıf durumuna göre genel itibariyle bakıldığında sosyal medyanın akademik başarıya etkisinin olduğu ama bu etkinin akademik başarıyı olumsuz etkilemediği görüşü ortaya çıkmıştır.

Lise öğrencilerinin sosyal medya ile olan meşguliyetlerinin başarı notlarına göre bakıldığında lise öğrencilerinde sosyal medyaya olan meşguliyet arttıkça öğrencilerin not ortalamalarının düştüğü ve bu durumun akademik başarılarını olumsuz etkilediği ortaya çıkmıştır.

Lise öğrencilerinin sosyal medya ile olan meşguliyetlerinin okul durumuna göre genel itibariyle bakıldığı zaman sosyal medyanın akademik başarıya etkisinin olmadığı ortaya çıkmıştır.

Lise öğrencilerinin sosyal medya ile olan meşguliyetlerinin anne eğitim durumuna göre bakıldığında annesi okur yazar olmayan öğrencilerde sosyal medyanın akademik başarıya etkisinin olduğunu ve bu etkinin akademik başarıyı olumsuz etkilediği saptanmıştır. Annesi ilkokul mezunu, lise mezunu ve üniversite mezunu olan

öğrencilerin sosyal medyanın akademik başarıya olumsuz etkisinin olmadığı düşüncesi ortaya çıkmıştır. Yapılan araştırmada Annenin mezuniyet derecesinin öğrencilerin sosyal medyaya karşı düşüncelerinin değişmediği ortaya çıkmıştır.

Lise öğrencilerinin sosyal medya ile olan meşguliyetlerinin baba eğitim durumuna göre genel itibariyle bakıldığında öğrencilerin %58,71'i sosyal medyanın akademik başarıyı olumsuz etkilediği düşüncesi ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin %41,29'u ise sosyal medyanın akademik başarıyı olumsuz etkilemediği görüşü ortaya çıkmıştır.

Lise öğrencilerinin sosyal medya ile olan meşguliyetlerinin evde bilgisayar olup olmadığı durumuna göre evinde bilgisayarı olan öğrencilerden %48 (158)'i sosyal medyanın akademik başarıya olumsuz etkilediği görüşü ortaya çıkmıştır. Evinde bilgisayarı olmayan öğrencilerin %53,85 (56)'i sosyal medyanın akademik başarıya olumsuz etkisinin olduğu görüşü ortaya çıkmıştır.

Lise öğrencilerinin sosyal medyaya olan meşguliyeti kardeş sayısına göre bakıldığında 1 kardeşi öğrencilerin sosyal medyanın akademik başarıya olumsuz etkisinin olmadığı görüşü ortaya çıkmıştır. 2 veya daha fazla kardeş sayısı olan öğrencilerin sosyal medyanın akademik başarıya olumsuz etkisinin olmadığı ortaya çıkmıştır. Evin tek çocuğu olan öğrenciler ise sosyal medyanın akademik başarıya olumsuz etkisinin olduğu görüşü ortaya çıkmıştır.

Lise öğrencilerinin sosyal medyayı hangi amaçla kullandığına bakıldığında ise internette oyun oynayarak değerlendiren öğrenciler ile film ve dizi izleyerek kullanan öğrencilerin görüşleri sosyal medyanın akademik başarıya olumsuz etki ettiği görüşü ortaya çıkmıştır. Sosyal medyayı sosyal paylaşım sitelerinde chat yaparak kullanan öğrenciler ile araştırma ve ödev yaparak kullanan öğrenciler ise sosyal medyanın akademik başarıya olumsuz etki etmediği görüşü ortaya çıkmıştır.

Lise öğrencilerinin sosyal medya ile olan meşguliyetlerinin internet süresine göre bakıldığında internet kullanma süresi arttıkça, sosyal medyanın akademik performansa olumsuz etki ettiği görüşü ortaya çıkmıştır.

Lise öğrencilerinin sosyal medyaya olan meşguliyeti boş zamanını nasıl geçiriyorsun durumuna göre boş vaktini TV izleyerek, sosyal paylaşım sitelerine girerek veya internette oyun oynayarak değerlendiren öğrencilerin sosyal medya ile olan meşguliyetleri akademik performanslarına, boş zamanlarını ödev yaparak ya da soru çözerek değerlendiren öğrencilerden daha çok etki ettiği ortaya çıkmıştır.

6.2. ÖNERİLER

Araştırma sonucunda lise öğrencilerinin sosyal medya ile olan meşguliyete yönelik birtakım öneriler ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu öneriler ile öğrencilerin sosyal medya ile olan meşguliyetlerinin tehlikeli boyutlara ulaşmasının önlenilebileceği düşünülmektedir.

Erkek öğrencilerin sosyal medya ile yaşadığı çatışmadan dolayı mesleki/akademik çalışmalarını ve çevrelerindeki kişileri ihmal etmesi hayatlarında olumsuzluklar ortaya çıkaracağından, sosyal medya kullanımlarını durdurmak yerine onlara bunu azaltabilecekleri çözüm yollarının geliştirilmesi gerekeceğinden, zaman kontrolü, mesleki/akademik başarı örnekleri ile kişisel gelişim konuların da seminerler düzenlenebilir.

Hem erkek hem kız öğrenciler için derse yönelik motivasyonun artırılması adına derslerin bir kısmı sosyal medya üzerinden yürütülebilir. Derslerin aktivite bölümleri ile ders amaçlı iletişim kurma sosyal medya üzerinden sağlandığında, öğrenciler arkadaşları öğretmenlere rahatlıkla ulaşabileceğinden derse daha çok motive olacak, sosyal ilişkiler kurabilecek, dersle ilgili sorularına hızlı bir şekilde yanıt bulabilecek olup bu sayede sosyal medyadan da uzak kalmamış olacaklardır.

Liseye yeni başlayan öğrencilerin, ilkokul ortamından çıkarak yeni bir ortam oluşturan öğrencileri kapsamaktadır. Yeni bir sosyal ortam ile karşılaşan öğrenciler yabancılik çektiğinden dolayı sosyal medyaya daha çok yönelebilmektedirler. Bu yüzden liseye yeni başlayan öğrenciler için oryantasyon programları yapılarak lisenin tüm imkânları (öğrenci kulüpleri, spor salonları vb.) tanıtılabilir, öğrencilerin kaynaşmasını sağlayabilecek tartışma programları, gezi programları düzenlenebilir.

Öğretmenler tarafından lise dışında gerçekleştirilecek etkinlikler ile öğrencilerin sosyal aktivite ihtiyaçlarının bir kısmı karşılanabileceğinden, günlük sosyal medya süreleri de azalabilir.

Öğrencilerin sosyal medya üzerindeki davranışları ve aktiviteleri sosyal medya ile olan meşguliyeti hakkında fikir verdiğinden, alanlarında uzman öğretmenler veya öğretim elemanları bulunduğu takdirde öğrencilerin davranışlarında daha kontrollü olmaya çalışacağı düşünülebilir.

Lise öğrencilerinin yaşamlarındaki olumsuzluklardan kaçmak, yalnızlıklarını gidermek, eğlenmek vb. gibi amaçlarla sosyal medyayı yoğun kullandıkları ortaya çıkmıştır. Söz konusu amaçlarla sosyal medya kullanım sıklıkları arttıkça sosyal medya ile olan meşguliyetinin de arttığı görülmüştür. Buradaki durumlar için izlenebilecek stratejiler şöyle olabilir:

Öğrencilerin yapılması gereken çalışmaları ihmal ederek sosyal medyaya yönelmesi söz konusu çalışmayı önemsemediği veya yeterince motive olmadığını göstermektedir. Bu yüzden dersleri daha ilgi çekici hale getirmek, derslere daha çok teknolojiyi dahil etmek bu sorunu hafifletebilir.

Lise öğrencilerini kapsayan 14-18 yaş aralığındaki gençleri sosyal medyadan tamamen uzak tutmaya çalışmak yerine, sosyal medyadan olumlu yönde nasıl faydalanabilecekleri öğretilir.

7. KAYNAKÇA

- Adler, A. (2005). *Sorunlu Okul Çocuğu* (3 B.). (K. Şipal, Çev.) İstanbul: Cem Yayınevi.
- Akbaba Altun, S., & Çakan, M. (2008). Öğrencilerin Sınav Başarılarına Etki Eden Faktörler: Lgs/Öss Sınavlarındaki Başarılı İller Örneği. *İlköğretim Online* , 7 (1), 157-173.
- Akça, H. (2002). *Başarının Sekiz Temel Direği*. Ankara: Tuğra Yayıncılık.
- Akgün, M., & Akgün, İ. H. (2011). *Dünyada Ve Türkiye’de Destekli Eğitimin Tarihi*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Aktaş, H, Ve Ulutaş, S.(2010). “Tekno Nevrotik Kaçış: Web 2.0”, Yeditepe Üniversitesi İletişim Fakültesi İletişim Çalışmaları Dergisi, No:12, Ss.126-147.
- Aktaş, H., & Yılmaz, N. (2017). Smartphone Addiction İn Terms Of The Elements Of Loneliness And Shyness Of University Youth. *International Journal Of Social Sciences And Education Research* , 3 (1), 85-100.
- Akyazı, E. & Ateş, D. (2012). Kültürel Kimlik Farkındalığı Yaratmada Sosyal Ağların Rolü: Manav Türkleri Üzerine Bir Araştırma, Sosyal Medya Akademi, Beta, 173-195.
- Akyazı Ve Tutgun Ünal (2013), İletişim Fakültesi Öğrencilerinin Amaç, Benimseme, Yalnızlık Düzeyi İlişkisi Bağlamında Sosyal Ağları Kullanımı, Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Bilişim Anabilim Dalı, İstanbul
- Akyüz, Y. (2001). *Türk Eğitim Tarihi* (8 B.). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Al-Khlaiwi, T., & Meo, S. A. (2004). Association Of Mobile Phone Radiation With Altınışik, U., Solak, S., Deveci Topal, A., Çoban, E., Yıldız, U., Dağ, F., Et Al. (2006). *Temel Bilgi Teknolojileri*. İstanbul: Değişim Aktüel.
- Andreassen, C. S. (2012). Development Of A Facebook Addiction Scale. *Psychological Reports*, 110, 2, 501-517.
- Andreassen, C. S., Torsheim, T., Brunborg, G. S., & Pallesen, S. (2012). Development Of A Facebook Addiction Scale. *Psychological Reports* , 110 (2), 501-517.
- Arıcı, İ. (2007). İlköretim Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Dersinde Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörler (Ankara Örneği). *Doktora Tezi* . Ankara : Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Arısoy, Ö. (2009). İnternet Bağımlılığı Ve Tedavisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar* , 1 (1), 55-67.
- Ascher, M. S., & Levounis, P. (2015). *The Behavioral Addictions*. American Psychiatric Publishing.

- Aslan, S., & Aylaz, R. (2014). Akademisyenlerin İnternet Bağım Lılık Düzeyleri Ve Buna Bağlı Oluşabilecek Sağlık Sorunların Değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* , 3 (2), 14-19.
- Aydoğan, F. (2010). İkinci Medya Çağında Gözetim İle Kamusal Alan Paradoksunda İnternet. F. Aydoğan, & A. Akyüz İçinde, *İkinci Medya Çağında İnternet*. İstanbul: Alfa Yayım.
- Bakıroğlu, C. (2013). Sosyalleşme Ve Kimlik İnşası Ekseninde Sosyal Paylaşım Ağları. Akademik Bilişim Konferansı, Antalya.
- Bal, H. Ç. (2006). *Bilgisayar Ve İnternet Kullanımı*. Trabzon: Abp Yayınevi.
- Barutçugil, I. (2002). *Bilgi Yönetimi*. İstanbul: Kariyer Yayınları.
- Başar, M. (2001). Ailelerdeki Yanlış Başarı Algılamasının Öğrenciler Üzerindeki Etkileri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* , 2 (2), 115-124.
- Başer, A. (2010). Yeni İletişim Teknolojilerinin Evriminde Televizyonun Yeri. F. Aydoğan, & A. Akyüz İçinde, *İkinci Medya Çağında İnternet* (S. 37-40). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Bat, M. (2012). Dijital Platformda Sosyal Medyanın Stratejik Kurumsal İletişime Etkisi. *Doktora Tezi* . İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bauman, Z. (2006), Küreselleşme. Yılmaz, A. (Çev.). 2. Basım, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Beard, K. W., & Wolf, E. M. (2001). Modification İn The Proposed Diagnostic Criteria For Internet Addiction. *Cyberpsychology & Behavior* , 4 (3), 377-383.
- Bekar, T. (2018), Üniversite Öğrencilerinde Teknoloji İle İlgili Bağımlılıklar Ve İlişkili Faktörler, Uzmanlık Tezi, Denizli: Tıp Fakültesi.
- Belin, M. N. & Yıldız, H. (2011), Lise Öğrencilerinin Facebook Adlı Sosyal Paylaşım Sitesini Kullanma Amaçları Üzerine Sosyolojik Bir İnceleme: Eskişehir Örneği. Türkiye Bilimsel Ve Teknolojik Araştırma Kurumu, [Http://Mebk12.Meb.Gov.Tr /Meb_İys_Dosyalar/26/14/967997/Dosyalar/2012_12/10032002_06.Pdf](http://Mebk12.Meb.Gov.Tr/Meb_İys_Dosyalar/26/14/967997/Dosyalar/2012_12/10032002_06.Pdf) Web Adresinden 13 Şubat 2019 Tarihinde Erişilmiştir.
- Bensghir, T. K. (1996). *Bilgi Teknolojileri Ve Örgütsel Değişim*. Ankara: Todaie.
- Bozkurt, H., Şahin, S., & Zoroğlu, S. (2016). İnternet Bağımlılığı: Güncel Bir Gözden Geçirme. *Journal Of Contemporary Medicine* , 6 (3), 235-247.
- Brown, R. I. (1997). A Theoretical Model Of The Behavioural Addictions–Applied To Offending. J. E. Hodge, M. McMurrin, & C. R. Hollin İçinde, *Addicted To Crime* (S. 13-65). Chichester: John Wiley.

- Brown, R. I. (1993). Some Contributions Of The Study Of Gambling To The Study Of Other Addictions. W. R. Eadington, & J. Cornelius İçinde, *Gambling Behavior And Problem Gambling* (S. 341-372). University Of Nevada Press.
- Can, G. (1992). *Akademik Başarısızlık Ve Önlenmesi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Canıdemir, A. (2013). Ortaöğretim Öğrencilerinin Öğrenme Yaklaşımları Ve Başarı Amaç Yönelimlerinin Akademik Başarı İle İlişkisinin İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi* . Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Chen, C. J. (2007). Information Technology, Organizational Structure, And New Product Development-The Mediating Effect Of Cross-Functional Team Interaction. *Engineering Management Ieee Transactions* , 54 (4), 687-698.
- Choi, H. S., Lee, H. K., & Ha, J. C. (2012). The Influence Of Smartphone Addiction On Mental Health, Campus Life And Personal Relations-Focusing On K University Students. *Journal Of The Korean Data And Information Science Society* , 23 (5), 1005-1015.
- Cole, H., & Griffiths, M. D. (2007). Social Interactions İn Massively Multiplayer Online Role Playing Gamers. *Cyberpsychology & Behavior* , 10 (4), 575-583.
- Comings, D. E. (1994). Tourette's Syndrome: A Behavioral Spectrum Disorder. *Advances İn Neurology* , 65, 293-303.
- Cüceloğlu, D. (1993). *İnsan Ve Davranışı*. İstanbul: Remzi Kitabevi Yayınları.
- Çam, E., & Isbulan, O. (2012). A New Addiction For Teacher Candidates: Social Networks. *The Turkish Online Journal Of Educational Technology* , 11 (3), 14-19.
- Çelenk, S. (2003). Okul Başarısının Ön Koşulu: Okul Aile Dayanışması. *İlköğretim-Online* , 2 (2), 28-34.
- Çiftçi Yeşiltuna, D. (2015). *İletişim Ve Medya*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Çukurluöz, O. (2016). Lise Öğrencilerinin Dijital Bağımlılıklarının İncelenmesi: Ankara İli Çankaya Örneği. *Yüksek Lisans Tezi* . Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Eraslan, Levent Ve Eser, D., Çakıcı (2015). Sosyal Medya, Toplum Araştırma. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (1993). *Eğitim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Usem Yayınları.
- Douglas, A. C., Mills, J. E., Niang, M., Stepchenkova, S., Byun, S., Ruffini, C., Et Al. (2008). Internet Addiction: Meta-Synthesis Of Qualitative Research For The Decade 1996–2006. *Computers İn Human Behavior* , 24 (6), 3027-3044.

- Dredge, R., Gleeson, J., & De La Piedad Garcia, X. (2014). Cyberbullying İn Social Networking Sites: An Adolescent Victim’s Perspective. *Computers İn Human Behavior* , 36, 13-20.
- Ekim, A. (2013). Mobil Cihazlarda Adli Bilişim Ve Malware Analizi. *1st International Symposium On Digital Forensics And Security*, (S. 1-6). Elazığ,.
- Ekinci, H. (2006). Bilgi Teknolojilerinin Rekabet Açısından Önemi Ve Değişim Yönetimindeki Etkilerine İlişkin Yöneticilerin Algılarını Ölçmeye Yönelik Bir Araştırma. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 1 (11), 54-70.
- Ellul, J. (1964). *The Technological Society*. New York: Vintage Books.
- Elmacioğlu, T. (2012). *Başarıda Aile Faktörü*. İstanbul: Yediveren Yayınları.
- Erarslan, L. Ve Çakıcı Eser, D. (2015). Sosyal Medya Toplum Araştırma Medya Sosyolojisine Giriş. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Erdoğan, T., & Bilir, H. (2002). Bilgi Ve İletişim Teknolojileri: Gelişmeler, Yansımalar Ve Piyasaların Yeniden Düzenlenmesi. *Rekabet Dergisi* (11), 47-75.
- Eryılmaz, S. (2003). *Algoritma Tasarlama Ve Programlamaya Giriş*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Galbraith, J. K. (1967). *The New Industrial State*. Boston: Houghton Mifflin.
- Gelir, E. (2009). Ana Baba Tutumları, Aile Sosyal Atomu Ve Cinsiyete Göre İlköğretim Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Öğrenilmiş Çaresizlik Ve Akademik Başarılarının İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi* . Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gelişken, U. (2012). *Bilgisayar Kullanıyorum*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Gencer, H. (2017). Ortaokul Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı Ve Siber Zorbalık Davranışları İle İlişkili Değişkenlerin İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi* . Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi.
- Gençtan, E. (2009). *İnsan Olmak*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Glasser, W. (1999). *Başarısızlığın Olmadığı Okul*. (K. Teksöz, Çev.) İstanbul: Beyaz Yayınları.
- Griffiths, M. A. (2005). ‘Components’ Model Of Addiction Within A Biopsychosocial Framework. *Journal Of Substance Use* , 191-197.
- Griffiths, M. (2003). Internet Gambling: Issues, Concerns, And Recommendations. *Cyberpsychology & Behavior* , 6 (6), 557-68.
- Griffiths, M. J., Kuss, D. L., & King, D. (2012). Video Game Addiction: Past, Present And Future. *Current Psychiatry Reviews* , 8 (4), 308-318.

- Göker, G. Ve Doğan, A.(2011), "Ağ Toplumunda Örgütlenme: Facebook'ta Çevrimiçi Tekel Eylemi", Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14 (25), Ss.175-203
- Göker, Demir Ve Doğan (2010), " Ağ Toplumunda Sosyalleşme Ve Paylaşım: Facebook Üzerine Ampirik Bir Araştırma", Fırat Üniversitesi Yeni Dünya Bilimleri Akademisi E-Dergisi, 2010, Cilt: 5, Sayı: 2,Ss. 186 .
- Gönenli, G. Ve Hürmeriç, P(2012). "Sosyal Medya: Bir Alan Çalışması Olarak Facebook Kullanımı", Sosyal Medya/Akademi. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Güçlü, F. (2001). *İntihar Umutsuzluğunun Tırmanışı* (3 B.). Ankara: Sabev Yayınları.
- Gültan, S. (2003). *Bilgi Toplumu Sürecinde Avrupa Birliği Ve Türkiye*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Hazar, M. (2011). Sosyal Medya Bağımlılığı: Bir Alan Çalışması. İletişim, Kuram Ve Araştırma Dergisi, 32, 151-175.
- Hoban, C. F. (1965). From Theory To Policy Decision. *Av Communication Review* , 13 (2), 121-139.
- Ihde, D. (1993). *Philosophy Of Technology*. New York: Paragon House.
- İşler, G. (2016). Anadolu Liselerinde Akademik Başarının Artırılmasına Yönelik Yönetici Ve Öğretmen Görüşleri. *Yüksek Lisans Tezi* . Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ivory, A. H., Ivory, J. D., & Lanier, M. (2017). Video Game Use As Risk Exposure, Protective Incapacitation, Or Inconsequential Activity Among University Students. *Journal Of Media Psychology* , 29, 42-53.
- Joinson, A. N. (2008). Looking At, Looking Up Or Keeping Up With People?: Motives And Use Of Facebook. *Proceedings Of The Sigchi Conference On Human Factors In Computing Systems* (S. 1027-1036). Acm.
- Kalecik, S. (2016). Emotion Regulation, Self-Control, Novelty Seeking, Depression And Social Anxiety Symptoms İn Relation To Problematic Internet And Smartphone Use . *Yüksek Lisans Tezi* . İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi.
- Karagözoğlu Aslıyüksek, M. (2016). Bilgi Profesyoneli Adaylarının İnternet Bağımlılığı Düzeyleri: Marmara Üniversitesi Bilgi Ve Belge Yönetimi Bölümü Örneği. *Bilgi Ve Belge Araştırmaları Dergisi* , 6, 23-45.
- Karal, H. & Kokoç, M. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Ağ Siteleri Kullanım Amaçlarını Belirlemeye Yönelik Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *Turkish Journal Of Computer And Mathematics Education*, 1(3), 251-263.

- Karataş, K., & İl, S. (2002). *Sosyal Hizmet Eğitiminde Yeniden Yapılanma I*. Ankara: H.Ü. Sosyal Hizmet Yüksekokulu Yayın.
- Kasatura, İ. (1991). *Okul Başarısı'ndan Hayat Başarısı'na*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- Keçeli Kaysılı, B. (2008). Akademik Başarının Artırılmasında Aile Katılımı. *Ankara Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Dergisi* , 9 (1), 69-83.
- Király, O., Nagygyörgy, K., Griffiths, M. D., & Demetrovics, Z. (2014). Problematic Online Gaming. K. P. Rosenberg, & L. C. Feder İçinde, *Behavioral Addictions* (S. 61-97). Academic Press .
- Ko, C. H., Yen, J. Y., Yen, C. F., Chen, C. S., & Chen, C. C. (2012). The Association Between Internet Addiction And Psychiatric Disorder: A Review Of The Literature. *European Psychiatry* , 27 (1), 1-8.
- Kocaman, A. (2009). Ailenin Sosyokültürel Ve Sosyoekonomik Durumunun Öğrencinin Okul Başarısına Etkisi. *Yüksek Lisans Tezi* . İstanbul: Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Koçak, O. (2011). *Bilgi Toplumu Sürecinde Çalışma Yaşamı Dijital Teknolojiler Boyutuyla*. Bursa: Ekin Yayınevi.
- Köksal, E. N. (2016). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Öğrencilerinde Sigara, Alkol, Madde Kullanım Sıklığının Ve Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi. *Uzmanlık Tezi* . Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Kuss, D. J., & Griffiths, M. D. (2012b). Internet And Gaming Addiction: A Systematic Literature Review Of Neuroimaging Studies. *Brain Sciences* , 2 (3), 347-374.
- Kuss, D. J., & Griffiths, M. D. (2012a). Internet Gaming Addiction: A Systematic Review Of Empirical Research. *International Journal Of Mental Health And Addiction* , 10 (2), 278-296.
- Kwon, M., Lee, J. Y., Won, W. Y., Park, J. W., Min, J. A., Hahn, C., Et Al. (2013). Development And Validation Of A Smartphone Addiction Scale (Sas). *Plos One* , 8 (2), E56936.
- Lee, Y. L., Verma, R. K., Yadav, H., & Barua, A. (2016). Health Impacts Of Facebook Usage And Mobile Texting Among Undergraduate Dental Students: It's Time To Understand The Difference Between Usage And An Excessive Use. *European Journal Of Dental Education* , 20 (4), 218-228.
- Leeman, R. F., & Potenza, M. N. (2013). A Targeted Review Of The Neurobiology And Genetics Of Behavioural Addictions: An Emerging Area Of Research. *The Canadian Journal Of Psychiatry* , 58 (5), 260-273.

- Maslow, A. H. (1943). A Theory Of Human Motivation. *Psychological Review* , 50, 370-396.
- Mcluhan, M. (1994). Understanding Media. London: The Mıt Press Cambridge.
- Memduhoğlu, H. B., & Tanhan, F. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Örgütsel Faktörler Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Yü Eğitim Fakültesi Dergisi* , 10 (1), 106-124.
- Mutlu, E. (1992). Kitle İletişim Kuramları Ve Türkiye’de Basın Yayın Eğitimi. Ankara: Ankara Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu Yıllığı (1991-1992).
- Nichols, R. G. (1987). *An Alternatif Belief: Negative Aspects Of Educational Technology*. Atlanta: Paper Presented At The Annual Convention Of The Association For Educational Communications And Technology.
- Noyan, C. O., Enez Darçın, A., Nurmedov, S., Yılmaz, O., & Dilbaz, N. (2005). Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeğinin Kısa Formunun Üniversite Öğrencilerinde Türkçe Geçerlilik Ve Güvenilirlik Çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi* , 16, 73-81.
- Öğüt, A. (2003). *Bilgi Çağında Yönetim* (2 B.). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Odabaşı Ve Diğerleri (2012), Eğitim İçin Yeni Bir Ortam: Twitter, *Anadolu Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, Ocak 2012, 2 (1), Eskişehir.
- Özçatalbaş, O., Döğertlioğlu, G., & Özmen, H. (2008). *Fakülteler Ve Yüksekokullar İçin Bilgisayar*. Bursa: Ekin Yayınevi.
- Özgen, F. (2016). Spor Yapan Ve Yapmayan Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı İle Kişilik İlişkisinin İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi* . Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Özguven, İ. E. (2002). *Bireyi Tanıma Teknikleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Özkan, Y., & Gülbiye Yenimahalleli, Y. (2011). Ekonomik Krizlerde İşsizlik Ve Ailenin Güçlendirilmesi. Y. Özkan İçinde, *Sosyal Dışlanma Ve Aile: Sosyal Hizmet Müdahalelerinde Güçlendirme Yaklaşımı* (S. 137-158). Ankara: Maya Akademi Yayınevi.
- Öztürk, O. (1989). *Ruh Sağlığı Ve Bozuklukları* (2 B.). İstanbul: Evrim Yayınları.
- Petry, N. M. (2015). *Behavioral Addictions: Dsm-5 And Beyond*. New York: Oxford University Press.
- Reuter, M., & Montag, C. (2017). *Internet Addiction: Neuroscientific Approaches And Therapeutical Implications Including Smartphone Addiction*. Springer.
- Reyhanlıoğlu, E. N. (2015). Türkiye'deki Üniversite Öğrencilerinin İnternete Bağımlılık Düzeyleri İle Sıkıntıya Dayanma, Başa Çıkma Stratejileri, Kişilik Özellikleri Ve Bazı

Demografik Değişkenler Arasındaki İlişki. *Yüksek Lisans Tezi* . İstanbul: Üsküdar Üniversitesi.

Robbins, T. W., & Clark, L. (2015). Behavioral Addictions. *Current Opinion In Neurobiology* , 30, 66-72.

Rosenber, K. P., & Feder, L. C. (2014). *Behavioral Addictions: Criteria, Evidence, And Treatment*. Academic Press.

Sabancı, Pelin(2016), Sosyal Medyanın Marka Bağlılığı Yaratılmasındaki Rolü: Mavi Jeans Örneği, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Maltepe Üniversitesi

Sağat, B. (2017). Dikkat Eksikliği Ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Ergenlerde Görülen İnternet Bağımlılığının Benlik Algısı Ve Benlik Saygısı Üzerine Etkisi . *Yüksek Lisans Tezi* . İstanbul: Işık Üniversitesi.

Sangül, M. (2013). *Bilişim Teknolojileri Ve Yazılım*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

Sarıer, Y. (2016). Türkiye’de Öğrencilerin Akademik Başarısını Etkileyen Faktörler: Bir Meta-Analiz Çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* , 31 (3), 609-627.

Saruhan, Ş. C., & Yıldız, M. L. (2013). *Çağdaş Yönetim Bilimi (2 B.)*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.

Satici, S. A., & Uysal, R. (2015). Well-Being And Problematic Facebook Use. *Computers In Human Behavior* , 49, 185-190.

Savcı, M., & Aysan, F. (2017). Teknolojik Bağımlılıklar Ve Sosyal Bağlılık: İnternet Bağımlılığı, Sosyal Medya Bağımlılığı, Dijital Oyun Bağımlılığı Ve Akıllı Telefon Bağımlılığının Sosyal Bağlılığı Yordayıcı Etkisi. *Düşünen Adam* , 30 (3), 202-216.

Sigerson, L., Li, A. Y., Cheung, M. W., & Cheng, C. (2017). Examining Common Information Technology Addictions And Their Relationships With Non-Technology-Related Addictions Computers In Human Behavior. *Computers In Human Behavior* , 75, 520-526.

Silah, M. (2003). Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Çeşitli Nedenler Arasından Süreksiz Durumluk Kaygısının Yeri Ve Önemi. *Eğitim Araştırmaları Dergisi* , 10, 102-115.

Soper, W. B., & Miller, M. J. (1983). Junk-Time Junkies: An Emerging Addiction Among Students. *The School Counselor* , 31 (1), 40-43.

Stein, D. J., Hollander, E., & Cohen, L. (1994). Neuropsychiatry Of Obsessive Compulsive Disorder. *Current Insights In Obsessive Compulsive Disorder* (S. 167-182). İçinde Chichester: John Wiley & Sons.

- Şama, E., & Tarım, K. (2007). Öğretmenlerin Başarısız Olarak Algıladıkları Öğrencilere Yönelik Tutum Ve Davranışları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* , 5 (1), 135-154.
- Şeker, T. B. (2005). Bilgi Teknolojilerindeki Gelişmeler Çerçevesinde Bilgiye Erişimin Yeni Boyutları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (13), 377-391.
- Şerefli, A. (2003). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Zihinsel Olmayan Faktörler. *Yüksek Lisans Tezi* . Niğde : Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şevik, Y. (2014). İlkokul Müdür Ve Müdür Yardımcılarının Öğrencilerin Akademik Başarısını Etkileyen Faktörlere İlişkin Görüşleri İle Akademik Başarısına Katkıları. *Yüksek Lisans Tezi* . Burdur: Mehmet Akif Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şimşek, M. Ş., & Akın, H. B. (2003). *Teknoloji Yönetimi Ve Örgütsel Değişim*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Tekin, M., Güleş, H. K., & Burgess, T. (2000). *Değişen Dünyada Teknoloji Yönetimi*. Konya: Çizgi Yayınları.
- Tutar, H. (2003). *Örgütsel İletişim*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Tutar, H. (2006). *Yönetim Bilgi Sistemi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Tutar, H., & Yılmaz, M. K. (2013). *İletişim, Genel Ve Örgütsel Boyutuyla* (10 B.). Ankara: Seçkin Kitabevi.
- Ulular, G. F. (1997). Ortaokul Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Zihinsel Olmayan Etmenler. *Yüksek Lisans Tezi* . Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Umur, I. (2007). Medya Bağımlılığı Teorisi Doğrultusunda İnternet Kullanımının Etkileri Ve İnternet Bağımlılığı. *Doktora Tezi* . Konya: Selçuk Üniversitesi.
- Usluel, Y.K. Ve Mazman, S.G., Uzaktan Eğitimde Web 2.0 Araçları. *Prosedür - Sosyal Ve Davranış Bilimleri*, 2009. 1(1), 818-823.
- Vivian, J. (1999). *Media Of Mass Communication*. Boston: Allyn And Bacon.
- Uzunoğlu, E., Onat, F., Aşman Alikılıç, Ö., & Yeygel Çakır, S. (2009). *İnternet Çağında Kurumsal İletişim*. İstanbul: Say Yayınları.
- Yalın, H. İ. (2012). *Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Nobel Yayınları.

- Yangın, S. (2007). 2004 Öğretim Programı Çerçevesinde İlköğretimde Fen Ve Teknoloji Dersinin Öğretimine İlişkin Öğretmen Ve Öğrenci Görüşleri. *Doktora Tezi* . Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü.
- Yıldırım, İ. (2000). Akademik Başarının Yordayıcısı Olarak Yalnızlık, Sınav Kaygısı Ve Sosyal Destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* , 18, 167-176.
- Young, K. (2010). Internet Addiction Over The Decade: A Personal Look Back. *World Psychiatry* .
- Young, K. S. (1998). Internet Addiction: The Emergence Of A New Clinical Disorder. *Cyberpsychology & Behavior* , 1 (3), 237-244.
- Yurdagül, B. (2011, Aralık 24). *Akıllı Telefon Nedir, Ne İşe Yarar ? Dünyadaki Akıllı Telefon Kullanım Oranları Ve Türkiye'deki Durum*. Temmuz 28, 2018 Tarihinde [Http://Www.Androidturkey.Net](http://Www.Androidturkey.Net): [Http://Www.Androidturkey.Net/2011/12/24/Akilli-Telefon-Nedir-Ne-İse-Yarar-Dunyadaki-Akilli-Telefon-Kullanım-Oranları-Ve-Turkiyedeki-Durum/#Comments](http://Www.Androidturkey.Net/2011/12/24/Akilli-Telefon-Nedir-Ne-İse-Yarar-Dunyadaki-Akilli-Telefon-Kullanım-Oranları-Ve-Turkiyedeki-Durum/#Comments) Adresinden Alındı
- Yücelten, E. (2016). Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı Ve Akıllı Telefon Bağımlılığının Bağlanma Stilleri İle İlişkisinin İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi* . İstanbul: Üsküdar Üniversitesi.
- Zastrow, C. (2013). *Sosyal Hizmete Giriş*. (D. B. Çiftçi, Çev.) Ankara: Nika Yayınevi.

EKLER

EK1. VERİ TOPLAMA ARACI

DEMOGRAFİK SORULAR

Bu çalışma, sosyal medya bağımlılığının lise öğrencilerinin akademik başarıları üzerindeki etkilerini öğrenmek amacıyla hazırlanmıştır. Ankette bulunan sorulara vereceğiniz cevaplar tarafımızca saklı tutulacak ve tamamen bilimsel amaçlı olarak kullanılacaktır.

Bu anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgilerin elde edilmesi amacıyla hazırlanan sorulardan; ikinci bölüm ise sosyal medyanın lise öğrencilerinin akademik başarıları üzerindeki etkilerini belirleme amacıyla hazırlanan sorulardan meydana gelmektedir.

Anket sonuçlarının sağlıklı olabilmesi için soruları samimi ve doğru olarak yanıtlamanız gerekmektedir. Lütfen anketlerin üzerine isim belirtmeyiniz. İlgi ve yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

1) Cinsiyetiniz: Erkek Kız

2) Yaşınız: _____

3) Annenizin Eğitim Düzeyi Aşağıdakilerden Hangisidir?

- Okur Yazar Değil
 İlkokul Mezunu
 Lise Mezunu
 Üniversite Mezunu

4) Babanızın Eğitim Düzeyi aşağıdakilerden hangisidir?

- Okur Yazar Değil
 İlkokul Mezunu
 Lise Mezunu
 Üniversite Mezunu

5) Lisede hangi sınıftasınız?

- Lise 1.Sınıf
 Lise 2.Sınıf
 Lise 3.Sınıf
 Lise 4. Sınıf

6) Genel Başarı Ortalamanız aşağıdakilerden hangi aralıkta yer almaktadır?

- 0.00–1.49
 1.50–2.49
 2.50–3.49
 3.50- 4.50
 4.50-5.00

7) Evinizde Bilgisayar var mı?

- Evet Hayır

8) Anne-baba ayrı/boşanmış mı?

- Evet Hayır

9) Kaç kardeşiniz var?

- Tek çocuğum
 1 kardeşim var
 2 ve daha fazla kardeşim var

10) Sosyal medyayı Hangi Amaçla Kullanıyorsunuz

- İnternette oyun oynayarak
 Sosyal paylaşım sitelerinde chat yaparak
 Film ve dizi izleyerek
 Araştırma ve ödev yaparak

11) Günde kaç saat internet kullanıyorsunuz?

- 0-1 saat arası
 1-2 saat arası
 2-3 saat arası
 3-4 saat arası
 4- daha fazla

12) Boş zamanınızı nasıl kullanıyorsunuz?

- TV izleyerek
 Sosyal paylaşım sitelerine girerek (facebook, twitter, instagram gibi)
 İnternette oyun oynamak için
 Ödev yaparak ya da soru çözerek

Anket Soruları

Madde No		Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sık sık	Her zaman
1	Sosyal medyayı kullandığım zaman derslerimi düzenli olarak çalışmıyorum.					
2	Sosyal medyayı kullandığım zaman derslere hazırlanarak gelmiyorum.					
3	Sosyal medyayı kullandığım zaman herhangi bir dersle ilgili verilen okumaları derse okumuş olarak gelmiyorum.					
4	Sosyal medyayı kullandığım zaman Ödevlerimi/projelerimi zamanında teslim etmiyorum.					
5	Sosyal medyayı kullandığım zaman ailemin evde okuması (kitap, dergi vb.) beni çalışmaya teşvik etmiyor.					
6	Sosyal medyayı kullandığım derslere hazırlıklı gitmiyorum.					
7	Sosyal medyayı kullandığım zaman yeni bir konu öğrenme düşüncesi beni heyecanlandırmıyor.					
8	Sosyal medyayı kullandığım zaman derslere ilişkin yenilikleri öğrenmek istemiyorum.					
9	Sosyal medyayı kullandığım zaman Ödev hazırlarken yeni bilgiler öğrenmeyi sevmiyorum.					
10	Sosyal medyayı kullandığım zaman ders anlatılırken not almıyorum.					
11	Sosyal medyayı kullandığım zaman derse ilişkin detaylı bilgi verilmesini sevmiyorum.					
12	sosyal medyayı kullandığım zaman ödevlerimi zamanında yapmıyorum					
13	Sosyal medyayı kullandığım zaman sınavlarda yüksek puan alamıyorum					
14	sosyal medyayı kullandığım zaman öğrenmede sabırsızlanmıyorum.					
15	Sosyal medyayı kullandığım zaman öğrendiğim her bilgiyi sorgulamıyorum.					
16	Sosyal medyayı kullandığım zaman kafama takılan bir konuyu araştırıp öğrenmiyorum.					
17	Sosyal medyayı kullandığım zaman başarısızlıktan ders çıkarmıyorum.					
18	Sosyal medyayı kullandığım zaman derslerde başarısız oluyorum.					

19	Sosyal medyayı kullandığım zaman derste anlatılan konuları tamamen öğrenmeyi amaçlamıyorum.					
20	. Sosyal medya yüzünden üretkenliğim azalıyor.					
21	Sosyal medyayı kullandığım zaman dersin içeriğini anlamak için gayret sarf etmiyorum.					
22	Sosyal medyayı kullandığım zaman ders süresi içerisinde mümkün olduğunca fazla şey öğrenmeyi amaçlamıyorum.					
23	Sosyal medyayı kullandığım zaman derste anlatılan konuları eksik öğreniyorum.					
24	Sosyal medyayı kullandığım zaman Bir konuyu olabildiğinden daha az öğreniyorum.					
25	Sosyal medyayı kullandığım zaman Sınıfımdaki öğrencilere göre daha iyi performans göstermeyi amaçlamıyorum.					